

De „Ziua Recoltei“

**Chemarea
președintelui țării
către minunații
lucrători ai gliei**

flacăra

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

anul XXXVII
(1 741)
44 VINERI
4 noiembrie
1988

„Să facem totul, să muncim cu dăruire și răspundere pentru a obține, în anul viitor, în cinstea celei de-a 45-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a Congresului al XIV-lea al partidului,

CEA MAI MARE RECOLTĂ AGRICOLĂ DIN ISTORIA ȚĂRII!”

Încă o filă la cronica bunăstării:

De la 1 noiembrie, încă 850 000 de oameni ai muncii, din nouă ramuri industriale precum și din geologie, lucrări geologice și cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, proiectare, informatică, beneficiază de

retribuții majorate.

Spre exemplificare : un muncitor calificat, aflat în primul an de activitate (lucrând în mine-subteran B) va primi o retribuție tarifară

cu 427 lei mai mare.

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Să promovăm cu îndrăzneală noul!

Aproape la fel și mult mai devreme

Zilele trecute ne-a vizitat la redacție medicul stomatolog Dan Constantin Poenaru, din Brăila. Purta cu el, sub braț, un dosar, pe care ne-a rugat să-l cercetăm. L-am rugat să ne spună ce se întâmplase acolo și să ne povestească povestea.

În studenție, zice, în orele de practică, am observat, în timpul unor lucrări de anestezie, cum, datorită lipsei de experiență a unor colegi studenți, pacienții acestora erau supuși unor

(scrieți mai bine că mie mi s-a întâmplat), da, deci, eu am lezât plexul venos pterigoidian într-o anestezie la „tuberozitate“. Accidentul s-a soldat cu un hematom destul de mare, cu dureri, se putea infecta. Ce mai, lucru foarte neplăcut și pentru student și pentru pacient. Am fost impresionat de întâmplare și, chiar în noaptea respectivă în-am trezit la orele 24, am pus mîna pe seringă, pe craniul, pe care îl aveam la îndemînă pentru studiu, și am început să văd cum aș reproduce în practică ideea pe care o aveam în cap.

— Care era ideea ?
— Să realizez un aparat, cât mai simplu, pe care să se instruiască studenții. Deci, pe craniul respectiv am reprodus cu niște sîrmă (un conductor electric) traiectul nervului suborbitar, acesta fiind cel mai simplu de realizat. Apoi, am acoperit zona suborbitară cu plastilină și am realizat, astfel, un montaj (circuit) în serie, în care seringă avea rol de întrerupător. Cînd întepam, prin plastilină, și acul seringii atinge sîrma aceea (care imi reprezenta nervul suborbitar) mi se aprindea, pe un panou alăturat, un becul. Mi se indica astfel că înțepătura (injecția) e bună, a atins adică nervul, poate produce anestezia. Pe un astfel de aparat, deci, destul de simplu, mă puteam instrui.

(Continuare în pag. 4)
N. GR. MARĂȘANU

Bătălie pentru absolut

Cît mai au cercetătorii clujeni de la ICPIAF pînă la zero absolut ? Am înțeles că nu prea mult. Doar vreo cîteva grade : patru. Un „Olimp“ de cucerit, dacă nu chiar un Everest. Și nu este singurul pentru care armele sînt deja pregătite : „domesticirea“ și „aclimatizarea“ roboților în perimetrul institutului, stringerea plicteniei cu lumea microprocesoarelor, instituirea a cîtorva sute de „laboratoare“ de creație, netrecute în nici o organigramă ! Cite unul în jurul fiecărui specialist cu studii superioare !

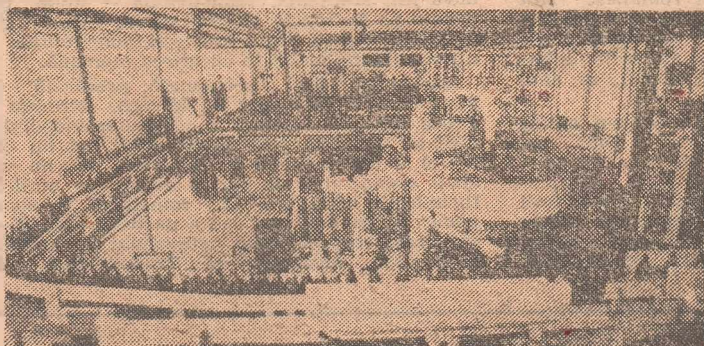
„F“ din coadă „ICPIAF“-ului vine de la frig. „Frigul“ anilor de început era de cîteva zeci de grade, altă cită să acopere nevoile de moment ale industriei alimentare. Altele sînt sensurile lui „F“ acum.

O lume pentru care laboratoarele clujene dețin deja destule priorități naționale : primele containere criogenice, primele instalații românești de lichefiere a azotului, primele microfrigidere de laborator...

Furat de lumea frigului adînc, reporterul riscă să fie nedrept cu alte realizări, așa cum sînt cele de talia „uzinelor“ românești de imbuteliat lichide alimentare. O poveste frumoasă, cu ecouri nestînte în sufletul realizatorilor. S-o derulăm. Era pe la jumătatea anilor '80 și China lansa către producătorii de instalații de imbuteliere din lume dorința de a importa. Firește, primii beneficiari ai cercetărilor institutului, Tehno-

(Continuare în pag. 3)

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ

Din cuprinsul revistei:

Vocația stării de șantier

— primul episod dintr-un serial publicistic despre cum se continuă în prezent nobila tradiție a muncii pentru țară

pag. 3

Ilustrate din Turc

— sau ritmurile noului puls de viață din inima Oașului

pag. 12—13

Capcana numită „CARE“

— cum examenul pentru treapta întâi i-a pus în dificultate pe examinatori

pag. 15

BIOTEHNOLOGIILE

— idei și rezultate științifice, despre care s-a vorbit în cadrul impunătoare manifestări a Congresului Național de Chimie, sînt comentate într-un veritabil dialog cu viitorul

pag. 16—17

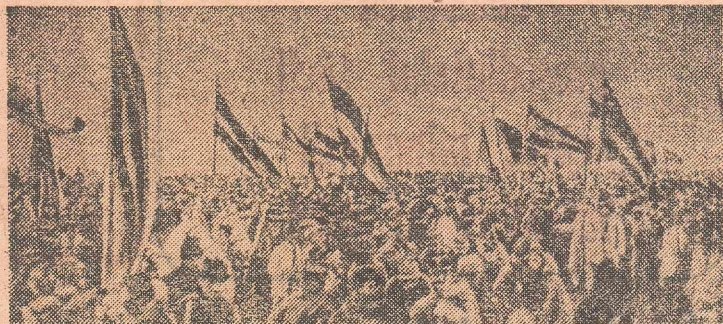
riscuri importante : erau înțepături, adică, în locurile neindicate. Nu i se punea omului viața în pericol, dar să suportă două sau trei înțepături pentru o anestezie nu e un lucru tocmai ușor. Mai mult, într-o zi am văzut chiar un accident : în timpul unei anestezii, cineva

1918

Șapte decenii de la făurirea
statului național unitar român

1988

„UNIRE ÎNAINTE DE UNIRE“

Cînd cei peste o sută de mii de participanți de la Marea Adunare Națională, deschisă la Alba-Iulia, în ziua de 1 Decembrie 1918, și-au rostit ferm și limpede voința de a vedea unite Transilvania și Banatul cu patria mamă, România, hotărîrea lor avea drept temelie 2500 de ani de istorie ce stătuse sub semnul unității. În condițiile specifice ale lumii antice, apoi ale celei medievale această unitate a fost o caracteristică a istoriei poporului român. Unitar fusese și poporul geto-dac — mărturiile surselor antice relevă cu putere această realitate — unitar era și poporul născut din fuziunea autohtonilor geto-daci și coloniștii romani, contopire desfășurată în aria vechii Dacii. Limba română, unul din cele mai importante semne ale identității etno-lingvistice, se distinge, la rîndul ei, prin unitatea ce face posibilă comunicarea perfectă — ceea ce nu se întâmplă cu alte limbi — între românii din Maramureș și cei din Cîmpia Dunării. Conștiința unității de neam s-a născut astfel odată cu poporul român însuși; nu a fost introdusă, în rîndurile maselor românești, din afară sau de către cîrturarii neamului din evul de mijloc, care ar fi aflat-o pe cale livrescă — citind, adică, scrierile umanistilor europeni, care aflaseră că la Dunăre, trăiește un popor vorbitor al unei limbi latine — ci ea a constituit o componentă fundamentală, inseparabilă a conștiinței colective românești, apărute odată cu încheierea etnogenezei românilor.

În a sa Istorie a Țării Românești stolnicul Constantin Cantacuzino (1640—1714) scrie aceste rînduri, expresie răsădită a conștiinței unității de neam a românilor: „Însă românii înțeleg nu numai ceea ce de aici (din Muntenia — n.n.) ce și den Ardeal, carii încă și mai neași sînt și moldovenii și toți ciți și într-altă parte să află și au această limbă, măcar fie și ceva mai osebă în niște cuvinte den amestecarea altor limbi, cum s-a zis mai sus, iară tot unii sînt. Ce dară pe acestea, cum zic, tot romani îi ținem, că toți aceștia dintr-o sîntină au izvorit și cură“.

Ideea unității muntenilor, moldovenilor, transilvănenilor, a românilor din aria vechii Dacii se întîlnește la toți marii croniciari români, ceea ce relevă, încă o dată, locul și rolul ei în conștiința de sine a poporului nostru. Ca orice fenomen istoric ea a avut o evoluție, în cursul căreia s-a manifestat sub diverse forme, al căror ansamblu poate fi sintetizat în cuvintele: unire înainte de unire; românii au știut că alcătuiesc un popor înainte de a făuri statul național unitar, au știut și de aceea au luptat pentru el.

Un singur popor

Încheierea etnogenezei românilor coincide și cu apariția primelor structuri politice de caracter prefeudal în aria vechii Dacii. După retragerea administrației și armatei imperiale de la nord de Dunăre, daco-românii au trăit organizați în obști sătești (teritoriale), cu o organizare bine articulată, care le-a permis să reziste valurilor succesive ale neamurilor migratorii, abătute timp de un mileniu peste pămîntul românesc.

În zonele mai puțin expuse loviturilor nomazilor — în depresiunile intra- și subcarpatice, pe văile rîurilor, în lîmînșurile codrilor, — obștile sătești s-au unit în cnezate și voievodate. În condițiile formării relațiilor feudale, a predominării unei economii autarhice, închise, în spațiul românesc s-au format, prin unificarea formațiunilor politice prefeudale (cnezate, voievodate), mai multe state feudale; Transilvania, Muntenia, Moldova, Dobrogea.

Pluralismul statal — cum este denumită această realitate — a fost tipic societății feudale, același popor trăind în frontierele mai multor state, creații politice ale aceluiași popor. Important pentru înțelegerea procesului de făurire a statului național unitar român (și nu numai a celui român) este să nu se confunde pluralismul statal cu pluralismul etnic. După cum în cazul poporului italian, spre exemplu, existența regatului Piemontului, al celor două Sicilii etc. nu înseamnă existența unui popor piemontez, sicilian, ci doar formațiuni ale aceluiași popor, la fel și în cazul românilor, existența statelor feudale Transilvania, Muntenia, Moldova, Dobrogea nu înseamnă că au existat mai multe popoare în spațiul carpato-danubiano-pontic, ci că românii care s-au știut dintodeauna membrii aceleiași mari comunități etnice — poporul român — indiferent dacă au trăit de o parte sau de alta a Carpaților, au întemeiat mai multe state feudale, așa cum s-a întîmplat aproape pretutindeni în Europa medievală.

Între aceste state au existat de la început strînse relații încă din perioada începuturilor, chiar dacă împrejurările defavorabile au întîrziat procesul genezei statalității medievale. La cumpăna dintre secolele IX—X, cînd în întreg spațiul românesc sînt semnalate nuclee statale de tipul voievodatelor și cnezatelor, formațiunile politice românești din Transilvania au fost confruntate cu atacurile triburilor ungare stabilite în Cîmpia Pannoniei, în anul 896.

Chiar atunci cînd asupra Transilvaniei s-a extins autoritatea regalității ungare, aceasta din urmă nu a putut impune propriul sistem politic ci a fost constrînsă să accepte voievodatul, instituție politico-administrativă și militară, careia românii, locuitorii cei mai vechi și — după venirea maghiarilor, secuiilor și sașilor — cei mai numeroși ai Transilvaniei îi dăduseră un conținut specific. Așa cum sublinia per-

fectul cunoscător al istoriei Transilvaniei care a fost Ioan Lupăș: „Veacuri de-a rîndul regatului ungar nu a fost în stare să înlocuiască ori să desființeze organizația voievodală transilvănească. Dimpotrivă, organizația aceasta s-a putut afirma pe la începutul veacului al XIV-lea cu mai multă amploare decît a regatului ungar sfîșiat în luptele partidelor grupate în jurul diferiților pretendenți la tron“.

În Transilvania a existat în acea perioadă o organizare cnezială românească bine articulată. Tabloul votiv al capelei din Streisingergiu înfățișează o familie de cnezi români (inscripția este din 1313—1314) așa cum existau și în celelalte cnezate din Țara Hațegului.

Legăturile dintre românii de o parte și de alta a Carpaților erau puternice, și voievodatul lui Litovoi, semnalat în 1247, se întindea în bazinul superior al Jiului, la nord și la sud de Carpați, cuprinzînd și Țara Hațegului, dar avînd centrul de putere în nordul Olteniei.

Caracterul unitar al dezvoltării societății românești în secolul al XIV-lea este ilustrat, între altele, de constituirea statelor feudale românești Muntenia, Moldova și Dobrogea și impactul acestui fenomen asupra românilor din voievodatul Transilvaniei.

Încercările regalității ungare de a-și extinde dominația dincolo de Carpați spre Dunărea de Jos s-au lovit de rezistența formațiunilor românești în plină unificare sub conducerea lui Basarab I la sud de Carpați, sub cea a lui Bogdan I — venit el însuși din Maramureș — la est de Carpați. Încercarea regelui Carol Robert al Ungariei de a lichida prin forța armelor creația politică basarabească — Țara românească a Munteniei — s-a încheiat prin înfrîngerea de la Posada (9—12 noiembrie 1330) care a consacrat independența noului stat românesc. O încercare similară făcută de Ludovic I al Ungariei, pentru a aduce sub ascultare pe voievodul „rebel“ Bogdan s-a terminat tot cu un eșec militar în iarnă 1364—1365. Țara românească a Moldovei devenea și ea independentă. Pentru conlucrarea românilor de la sud și est de Carpați în fața politicii de expansiune a regatului ungar este semnificativ faptul că în 1359, cînd statul muntean a căpătat și consacrarea — potrivit obiceiului timpului — și prin înființarea unei mitropolii a Țării Românești, în Moldova s-a desfășurat o acțiune antiungară, care nu a avut însă succesul, obținut, cum s-a văzut, cîțiva ani mai tîrziu.

Prezența a două state românești libere, dincolo de Carpați, care prin poziția lor geografică îmbrățișau Transilvania, a fost percepută de regele Ungariei Ludovic I ca o gravă amenințare pentru autoritatea sa în interiorul arcului carpatic. Conștient că românii transilvăneni sînt de același neam cu muntenii și moldovenii, care înfrinseseră oștile regale ungare, el a decis să priveze populația românească din Transilvania de clasa ei politică și, în 1366, a condiționat recunoașterea statutului nobiliar de adeziunea la catolicism, punînd astfel pe nobilii români din Transilvania în fața alternativei: căderea în masa țărănească sau schimbarea confesiunii, care era primul pas spre maghiarizare. Atunci a fost făcut începutul politicii de excludere a românilor — locuitorii autohtoni și majoritari ai Transilvaniei, — din viața politică a voievodatului, o politică nefastă incununată în 1437 prin alianța dintre nobilimea maghiară, patriarhatul săsesc și pătura conducătoare a secuilor (Unio trium nationum).

Nu ca învinși,
ci ca învingători

Primejdia reprezentată de expansiunea otomană în Europa de sud-est — cucerirea aducea după sine lichidarea structurilor politice proprii și includerea teritoriului în „Casa Islamului“ (dar al — Islam) — a consolidat cooperarea politico-militară între țările române. Cînd statul lui Dobroțiță — Dobrogea — s-a clătinat sub șutul otoman, Mircea cel Mare l-a luat sub ocrotirea sa unindu-l cu propria-i țară.

Mai tîrziu, Iancu de Hunedoara, voievodul Transilvaniei, românul ajuns și guvernator al Ungariei, a creat sub egida sa o adevărată confederație a celor trei țări române (Dobrogea, la începutul secolului al XV-lea, intrase sub stăpînirea Porții otomane), care a stăvilit pînă la moartea sa, înaintarea otomană.

Ștefan cel Mare a fost o prezență politică atît de puternică în Muntenia, încît o cronică munteană îl numără printre domnii acestui stat. Este semnificativ pentru conștiința unității de neam că Ștefan însuși, în solia din 8 mai 1477 către Veneția, califică statul muntean drept „o altă țară românească“. Moldova lui, Muntenia, Transilvania — unde Ștefan a primit de la regele Matia Corvin, Ciceul și Cetatea de Baltă — erau țări românești, confruntate cu amenințarea anihilării prin cucerirea otomană.

Rezistența lor înverșunată, presărată de atîtea mari victorii (Rovinele lui Mircea, biruința lui Vlad Tepeș asupra cuceritorului Constantinopolului, Mehmed al II-lea în 1462, Podul Înalt al lui Ștefan cel Mare) a convins Poarta otomană că nu va putea aboli organizarea de stat a românilor nord-dunăreni. Includerea celor trei țări românești în zona „Casei păcii“ (a armistițiului sau a pactului (dar al — ahd) a consacrat recunoașterea statutului de autonomie al Munteniei, Moldovei și Transilvaniei de către

Poarta otomană. Așa cum remarcă în 1490 un fin observator al situației din Europa de sud-est, umanistul italian Filippo Buonaccorsi — Callimachus, românii, după ce au făcut dovada hotărîrii, prin victoriile reputeate asupra forțelor otomane, s-au învoit cu Poarta prin tratate „cu ca învinși, ci ca învingători“.

Prăbușirea regatului ungar, în urma înfrîngerii de la Mohács (1526) a făcut ca Transilvania, care prin instituția voievodatului, păstrase în cadrul regatului, individualitatea ei politică, să devină un principat autohton și el sub suzeranitate otomană (1541). Cele trei țări române aveau acum un statut internațional asemănător.

Relațiile politice și militare dintre domnii români au fost dublate de strînse relații economice. Poate că nimeni nu a exprimat atît de sugestiv ca Nicolae Iorga această unitate de viață economică: „Pe o bază de interese comune — nu mai vorbim de Moldova și Muntenia care formau economie o singură țară — cea dintîi unire a românilor a existat, cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieții economice, așternută pe unitatea perfectă a vieții generale, și Ardealul a intrat și el în această viață prin intercirculația românească: un singur corp, un singur sistem, am zice, vînd, prin care străbătea același sînge viu“.

Cît de puternică era conștiința acestei solidarități economice o ilustrează cuvintele marelui vornic Stănilă din Muntenia adresate brașovenilor în 1558 „știi că fără noi, voi nu puteți fi și țara voastră, Țara Birsei, fără țara noastră nu poate fi“.

Restitutor Daciae

Din această rețea de relații pe multiple planuri s-a născut inițial unirea a românilor înfăptuită de Mihai Viteazul, voievodul român care a putut să se întîlnească „domn al Țării Românești și Ardealului și a toată țara Moldovei“. Din unghiul de vedere al luptei antiotomane, Mihai Viteazul a reușit, într-o formă superioară, planul lui Iancu de Hunedoara de a făuri un front unit al celor trei țări românești în fața Porții otomane. Față de ilustrul său predecesor, Mihai Viteazul a adus un element de noutate politică, de-a dreptul revoluționară. A încercat să disloce sistemul lui Unio trium nationum, care îi ținea pe români în afara vieții politice a principatului.

Venirea lui Mihai Viteazul în Transilvania a declanșat o mare agitație între țărani români, care știau că acum în fruntea principatului se află un domn din neamul lor; în el vedeau izbăvitorul de oprîmarea socială și națională la care îi supuneau stăpînii feudali. La rîndul său, Mihai Viteazul și-a manifestat solidaritatea de neam cu românii transilvăneni nu numai prin înlesnirile smulse dietei pentru iobagii și clerul românesc, ci mai ales, prin efortul de a-i readuce pe români în viața politică transilvănească, de a-i scoate din situația de discriminare la care îi condamnase formula din 1437. Că n-a izbutit, aceasta a fost rezultatul rezistenței opuse de stările privilegiate, și, mai ales, de timpul scurt de care a dispus, viața fiindu-i curmată de un odios asasinat.

Cea dintîi unire a românilor a fost de scurtă durată pentru că forțele ce-l erau oștile — imperiile otoman și habsburgic regatul polon — au izbutit să-l înlăture pe făcitorul ei; ea a avut însă o însemnată capitală: a dovedit că românii pot să-și implinească aspirația de unitate prin lupta și forțele lor. Fapta cea mare a Viteazului a încurajat și pe uniști în 1859, cînd românii au realizat Unirea Principatelor, punînd Europa în fața faptului împlinit, a încurajat și pe făuritorii statului național unitar — adică națiunea română — care au înfăptuit prin singure puterile lor Marea Unire din 1918 căreia în anii 1919—1920 i s-a dat și consacrarea internațională.

Secolul al XVII-lea a stat sub semnul moștenirii lui Mihai Viteazul; strînsa cooperare dintre cele trei țări române — legăturile dintre Matei Basarab, Vasile Lupu și cei doi Gheorghe Rakoczi, apoi marea răscăleală antiotomană din anii 1657—1662 — a fost prelungea politică celui care a apărut drept un „restitutor Daciae“.

Ceea ce nu s-a putut înfăptui în planul politic — unitatea românilor — a devenit una din ideile fundamentale ale gîndirii politice românești care și-a găsit expresia cea mai viguroasă la Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir.

Cel din urmă care face tranziție de la literatura cronicărească la istoriografia modernă, Dimitrie Cantemir avea să dea în *Hronicul vechimii a româno-moldo-vlahilor* cea mai bogată argumentare pentru a dovedi continuitatea și unitatea românilor în aria vechii Dacii. Conștiința unității de neam din evul mediu se îndrepta spre conștiința națională a epocii moderne.

Așa cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Împrejurările istorice — mai cu seamă intervenția imperiilor străine — au dus la desființarea statului unitar centralizat realizat de Mihai Viteazul. Dar ideea unirii țărilor românești, idealurile făuririi unui stat unitar puternic pe pămîntul vechii Dacii au rămas mereu vii în conștiința poporului, dinamizînd voința sa de luptă, reprezentînd forța motrice a luptei pentru dreptate socială și națională, pentru progres și civilizație“.

Marea Unire din 1918 este un admirabil exemplu de împlinire a unui ideal prin lupta și forțele unui întreg popor care a găsit, în propria-i istorie forța de a birui toate vicisitudinile.

FLORIN CONSTANTINIU

Șoseaua spre Oltenița înaintea odihnit, alternând cîmpurile nesfîrșite pe care verdele atît de puternic și totuși ireal al griului, alături de frunzele scoțite și roșii ale plopilor, dă senzația pregnantă de apropiere a primăverii în plină lună octombrie, cu safe îngrămădite sub cascadele de ramuri sfîrșite ale pomilor, sub bolte de viță cu greutatea în scădere. Nimic nu trădează cîrșirea Argeșului și prezența șantierului undeva în spatele paravanului de case luminate de hambare înalte, geometrice orînduite, în care știuleții de porumb cu aurul lor puternic provocator în bătaia luminii stimulează mai degrabă imaginația plastică decît percepția obiectivă. Din loc în loc, mici și discrete panouri pe care scrie negru pe alb Brigada Suceava, Brigada Prahova, Brigada Timiș, Brigada Maramureș par delimitări fanteziste ale unui regizor care tocmai toarnă un film istoric sau de ficțiune, prin alăturarea neașteptată a numelor unor județe atît de îndepărtate unele de altele în realitatea lor strict geografică.

Pe teritoriul satului Negoști, cotești brusc la dreapta pe un drum desfundat, treci pe lângă zidurile de cărămidă pe jumătate măcinate de vremuri ale unei ctitorii despre care afli că aparține lui Neagoe Basarab — de unde și numele satului Negoști —, te minunezi cîva timp cît de statornic e legat numele acestui domnitor de existența veșnică a riului Argeș, de la izvoare pînă aici, aproape de vărsarea sa în Dunăre (o ctitorie în munți, la Curtea de Argeș, una jos în cîmpie fără nici o celebritate, și între ele — ca între cele două brațe istorice ale voievodului — riul Argeș, el însuși un fragment curgător de eternitate a pămîntului nostru).

Pe Argeș în jos, pe un mal frumos vezi mai întîi o mică gheretă în care un om face permanent de serviciu la telefon la umbra unei înalte perdele de plopi, dincolo de care și se dezvăluie în față ca o explozie panoramică migălos regizată întreaga deschidere a șantierului. Cît cuprinde ochiul în sus și în jos, o răscolire de o forță aproape geologică îți dă senzația că ai intrat în laboratorul primar al facerii pămîntului cînd pirghiile originare încă nu și-au definitivat intențiile, cînd erupțiile și mișcările de încrețire ale scoarței, bucatăria de început a planetei erau noi și abia începeau să-și descopere propriile mecanisme. Munți înalți de pămînt din care dinozaurii excavatoarelor mușcă lacomi, buldozere ca niște stegozauri împovărați basculanțele de mare tonaj cu sarcini solzoase de pămînt, dragline care-și balansează ritmic gîturile azvîrlindu-le în adîncul riului, scoțind ca dintr-un crater în fierbere cupe de nisip pe care și le depun înainte ca să poată înainta mai departe în mijlocul apei (draglina: vehicul care înaintează pe măsură ce-și construiește propriul drum, asemenea unui paianjen

— vehicul cu drum cu tot —), plopi înalți și subțiri deveniți minusculi și nesemnificativi printre piramidele impresionan-te de pămînt, cilindri compac-tori netezind coridoare lungi, nefirești de netede și întinse, ca niște piste de aterizare pentru extraterestri, asemănătoare celor de la Nazca, liniștind frămîntarea orogenetică a șantie-rului și conturînd ampriza viitoarelor diguri, iar la marginea acestor convulsii tectonice, afla-te în puterea fragilei, preama-

mintului, mai văzusem cu cîva timp în urmă prin împrejurî-mile Tismanei, în bazinul carbonifer al Rovinariilor. Și acolo, decopertările masive de pămînt pînă la stratul de cărbune, im-presionantele cupe ale excava-toarelor cu rotor mușcînd dea-luri întregi, secționîndu-le real-mente pe verticală, craterile uriașe golite de cărbuni alter-nînd cu mormane rupte ca și cum în zonă ar fi căzut de cu-rînd o ploaie deasă de meteo-riți, de diferite forme și mari

muncitori, așezată cu tabăra în corturi în păduricea de pe ma-lul drept al Argeșului, imagi-neau rufelor albe, spălate de miinile bărbătești ale buldoze-riștilor, soferilor, excavatoriștilor, și întinse pe sfîrî între vir-furile a două corturi, această aspră intimitate bărbătească pe care n-am văzut-o în nici un film de actualitate, autobuzele-dormitor fără roți, așezate cu șasiurile direct pe pămînt și înăuntrul cărora locul scaune-lor e luat de cîteva paturi, plus

supra cărora se apleacă spină-rile și fețele prăfuite ale celor care transportă zilnic și tasează pe maluri mii de tone de pămînt, căldura de peste patru-zeci de grade a verii și milul-riului pe care îl suportă tocmai pentru că știu că Argeșul se va muta prin munca lor într-o albie nouă, într-o casă nouă, aseme-neă majorității locuitorilor din orașele țării; cantina cu mesele ei rînduite sub prelată verde, ca la un bal popular, și în ușa de pînă aparînd pe fondul cu-pe unui buldozer uriaș, un os-pătar îmbrăcat în halatul său alb impecabil, aducînd tava cu mincare și servind oamenii la mese; și chiar pisica și cîinele care intră de afară direct prin-te picioarele meselor și oame-nii suportîndu-le pentru că la început, cînd au venit aici de la celălalt capăt al țării, a fost totul pustiu ca într-o luncă săl-batică, netulburată de nimeni de la începutul lumii iar acum aceste animale familiare le dau prin casnica lor prezență un sentiment mai adînc de așezare umană cu toate rosturile sale; interioarele aspre cu fotogra-fiile copiilor și ale soției, între manechinele violente colorate, decupate din revistele de duzi-nă, încălzind cu o profundă și familială istoricitate lăcașul im-provizat cu bărbătească stîngă-cie — toate aceste secevențe pul-sînd vie în conștiința celui care scrie umplu adîncul ființei de un val nou și puternic de au-tenticitate umană: oricît de a-morțit ai fi în încheieturile tale de zilnică rutină a foilor de hîrtie între care te presezi și te storci, tot ce e mai viu în tine tresare, ia act că ești mar-tor la o lucrare fără precedent în istoria noastră, cum sînt — de altfel — și celelalte mari construcții ale acestui timp românesc, intri în consonanță cu răscolirea uriașă de pămînt din jur, totul îți se pare sem-nificativ și încărcat de un me-saj unic care nu trebuie lăsat să se risipească în aerul clipei, alergî de la un om la altul, de la o mașină la alta, îți vine să pipăi fiecare bulgăre de pămînt excavat, aici totul e autentic sută la sută, nu există minciună și falsitate, totul are maxima încălătorie posibilă de realitate, așa cum ar trebui să aibă și cuvintele noastre de fiecare zi, simți cu toată conștiința și in-stinctele tale că aici se întîm-plă, se pune la cale, se face, se realizează, se construiește, se înfăptuiește ceva extraordinar la care oamenii aceștia sînt pri-villegiați și iau parte și dorești din adîncul sufletului să nu te excludă nici pe tine, nu doar să vezi și să atingi fiecare pal-mă de pămînt sfîințit de pre-zența răsufării lor ci să înțelegi mai adînc ce se întîmplă cu viața și destinul lor, cu haloul de timp pe care îl luminează în jur pînă la mari depărtări istorice, să traduci în cuvinte depline, puternice, durabile, a-semenea faptelor, tot ce se naște în fiecare clipă aici de față și să depui, cu întreaga ta conștiință, cinstită și dreaptă mărturie.

ION ZUBAȘCU

Vocația stării de șantier

Deschidem cu numărul acesta un serial care intenționează să urmărească, pînă în preajma finalizării, lucrările de-o amploare fără precedent deschise în vara anului 1983 pe șantierul amenajărilor hidrotehnice, de irigație și navigație, ale riului Argeș. O lucrare de asemenea proporții, însumînd prin îndrăzneala anvergurii ei experiența de muncă și devotament pe care au pus-o în lumină uriașele realizări ale Epocii Nicolae Ceaușescu, începînd cu marile platforme industriale, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Transfăgărășanul, Me-troul, Dimbovița (riul și lacul), hidrocentralele înălțate în acești ani pe riurile patriei și pre-facerile radicale prin care trec orașele și satele noastre în asensiunea destinului lor construc-tiv, un șantier care întrece prin proporții și complexitate toate realizările precedente nu poate rămîne fără o mărturie temeinică în file-le de cronică ale acestor vremuri, să dea seama cu consecvență, fidelitate și responsabil pa-triotism față de destinul viu al oamenilor fără dăruirea și abnegația cărora n-ar fi fost posibi-le toate construcțiile reprezentative ale pre-zentului românesc.

Seriulul nostru își propune să fie un pas spre realitate și adevăr uman în ideea că niciodată nu vom putea înțelege curgerea unui riu, in-clusiv a Argeșului nostru, dacă nu vom deveni

undă curgătoare între undele sale, de la izvor la vărsare, așa cum niciodată nu vom putea înțelege cu adevărat o flacără dacă nu vom arde o parte din noi înșine în focul ei puri-ficator.

O predestinare firească a făcut ca legendarul Argeș al Meșterului Manole să reîntre în cir-culația valorilor noastre actuale prin marele șantier care a devenit albia sa pe parcursul ce-lor 83 de km (între Oltenița și lacul de la Mi-hăilești—Cornetu) de-a lungul cărora se va fi-naliza proiectul celei mai complexe amenajări de navigație și irigație din istoria țării. Fie și acesta un semn fericit al consecvenței noastre cu propria istorie, o dovadă în plus că există un mesaj unic care înalțăză invincibil din vremuri îndepărtate, aducînd în plină contem-poraneitate miturile noastre de întemeiere, un mesaj care dă identitate planetară distinctă pașnicei vocații constructive a poporului ro-mân și pe care trebuie să-l captăm cu respon-sabilitate și devotament pentru uneltele scri-sului în paginile noastre. Cu aceeași patriotică dăruire cu care oamenii pămîntului nostru au construit și construiesc mărturiile invincibile ale existenței și duratei poporului român din tîm-puri imemorabile pe pămîntul de la Carpați, Dunăre și Mare.

dimensiuni, creau aceeași sen-zație de frămîntare cosmică a pămîntului, de intervenție a unor forțe supranaturale. Doar că în timp ce acolo dospirea aceea de forme în căutarea al-tei așezări era justificată de curgerea cărbunelui pe kilome-tricele benzi transportoare, aici, pe șantierul din sud, locul și sensul de mișcare a benzii erau luate de curgerea mult mai pu-ternică a Argeșului, aici riul însuși era cel care orienta în-treaga răvășire a maselor de pămînt, mutîndu-le de pe un mal pe altul sau tasîndu-le în digurile care se vor înălța în curînd și ale căror contururi se fac vizibile încă de pe acum.

O colonie de peste o sută de

restul lucrurilor și accesoriilor care fac suportabilă zilnica via-ță umană; pașuri de campanie cu picioarele așezate direct pe lut iar uneori noaptea, la o ră-sucire a visului, picioarele lor intrînd adînc în pămînt pentru că aici solul e nisipos și ușor penetrabil, omul trezîndu-se dimineața și trebuind să smul-gă picioarele patului îngropate pînă la arcurile saltelui; ciș-meaua cu apă adusă în cazane, la început de la București, pen-tru că nu departe de tabără, în Argeș se varsă Dimbovița cu toate resturile celor peste două milioane de metabolisme ale Capitalei făcînd apa riului pe malul căruia e așezată colonia înabordabilă, aceste robinete a-

nei trestii gînditoare, ca și cum cineva ar fi tras o linie imagi-nară — griul încolțind liniștit, verdele calm al griului, lanul neted și întins contrastînd cu violența frămîntărilor și deli-mitîndu-le, dînd o liniște cos-mică și o odihnă meritată, prin-tauna resurselor germinative din adînc, celor ce răscolesc pămînt-ul cu mașinile lor scoțînd din albi forțe ce nu și-au ieșit ni-ciodată pînă acum din matcă, punînd demnitatea conștiință a forței umane, capacitatea sa modelatoare planetară, lîngă puterile originare ale pămîntu-lui.

O asemenea răvășire a peisa-jului natural, a ceea ce se nu-meste expresiv „scoarța” pă-

de lemn, de unde veghea ridi-carea „cazanelor mici”, prima fabrică a marelui Combinat de Utilaj Greu și, de fapt, primul avînpot al salbei de uzine de pe platforma Simes-Nord pe care lucrează azi cam un sfert din populația activă a Clujului. Sunau telefoane, veneau dele-gați și din Baia Mare, și din Timișoara, și din București, un telex adus operativ solicita sprijin pentru găsirea unor soluții de prelucrare criogenică a me-talelor. L-am „studiat” și-am încercat să intuiesc revederea directorului Lazăr cu colegii săi de promție, după trei de-cenii. O întîlnire cu siguranță emoționantă, desfășurată anul trecut la Facultatea de Mecani-că din Cluj. Sigur, le-a vorbit despre bucuria succesului la export, dar și despre con-tinuturile criogenice, intrate deja în producție de serie, des-tinate fie aschierii criogenice, fie stocării azotului sau heli-ului lichid, ca și despre instala-țiile de lichiefiere a azotului, aici gîndite în premieră națio-nală, aici executate și tot aici dezvoltate spre performanțe de virf. Care e ținta? Simplu: spre zero absolut! Primise at-unci, înaintea „întîlnirii”, încă un brevet: o ingenioasă insta-lație pentru înghețarea apelor în conducte! Nesofisticată, sim-plă, dar foarte utilă: „robinet” artificial necesar oriunde e ne-voie de intervenții neprevăzute la instalațiile de apă și în lo-

cuințe. Dar sigur, nu despre in-venția aceasta, nici despre al-tele ale sale, nici despre cele zece-cincisprezece pe care le realizează institutul în fiecare an a avut timp să discute cu colegi veniți din Sibiu, din Aiud, din București, Satu Mare sau din Brașov. I-a invitat să le vadă, oferînd, ca-ntotdeauna colaborarea directă în toate.

Ce-am mai aflat la ICPIAF? Că, practic, institutul își pregă-tește „bagaje” pentru intrarea în cea de-a patra generație de probleme. O lume a roboților inteligenți, integrați în linii tehnologice, și ele conduse prin cal-culatoare de proces. O lume ce te poartă spre romanticele înce-pături, atunci cînd aici se gîndeau și se proiectau mașini individuale, în genul separato-relor de lapte. Și iată nu este departe nici momentul cînd și liniile tehnologice realizate în prezent sî devină repere în-tr-o istorie sentimentală a scurgerii cu folos a anilor. Chiar dacă, de pildă, realizarea în premieră națională și intro-ducea în producție la Bacău a instalației de-oase pentru pro-ducerea gelatinei tehnice desti-nate fabricării filmelor foto continuă să rămînă totuși o rea-lizare notabilă. Ca și instalațiile de fabricat lactoze, realizate printr-un frumos și rodnic efort de către Tehnofrig, uzina din Toplet, IMUC București. O in-stalație destinată industriei far-maceutice proiectată de institu-

tul clujean pentru a elimina importurile.

Am auzit despre proiectul „COMBUS”? Și el, tot aici, la ICPIAF s-a născut. Ce vrea? Veți înțelege mai bine cînd veți călători cu vittoarele moderne autobuze fabricate spre începu-tul deceniului viitor de indus-tria românească, dar și mai re-pede, de vreme ce proiectul so-licitat de Ministerul Turismu-lui e gata: el asigură condițio-narea aerului pentru autobuzele turistice, dar și pentru celelalte mijloace rutiere: autoturisme, tractoare, locomotive, vagoane de călători. Așa cum, din anul 1980, toate navele fabricate în țară sînt echipate cu instalații de climatizare fabricate la Cluj, la Tehnofrig, acolo unde în pre-zent se pun la punct tehnolo-giile și liniile de fabricație a instalațiilor „COMBUS”. Acolo, unde institutul a transferat în cei 14 ani de existență 83 de brevete, toate încorporate în produsele proiectate: în micro-frigiderele de laborator, în ter-mostatele de referință, în maș-i-nile de divizare gravimetrică, în schimbătoarele de căldură din industria frigului, în insta-lațiile de uscarea prin pulveri-zare, în roboți de încărcat și descărcat pline. Dar lista aceas-ta n-are practic sfîrșit, confir-mînd gîndul reporterului că aici, la ICPIAF, numărul labo-ratoarelor de creație este egal cu numărul cercetătorilor.

Bătălie pentru absolut

(Urmare din pag. 1)

frig-ul, n-a trimis în China doar prospecte, ci linii. Le-a pus în funcțiune, i-a instruit pe oameni cum să le utilizeze și-au așteptat verdictul. Era prima oară cînd liniile românești se aflau față în față cu cele pro-duse de japonezi sau de către firme europene de prestigiu. Rezultatul? Liniile românești s-au dovedit net superioare! Iar de atunci, practic întreaga producție a Tehnofrig-ului ia drumul Chinei unde, anul viitor, se va petrece și un nou moment emoționant: punerea în func-țiune a liniei cu numărul 300! Evenimentul „250” s-a și pe-trecut...

O luptă cîștigată, dar neîn-cheiată nici pentru ICPIAF, nici pentru Tehnofrig. Curînd, par-tenerilor externi le vor oferi o nouă linie la fel de robustă și fiabilă, dar cu o capacitate de îmbuteliere dublă: 18 mii de butelii pe oră! După mai bine de un an de probe tehnologice, liniile montate la fabricile de bere din Timișoara și Cluj-Na-poca au atins și chiar au depă-șit parametrii proiectați. O in-stalație ce va oferi și alte sur-prize: „simte” și tolerează im-preciziile de fabricație a sticle-lor, „ajută” și chiar elimină e-

fortul fizic, cum sînt, de pildă, operațiile de scos și introdus butelii în navele. Încă o inven-ție încorporată în cea mai nouă linie proiectată de ICPIAF și realizată de Tehnofrig. Altfel spus, export de inteligență românească. Și nu este singurul exemplu, de vreme ce an de an în jur de 15 invenții brevetate iau drumul secțiilor de micro-producție. Așa cum a făcut-o și robotul pregătit pentru linia de fabricat specialități de pani-ficație. Acum se află încă în probe, la institut, dar curînd va pleca în prima lui călătorie, a-colo unde este așteptat: la Sla-tina, la întreprinderea de Utilaj Alimentar, unde funcționează și o subunitate de cercetare-proiectare a institutului clujean. Ca și robotul „învățat” să încarce piinea caldă în cosuri, direct de pe vatra de coacere, lăsînd în lumea amintirilor vre-mea cînd operația aceasta o fă-ceau oameni echipați cu mă-nuși de azbest.

Stau de vorbă cu directorul institutului, inginerul Vasile Lazăr, și-l găsesc la fel de tî-năr ca-n urmă cu două decenii cînd era director la Armătura, sau mai tîrziu, undeva, la ca-pătul străzii Podgoriei, pe-a-tunci un capăt de lume, într-un birou improvizat într-o baracă

TEZELE DIN APRILIE: „Mereu trebuie să ridicăm

Lupta cu timpul înseamnă ca și în domeniul calității și eficienței totul să meargă ceas!

Fotografie de PAUL AGARICI

Programul de modernizare, accelerat deosebi după vizita de lucru efectuată la 16 iunie a.c. de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Întreprinderea de osii și boghiuri Bals, a devenit, cum era și firesc, pentru comunisti, pentru toți oamenii muncii, inclusiv pentru organele locale de partid și de stat, o prioritate absolută. Pe Marin Smarandache, primul secretar al comitetului orășenesc de partid, așa l-am și cunoscut: venise de la Drăgășani, de la Fabrica de încălțăminte și talpă din cauciuc cu vești bune. Specialiștii de acolo au realizat, după o concepție originală, garnituri de etanșare din polivinil pentru propriile prese de injecții. Testările dovediseră că aceste garnituri rezistă cel puțin șase luni și, grație autenticului spirit de înțelegere și înțajutorare al inginerului Sabin Dicușescu, inimosul director al întreprinderii drăgășenene, care a înțeles, ca un meseriaș ce e, „durerea” celor de la I.O.B., specialiștii din Bals, oricum optimiști în această fază a încercărilor, vor ști cit de liniștiți pot fi în ceea ce privește etanșările hidraulice. Și, mai ales, vor câștiga timp.

De fapt, timpul constituie acum „materia primă” numărul unu. Programul de modernizare, reparațiile capitale care nu înseamnă, pur și simplu, readucerea utilajelor la parametrii inițiali, ci perfecționarea lor, trebuie realizate repede, pentru că numai atunci întreprinderea se va încadra în indicatorii de plan.

Cu inginerul Petre Enescu, directorul adjunct tehnic al întreprinderii, am trecut direct la capitolul „necazuri” tocmai pentru că, simțeam acest lucru aproape fizic, omul din fața mea n-avea timp. Și el, și Constantin Nițescu, inginerul șef mecano-energetic, acum, cînd „desi muncim mai mult, avem realizări mai puține ca oricînd”, erau cuprinși de febrilitatea atmosferei în care oamenii ce aproape uitaseră să mai treacă pe acasă se străduiau să scurteze din timpul de stagnare a producției. Linia I de turnare și linia I de roți erau oprite pentru a se începe, în cadrul reparațiilor capitale, o decisivă etapă de modernizare a fluxurilor de fabricație în vederea atingerii capacității de producție proiectate.

Dincolo de necesara colaborare cu unitățile specializate, ce fac, totuși, cei de la I.O.B. pentru programul de modernizare? Sigur, ei sînt cei care, zi și noapte, montează și demontează, asamblează noile utilaje. În același timp însă, îmi spunea subinginerul Gheorghe Iorga, șeful biroului pregătirea fabricației, în activitatea de reparații capitale și modernizare, sînt implementate și multe tehnologii noi, realizate pe baza cer-

cetărilor proprii sau în colaborare cu institutele de specialitate. În devans, adică în iulie, a fost omologată o tehnologie de realizare a manipuloarelor din liniile de forjat roți monobloc cu ajutorul pompelor cu debit variabil produse în țară, această aparatură fiind „indigenizată” prin munca și mintea inginerilor Ion Bodnar, Marin Minculescu, Constantin Nițescu, Petre Enescu, a maistrului Tudor Simion și a multor alora. Cam același colectiv, la care se adaugă inginerul Ion Băluță, directorul F.O.R. (forjă, osii, roți), „semnează” asigurarea setului de garnituri pentru plunjerul central al imensei prese de forjat roți monobloc. Omologarea constată superioritatea lor față de reperele din import. Deși încă nefinalizată (osiile sînt pe standul pulsatoriu de încercare de la Arad), noua tehnologie de forjare a osiilor confecționate din semifabricat rotund va reduce considerabil efortul la mașina de forjat, va

Institutul politehnic București și ICSITPSCM pentru utilizarea turnării în forme vidate și a turnării centrifugale are în vedere „o altă față” a producției după modernizare.

Propriul laborator de cercetări metalografice și tratamente termice al întreprinderii este, realmente, un factor de dinamizare, pe baze științifice, a modernizării. Rezultatele sale în producție (oțel special și tratament termic adecvat care au condus, în premieră în țara noastră, la realizarea unor traverse și cadre pentru boghiuri „după norma americană, cea mai exigentă”, materiale și tratamente termice adecvate pentru realizarea unor roți de locomotivă mai bune decît cele pe care scrie „Krupp”, procedeu de călire a matrițelor în care uleiul e înlocuit de un mediu sintetic pe bază de celuloză, și multe altele) sînt, apreciau inginerii Gheorghe Stoica, șeful laboratorului, și Emanoil Chirca, numai un început.

La Bals, ca prelucindeni unde modernizarea înseamnă o transformare structurală a producției, cercetarea științifică, inventivitatea au devenit realmente componente ale producției. O producție care, e drept, în acest proces, mai trebuie să stea, zile sau săptămîni, pe unele linii, dar care, sînt convinși toți cei de la I.O.B., „după trimestrul I 1989, cînd vom termina și liniile II de turnătorie și forjă, va fi una de frunte în țară. Avem, spuneau Iulian Nițulescu, secretarul de partid, mulți oameni buni, pe lângă cei pe care l-am întîlnit: inginerii Marin Vlădoiu și Aurelia Langă de la oțelărie, maistrul Ion Dincă (specialist în hidraulică), Ion Niță (la forjă), Victor Stroe (la sculărie, care știe totul despre matrițe), muncitorii Vasile Popescu (zidar șamotor), Ion Cantea (lăcătuș sculer matrițier), Gheorghe Marin (electrician), Gheorghe Blejdea (oțelar) și sîntem siguri că I.O.B.-ul va intra în producția planificată”.

Întreprinderea din Bals trece, trebuie s-o spunem, un dificil examen. Uneori chiar la propriu pentru oamenii săi (inginerul Stoica zîmbea spunîndu-mi că „noaptea făceam calcule și experiențe, ziua mai dădeam «extemporale» pentru minister”, dar zîmbetul său avea o înconfundabilă gravitate, a omului convins de marea răspundere ce-i revine). Oricum, după primul trimestru al anului viitor, specialiștii de la I.O.B. sînt siguri că producția întreprinderii lor va fi cea scontată. Este o siguranță în care se exprimă nu doar nevoia, ci și toată știința și priceperea lor în care ne-au dat atîtea temeuri să credem.

CONSTANTIN DUMITRU

Materia primă e timpul

reducem consumul de metal, va contribui la creșterea productivității muncii, la economisirea timpului. Telefonul primit de la Arad în 29 septembrie (după ce osiile parcurseră cam jumătate din miliioanele de cicluri stabilite pentru testare) confirma că ideea specialiștilor de la Institutul bucureștean pentru secționare calde (ICSITPSCM), inginerii Corneliu Neagoe și Dan Ionescu, și a celor de la I.O.B., inginerii Eugen Mitu, Lili Lepădat și Mircea Ilie, are mari șanse de a schimba sistemul de confecționare a roților.

În aceeași manieră, colaborarea cu institutul pentru secționare calde și filiala sa din Iași privind realizarea examinării nedistructive a roților cu ajutorul curenților turbionari, colaborarea cu Institutul politehnic Iași pentru introducerea tehnologiei de așchiere în condiții criogenice, colaborarea cu

Aproape la fel și mult mai devreme

(Urmare din pag. 1)

se puteau instrui toți studenții. — Cînd se întîmpla aceasta? — V-am spus doar că în studenție.

— În studenție, bine, dar în ce an?

— Păi, cred că era prin toamna lui 1976.

După asta, rela medicul din fața noastră, am perfectat, să zic așa, aparatul; am realizat modelul 2. Acesta se compunea din: un craniu, la nivelul căruia am reprodus formațiunile anatomice interesate în anestezie: nervul trigemen cu toate ramurile sale, cum și formațiunile glandulare (cum e glanda parotidă), senzoriale (glob ocular) și vasculare (artera maxilară internă, artera meningiană medie, plexul venos pterigoidian etc.). Toate aceste ramuri senzitive ale trigemenului le-am reprodus pe craniu cu ajutorul unor conductori electrice, respectîndu-se întocmai traseele lor anatomice, în punctele în care studentul trebuia să introducă acul se plasează niște contacte prin care se închide circuitul electric. Fiecare punct de contact are o celulă de afișare, aflată în panoul de afișare, al doilea element al aparatului.

— Ce „spune” aparatul cînd

se face o întepătură corectă?

— Se aprinde (în celula corespunzătoare nervului respectiv) un beculeț de control care ne indică nervul anesteziat, precum și reperul osos lingă care se află.

— Ce „spune” aparatul cînd studentul greșeste?

— Se declanșează un avertizor sonor și aparatul afișează accidentul provocat, consecințe etc.

— Decl. care ar fi avantajele imediate ale acestei invenții!

— În practica învățămîntului stomatologic nu se învață toate anestezie descrie în lucrările de specialitate. E normal să fie astfel: în asistența stomatologică uzuală folosim 5-6 tehnici care țin de anestezia tronculară periferică. Celelalte anestezii nu se fac în facultate, fiind foarte rare și chiar riscante. Ei bine, aparatul ăsta îl învață pe student să facă toată gama de anestezii, pornind de la anestezia plexală pînă la anestezia ganglionului Gasser. Fiindcă niciodată numărul de pacienți nu va fi atât de mare, afecțiunile lor atît de diverse, încît studentul să învețe în timpul facultății toate anestezie. Din aceste motive aparatul este foarte important.

Dar, ceea ce l-a determinat

pe medicul stomatolog Dan Constantin Poenaru să vină la redacția noastră este un alt fapt, o altă poveste. Ajutat de profesorii săi, el a prezentat aparatul la diferite cercuri științifice studențesti, a fost apreciat, laudat. Prin sprijinul direct și permanent al profesorului doctor docent Corneliu Burlibașa, decanul Facultății de stomatologie din București, invenția fostului student a fost brevetată încă din anul 1978, „cu prioritate de la 20 iunie 1978”, se specifică în Certificatul de inventator nr. 76 058, ea purtînd denumirea de „Simulator electric”. Din dosarul pe care medicul Poenaru îl poartă sub brat, ne scoate un mic articol decupat din revista Magazin nr. 38 (1562) din 19 septembrie 1987. Articolul se intitulă: „Cel mai răbdător pacient” și îl redăm aici în întregime: „Întreprinderea PIKO din Republica Democrată Germană, renumită pentru producția sa de jucării mecanice și electrice, a început să realizeze un «model de pacient» destinat instruirii practice a viitorilor medici stomatologi. Acest model, realizat în colaborare cu specialiștii catedrei de stomatologie a Universității din Rostok, permite exersarea tu-

turor procedeele de tratament, inclusiv extracția dinților și injectarea anesteziei. Dacă studentul a nimerit cu acul de seringă în punctul necesar, acest lucru este confirmat prin emiterea unui semnal sonor. Odată cu modelul se livrează și un lot de piese de schimb care servesc la simularea diferitelor afecțiuni ale dinților și gingiilor. Noul model al acestui pacient răbdător a fost cerut de mai multe institute de specialitate din R.D. Germană, fiind solicitat și la export”.

Asadar, un aparat, după descrierea de față, identic se fabrică în serie, pentru nevoile interne și pentru export, în R.D.G. Sigur, articolul de față are ca scop de a stabili și o prioritate, dar nu acesta este regretul cel mai mare al autorului și nici al nostru, ci un altul, și anume: de ce o astfel de invenție (nu știm cînd brevetată într-o altă țară) este pusă în practică în altă parte și nu și la noi, măcar din momentul emiterii brevetului de invenție? Titularul de brevet este Stația de verificări, încercări, aparatură medicală, București.

— Ați mers la titularul de brevet? îl întrebăm pe medicul Dan Constantin Poenaru.

— Da, am fost. De realizarea invenției, a aparatului, adică, se ocupă tovarăsa Aurelia Asan, de la S.V.I.A.M. București. Dar „au trecut, după cum

vedeți, zece ani de la brevetarea și aparatul tot nu e gata. Regretul meu cel mai mare n-ar mai fi acum acela că nu se mai fabrică, ci mă gîndesc că l-am putea chiar importa. Și, cine știe, poate totuși eu am fost acela care l-am gîndit și realizat (sigur, cu posibilitățile mele) pentru prima dată. Cînd am terminat facultatea, studenții străini, foști colegi de facultate mi-au cerut aparatul, să-l realizeze și ei, acolo, în țările lor, să facă școala cu el. Nu l-am dat, l-am brevetat mai întîi, dar, iată, că el se realizează acum în altă parte. Dacă l-am fi fabricat noi, de acum zece ani, poate îl exportam acum, fără să mai vorbim de cit de necesar le-ar fi fost el, le este încă studenților, medicilor tineri etc. Eu, ce să vă mai spun, am cap, dar n-am capital.

Era firesc, deci, să ne adresăm și noi tovarăsei inginer Aurelia Asan, responsabilă cu transpunerea în practică a acestei invenții: „Este, într-adevăr, ne spune dînsa, o treabă bună, superbă, destul de utilă și am umblat mult să realizăm acest aparat. Pentru partea electrică găsisem chiar un producător: Grupul școlar I.O.R., dar pentru simulatorul propriu-zis n-am găsit, cit am umblat eu, pe cine să se angajeze să-l fabrice. E și mai greu, trebuie realizat un fel de craniu din plastic, pe care să se implemen-

nivelul calității, al eficienței"

Economie de energie prin efort de inteligență

„Am fost norocoși când ne-am ales drumurile”, se marturisește de la bun început, dr. ing. Laszlo Szentgyörgyi. Odată intrat în posesia citorva amănunte, ești îndemnat să legi momentul acelei opțiuni, nu atât de noroc, cit de intuiție, firească, la urma urmei, domeniului cercetării.

Înainte ca foamea de energie să atingă în întreaga lume fenomenul crizei, specialiștii Filialei I.C.P.E. Tîrgu Mureș hotărâseră ca efortul căutărilor lor să se îndrepte spre electrotermie. Că n-au greșit în momentul alegerii, o dovedesc mai cu seamă timpurile din urmă.

Cum electrotermia se desfășoară pe mai multe planuri, specialiștii și-au împărțit domeniile, ajungând după o vreme să constituie colective de cercetare extrem de sigure, fiecare, pe știința și capacitatea lor de a da soluții optime în sectorul propriu, iar optim înseamnă — precizează șeful filialei, cercetătorul L. Szentgyörgyi — indiferent de ramura pe care ai lua-o în discuție, consum de energie specifică redusă.

A descrie întreaga activitate a filialei ar fi, nu doar dificil din lipsă de spațiu tipografic, dar și redundant, având în vedere că însăși revista *Flacăra* a menționat, nu o dată, rezultatele sale, făcându-le, prin urmare, cunoscute cititorilor. Realizările de ultimă oră ale colectivului de cercetători din Tîrgu Mureș sînt suficiente de bogate în domeniul ce interesează absolut toată lumea — economisirea de energie — spre a stîrni curiozitatea — așa încît ne vom opri în rîndurile care urmează, doar la acestea.

Capitolul electrotermiei ce înglobează problemele încălzirii cu arc electric, a însemnat, concret, pentru colectivul condus de inginerul Dimeny Gabor, o serie de cupatoare electrice care se dovedeau mari consumatoare de energie. Acționările lor electrice trebuiau, deci, optimizate.

teze conductorii electrici care simulează funcțiile nervilor. Apoi, craniul trebuie îmbrăcat cu un material special care, la înțepături, va trebui să-și revină. Am fost, pentru aceste componente, la mai multe unități: la fosta întreprindere didactică, de pe lângă Institutul politehnic, la Institutul „Canta-cuzino”, am stat de vorbă cu un medic specialist. Cu tovarășul N. Dardu-Ploșor am făcut și un studiu, dar ne-am împotmolit la măsca figurii (în care trebuie instalată „nervii” aceia și niște contacte electrice), pentru care e nevoie de acel material special de care vă spuneam. Am găsit un material siliconic, dar n-are cine să ni-l fabrice, așa încît, nici fabricarea aparatului nu a fost posibilă pînă în prezent, a fost, deci, abandonată.

— Autorul l-a realizat într-o săptămînă !?

— Da, dar în mod artizanal, un singur exemplar. La serie e altceva, trebuie să aibă aspect comercial, rezistență, calitate etc. Toți „nervii” ăia trebuie așezați bine, la locul lor, de un specialist. Am uitat să vă spun, am încercat și la Fabrica de păpuși Oradea, dar cei rugați să colaboreze cu noi nu ne-au dat nici un răspuns. Să m-apuc eu să fac mulaje, nu pot. Apoi, nici cererile nu s-au prea mari. Mulți se fereșc de o treabă care, cred ei, ar putea fi nerentabilă.

Grupate, cuptoarele aflate în țară intră în trei familii, toate în atenția mureșenilor. La ora actuală, membrele primei familii, au îmbrăcat deja, o „haină nouă”. Asta înseamnă, echipamente noi, ultramoderne, la cuptoarele ai căror electrozi sînt poziționați cu acționări electromecanice. Cei 22 de asemenea giganți industriali, fie că se află la Combinatul Siderurgic Hunedoara, sau la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, la „Vulcan” sau „23 August” în București, consumă acum, la fiecare tonă de oțel, cu circa 150 kW/h mai puțin. Subiectivismul factorului uman a fost înlocuit în conducerea procesului de topire, prin rigurozitatea memoriei electronice. Calculatorul poate „în-văța” de la un operator cum poate conduce o șarjă model, dar poate „hotărî” și singur punctul optim de funcționare al cuptorului.

De pe planșetele proiectanților din Tîrgu Mureș se pregătesc să pornească spre industrie, înnoite, de asemenea, schițele cuptoarelor comandate electrohidraulic, spre a face loc celei de-a treia familii de instalații — cuptoarele acționate prin cuple electromagnetice — ce se doresc și ele optimizate.

În domeniul încălzirii prin inducție, Filiala I.C.P.E. Tîrgu Mureș construiește generatoare, deci noi surse de energie, în banda de frecvență 1—10 kilohertzi, destinate tratamentelor termice, încălzirii, metalelor în forje și topirii. Fabricația de serie a acestor generatoare și-a asumat-o Întreprinderea „Electrotehnica”. Colectivul inginerului Gabor Molnar a desăvîrșit acum o nouă comandă, prin micro-procesoare, prezentînd o întreagă listă de avantaje față de comenziile devenite clasice. Cel mai de seamă este, fără îndoială, reducerea serioasă a timpului de pornire al generatorului în cazurile schimbării materialului pe linia tehnologică. Fiecare material

își are gabaritul său, solicitînd generatorului alte condiții de funcționare, ce se fixau pînă nu de mult, manual. Prin automatizare, crește productivitatea, exactitatea și fiabilitatea întregului sistem. Introducerea posibilității autotestului de bună funcționare elimină eventualele greșeli sau deranjamente, de la bun început.

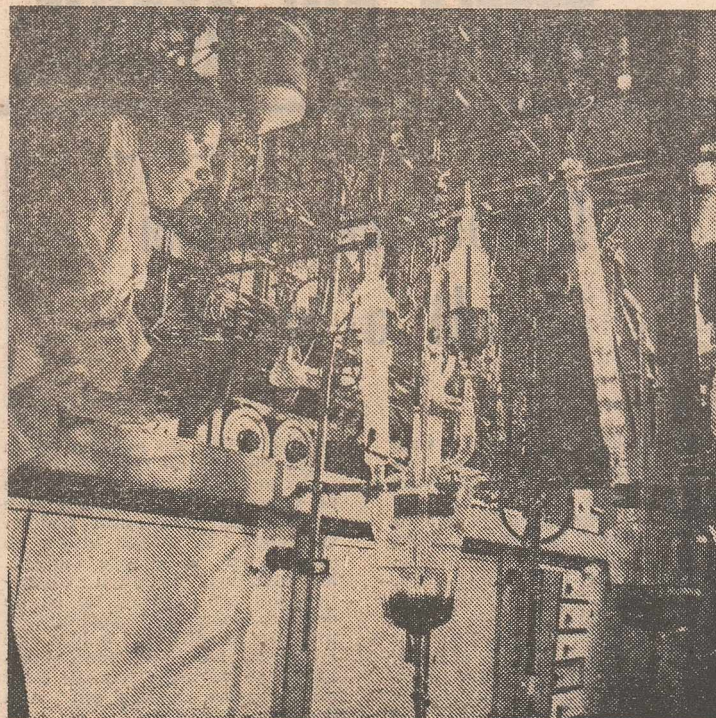
Inginerul Ioan Pompei Horja și colegii săi, preocupăți de problemele încălzirii prin rezistențe și-au îndreptat atenția în ultima perioadă, spre industria chimică, controlînd riguros temperatura anumitor procese chimice. La Combinatul chimic din orașul vecin, Tîrnăveni, reglarea procesului pentru obținerea anhidridei cromice se făcea cu mari consumuri de gaz metan. O primă linie cu încălzire electrică, înglobînd un echipament de reglarea temperaturii, conceput la Tîrgu Mureș, asigură un material de excelență calitate, cu cheltuieli incomparabil mai mici.

„Ne-am oprit atenția în primul rînd asupra marilor consumatori de energie — a firma șeful Filialei, dr. ing. L. Szentgyörgyi. În contextul actual, cercetarea trebuie să fie pe primul loc în bălăia pentru economisirea zestre energetice a țării. Multe linii tehnologice au fost înnoite prin instalații dezvoltate de noi, cărora le asigurăm o fiabilitate foarte bună. Aș aminti aici, doar generatoarele statice de medie frecvență pentru încălzire prin inducție, pentru forje și tratamente termice. Sigur, tehnologia încălzirii prin inducție era cunoscută la noi, însă ca sursă se foloseau generatoarele rotative. Fiabilitatea lor nu este foarte mare, iar randamentul energetic global s-a dovedit inferior noilor generatoare, pe care le-am construit noi, cu circa 10 la sută.

Numărul mare de solicitări din întreaga țară demonstrează utilitatea și necesitatea instalațiilor pe care le concepem, demonstrează că am fost, într-adevăr, norocoși când ne-am ales drumurile pe care să mergem în cercetare”.

Demonstrează, am completa, o anume știință a mureșenilor — aceea de a privi în perspectivă, la nevoile de viitor ale omenirii.

LIANA MOLNAR ■

Lumini în retorte

Plutește o liniște albă în biroul inginerului Matache Savel. De fapt, mai mult zgomot n-a însemnat niciodată mai mult adevăr. Deși suride, pare transportat în alt gînd. Solitudinea sa — observ — este mai degrabă un mod de a arde decît unul de a trăi. De cîteva zile ne dăm întâlnire în această grădină suspendată, o grădină de cărți și tablouri, un cercetător și un reporter.

Cercetătorul își potrivește ideile cu raționamentele. Îmi stăruie în memorie cuvintele emblematic rostite de secretarul general al partidului la Timișoara: „Puterea stă în știință, în capacitatea omului de a modifica neconștient”. Nu într-un anotimp, ci în tot timpul. „Prin știință nu înțeleg performanța singuratică a acelora care iau totul pe cont propriu și se războiesc — în intimitate — cu imperfecțiunea lor și a lucrurilor. Ceea ce am în vedere este creația care acceptă condiția colectivă. Altfel, o parte din ființa noastră rămîne în peșteră”.

„Treii ingineri, trei cercetători de la Săvinești și-au înscris numele printre laureații premiului pentru chimie „Nicolae Teclu” pe care-l acordă Academia Republicii Socialiste România. Este cea mai înaltă distincție cucerită vreodată de cercetătorii de aici, căci „Noul procedeu pentru prelucrarea amestecurilor gazoase cu conținut de oxid de azot” reprezintă nu numai ceea ce numim îndeobște „o realizare în tehnica de vîrf”, ci și o premieră mondială într-un domeniu în care, pînă la ei, lucrurile păreau a fi de mult, și definitiv puse la punct. O premieră care înseamnă în același timp și cinci ani de muncă, desigur, cei mai frumoși din viața de pînă acum a cercetătorilor științifici, a inginerilor Savel Matache, Valer Țoc și Ioan Iosif.

„La fabricația acidului adipic rezultă în mod obișnuit amestecuri gazoase cu un bogat conținut de oxizi de azot, care nu numai că se pierd în atmosferă, dar sînt și poluanți. Am căutat deci, o soluție pentru a reduce în circuitul productiv acești oxizi. După cercetări teoretice, dublate de nenumărate căutări, a fost pus la punct noul procedeu capabil să recupereze integral oxizii de azot care se pierdeau în atmosferă și să-i utilizeze la obținerea acidului azotic. Avantajele acestuia ar putea fi rezumate astfel: noul procedeu permite absorbția totală a oxizilor de azot și reintro-

ducerea lor în circuitul productiv; se constituie ca o tehnologie mai simplă și mai eficientă sub raportul consumurilor energetice pentru fabricarea acidului azotic concentrat sau diluat; înlesnește obținerea pe scară industrială a unui intermediar — monoxidul de azot tehnic pur — intermediar deosebit de util în industria de sinteză organică.

Trei ingineri într-o continuă aventură în deșertul necunoscutului. Răbdare, perseverență și speranță. Dar, infinitul, spune poetul, nu folosește la nimic dacă nu-l împarți cu cineva.

„Îmi amintesc cu nostalgie de o altă invenție de a mea care a avut un ecou pe care, mărturisesc, nu-l intuiam. Firma Mitsubishi Chemical Industries Limited îmi trimite următoarea scrisoare:

„Cu deosebit interes, am citit specificația Patentului dv. în limba franceză privitor la „Sinteza lactamelor într-o singură fază din cicloalcani și oxid de azot, utilizînd catalizatori de sulfați”. Pe de altă parte noi credem că procesul dv. este creația epocii, avînd în vedere că datele experimentale asigură producția de caprolactamă direct din hexahidrogenbenzen, evitînd producerea sulfatului de amoniu. Noi avem o experiență vastă în fabricarea caprolactamei, în purificarea caprolactamei brute pentru obținerea unei fibre de calitate și în alte tehnici înrudite. Prin urmare, dacă veți dori să ne informați asupra datelor tehnice și economice ale procesului dv., noi nu vom pierde timpul în conducerea evoluției economice pe procesul dv.”

Mărturisesc că nu înțeleg de la un capăt la altul munca într-o stație pilot, înțeleg însă importanța acestei munci și-i admir pe oamenii care o fac. Inginerul Savel Matache are în portofoliu 138 de invenții. „Am zile cînd mi-e dor de acasă, de prieteni și în general de tot ce neavînd niciodată mi se pare că mi-a aparținut întotdeauna”.

„Membranologia schimbă fața tehnicii. Efectul separării lor este similar cu descoperirea tranzistorilor. La Săvinești, am înregistrat în această lungă vară fierbinte o mare bucurie. După zile și nopți de insomnii, de incertitudini, am realizat pentru prima dată în țară membrane selective de ioni. După care am plecat la mare”.

EUGEN TURESCI ■

TEZELE DIN APRILIE: „Proprietatea socialistă, singura bază

Dobrosloveni, ultima brazdă a toamnei

La sediul Consiliului unic agroindustrial Dobrosloveni, cineva a avut grijă să planteze pe marginea alicilor și niște trandafiri. Dar acum, la pragul dintre toamnă și iarnă, dulceața parfumului lor e numai o amintire veche. Doar câteva flori, mai îndărătnice, încă nu și-au scuturat petalele arse de brumă iar în preajma lor miroase, ca prelutindeni pe aleile acestora, tot a motorină. E prima oră a dimineții, cum se zice, și dincolo de ușile înalte, metalice, ale atelierelor S.M.A.-ului, mecanicii de întreținere și-au început ziua de lucru. Mulți dintre ei au plecat cu mecanizatorii, pe cimp, acolo unde orice defecțiune trebuie înălțurată grabnic fiindcă orice oră bună de lucru, astăzi, poate să însemne începând de minea cit o zi întreagă. Și pe cit ne dăm seama, inginerul Octavian Tudoran, directorul S.M.A.-ului, știe la rindul lui toate drumurile de cimp pe care se poate ajunge, pe calea cea mai scurtă, de la un sat la altul și de la o fermă la alta. În privința asta s-ar spune că el știe chiar tot și n-ar putea să se

Toamna, roadele pământului sunt o laudă pentru munca minunaților lucrători ai gliei. Și putem spune, cu fiecare an, că niciodată toamna nu fu mai frumoasă știind că lucrul cimpului este mereu mai spornic, mai susținut, mai aplecat la vocea imperturbabilă a legilor naturii, dar și la cea launtrică a răspunderii față de bunăstarea țării. Ultima brazdă a toamnei a fost o „zi a recoltei” în care toate gindurile de bine s-au îndreptat spre oamenii muncii din agricultură, frumoșii anonimi ai marilor ogoare, a căror semnătură poartă numele cel mai propriu cu putință: piinea. Propriu, pentru că pe temelia proprietății comune se înalță bunăstarea fiecăruia, datorită acestui liant care inobilează dintotdeauna viața omului și care este chiar munca lui.

rătăcescă nicăieri în cuprinsul celor 22 000 de hectare, nici chiar atunci când ceața ascunde reperele drumului. Și cum șoferul titular se află la spital, bolnav de ulcer, șoferul cel nou, mai tinerel, nu are decit să asculte: la dreapta, la stînga!

E o știință și asta, fără îndoială, să încarci coceni de porumb în așa fel încit să încapă într-o remorcă aproape cit în două. La Dobrosloveni și Drăghiceni, la Fărcașele, la Dobrun și la Osica, mașina abia se strecoară pe sub încărcăturile acestora care, sus, acoperă șoseaua pe toată lățimea ei. „In această toamnă, zice inginerul Octavian Tudoran, am avut de cules porumbul de pe 3 300 de hectare. Începutul l-am făcut noi, mecanizatorii. Am recoltat 1 350 de hectare. Apoi ne-am retras, folosind motorina de care dispuneam în primul rînd pentru arat, discuit, semănat. După ce am terminat aceste lucrări pe 7 000 de hectare, cînd am văzut pus sub brazdă grîul din vara anulului viitor, ne-am reîntors la culesul porumbului. Între timp, cam jumătate din întreaga suprafață fusese recoltată manual.

Ultimele 400 de hectare le-am cules tot noi, cu combinele.”

O combină C-14-U tocmai iese pe poarta secției de mecanizare condusă de Constantin Ghican și începe să prindă viteză pe șoseaua ce duce spre Caracal. Mecanizatorul Dumitru Cherănoiu nu are alături de el, pe drumul acesta, decit pachetul cu mîncare pe care și l-a luat de acasă. La loc și oră bine stabilite el se va întîlni cu alți cinci mecanizatori, fiecare din altă secție a S.M.A.-ului, iar convoiul celor șase combine se va lăsa spre marginea de sud a județului Olt, cale de cîteva zeci de kilometri, pînă la Grojdibod, unde se cere o mină de ajutor pentru încheierea recoltatului unor suprafețe cultivate cu soia. Plecarea lui Dumitru Cherănoiu se petrece însă fără mulți martori și fără fluturări de batiste. Pentru colegii lui, capătul acestei zile trebuie să aducă împlinirea cel puțin a unei norme în lucrarea repartizată fiecăruia. De arătările în vie răspund Marin Stănescu și Ion Virtosu. Lucian Olteanu și Marin Neață pregătesc terenul pentru o plantație de căpsuni. La rîndul lui, cu un tractor S-1800, Ion Mladin execută operația de scarificare. Aceștia din urmă, ca și celor ce lucrează la fertilizarea cu îngrășăminte organice, Ionel Militaru, Gheorghe Moga, Nicolae Nedelea, Ion Stanciu, li s-a spus că pe la amiază are să vină o echipă să-i filmeze. Și echipa a venit, într-adevăr. Șeful secției: „Sîntem 40 de oameni și fiecare știe ce are de făcut. Numai sănătate și putere să avem, ca să le facem pe toate. Sănătate și motorină!”

După încheierea culesului, grijile cimpului au rămas, cum se vede, în primul rînd pe seama mecanizatorilor. Iar grijilor acestora, știute de ei prea bine, li s-au adăugat citeodată și altele, neprevăzute. Octavian Tudoran, directorul S.M.A.-ului: „Noi am terminat de semănat grîul la timpul optim. De curînd (asta însemnînd, firește, mai înainte de a-i fi ieșit în cale un reporter) ni s-a repartizat însă, ca sarcină suplimentară, însemnîntarea altor 400 de hectare cu grîu. Am înțeles că trebuia să recuperăm, astfel, ceea ce nu s-a reușit în unele județe din nordul țării. Lucrarea urma să fie încheiată în cîteva zile și ne-am bucurat să putem spune că ordinul a fost executat”. S-ar zice însă că mecanizatorii știu să acorde valoarea cuvenită chiar unui fapt care le aduce nu o bucurie întreagă, ci o bucurie pe jumătate. Abia terminaseră de recoltat sfecla, pe cele 730 de hectare, cînd Baza de aprovizionare tehnico-materială le-a trimis 8 cuite pentru dislocatoare. Ei comandaseră, încă din primăvară, cel puțin vreo 50 de cuite de acest fel. Cele vechi, de care s-au mai folosit în toamna acestui an, speră ei, pentru ultima oară, au ajuns să fie tocite de tot. „O să facem iar comandă, zice directorul S.M.A.-ului, o să facem comenzi pînă primim”. Doar așa s-ar putea împlini și cealaltă jumătate a bucuriei. Însă înaintea grîjilor de acest fel, cu scadență abia peste un an, datoria fiecărei zile de muncă împune acum, înainte de toate accelerarea ritmului de lucru pentru ogoarele de toamnă. „Aici stăm mai slab, zice directorul S.M.A.-ului. Am reușit să arăm pînă acum în jur de 1 000 de hectare din totalul de 9 000. Lucrăm cu 154 de tractoare și ne străduim să nu trecem peste termenul planificat, 20 noiembrie. Știe fiecare dintre noi că, dacă întîrziem, munca devine mai grea iar consumul de motorină crește. Am grăbit ritmul înainte de-a vedea, pentru prima oară, zăpada acestei ierni. Munca noastră depinde însă, într-o oarecare măsură, și de cel de vreme vom avea noroc. De noi nu depinde. Noi o să ne facem, în orice caz, datoria.”

Roadele pământului, lauda omului

La Stelnică, toamna e de aur și bogăția cimpului a aprins, parcă, un strop de lumină în ochii oamenilor. E munca lor, tot ce se vede în jur, și chiar mai mult decit poate privirea să cuprindă în lungul și latul celor 9 000 de hectare ale I.A.S.-ului. Pămînturile acestora, apărute de diguri întinse pe zeci de kilometri, au dat țării, pînă acum, produse agricole valorînd miliarde de lei. De cîteva zeci de ani încoace, din cuprinsul acestor pămînturi aflate între Dunăre și brațul Borcea s-au adunat muni de grîu și de porumb. Ca dintr-un stup a cărui bogăție se reface mereu, către bacurile așteptînd la mal s-au îndreptat și se îndreaptă pe drumurile insulei, convoaie de camioane încărcate cu boabele de 24 de carate, ale recoltei. Și ca în fiecare anotimp al culesului, aici, la Stelnică, s-ar putea spune că în toamna acestui an rodnicia pămîntului aduce, ea însăși, lauda cea mai frumoasă a vredniciei oamenilor.

Nici vara n-a fost mai puțin bogată, zice directorul întreprinderii, inginerul Marin Ștefan. Și nici anul trecut, mai înțelegem. Pentru o producție de peste 8 000 kilograme de orz la hectar, I.A.S. Stelnică a fost, în 1987, prima unitate din județul Ialomița distinsă cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Apoi a venit toamna și oamenii I.A.S.-ului au semănat, din nou, 1 500 de hectare cu orz și 2 400 cu grîu. Semănăturile răsăriseră foarte bine pînă la intrarea în iarnă. Iarna a fost blîndă, cum ne amintim, și de aceea se părea că nimic n-o să mai poată clătina speranța oamenilor că la secerișul din vara acestui an or să adune atîta grîu cit ei n-au mai văzut niciodată răsărînd sub ochii lor. Însă, în primăvară, au avut de trecut o mare cumpănă. În aprilie au venit niște ploii reci și îndelungi, parcă fără sfîrșit. Unii au zis că s-a înregistrat atunci, într-o

singură lună, cantitatea medie anuală de precipitații pentru aceste locuri. Mari întinderi de pămînt păreau mai degrabă niște orezării și oglindile de apă se lăteau de la o zi la alta, plumburii ca și cerul de deasupra, punînd în primejdie culturile de vară și împiedicîndu-i pe oameni să semene la timp porumbul. Așa încît liniștea acestor oameni s-a dus și ea pe Dunăre, la vale, din clipa cînd ei au intrat într-o stare de veghe continuă, director și mecanizator, inginer și economist, muncitor, magaziner, șofer, paznic. Strădania lor de-a face mereu și mereu loc de scurgere apelor trebuie să fi cunoscut, însă, peste încordarea acelor zile istovitoare, chinuitorul gînd dacă efortul în care se angajaseră cu toții va ajuta recoltele chiar în măsura așteptată de ei. Apare obligatoriu să amintim, astfel, și de istoria acestor recolte, înainte de-a pune pe masă cîteva cifre și de-a zice că la Stelnică producțiile din acest an au fost, într-adevăr, foarte bune: 8 590 kilograme de orz și 8 474 kilograme de grîu, în medie, la hectar.

Cît privește porumbul, acum el este cules de pe ultimele suprafețe și chiar dacă o cifră reprezentînd producția medie, din acest an, este amînată pînă cînd ultimul camion va trece de cîntarul bazei de recepție din Fetești, încă de-acum se poate spune — așa cum ne încredințează inginerul-șef Ion Bento — că I.A.S.-ul Stelnică se situează, prin rezultatele obținute, între primele trei unități din județ. Cum arătam, ca să-l poată semăna la timp, oamenii nu s-au dat în lături de-a face ca munca lor să aibă, citeodată, încordarea unei lupte. Iar faptul acesta explică multe acum, în zilele culesului, fiindcă în nici un caz ei, acești oameni, n-ar putea să fie indiferenți dacă recolta e strînsă, și transportată și depozitată fără nici un fel de amîinare și de pier-

dere. Mecanizatori ca Aurel Tudose, Nicolae Vișan, Gheorghe Oprea, Nicolae Chiriac sau Matei Constantin, din formațiile conduse de Constantin Mircăa și Constantin Asanache, înaintează cu combinele lor în ritmul planificat pentru fiecare zi și asta înseamnă că aici, la Stelnică, graficele de recoltare chiar au fost și sînt respectate. Inginerul-șef al întreprinderii ține să întemeieze această afirmație pe două fapte: există motorină, există piese de schimb. În ce-i privește pe oameni, adaugă el, mulți dintre ei au venit aici aproape în urmă cu 30 de ani, cînd a venit și directorul. Se împlinește o viață de om, cum s-ar spune, de cînd ei lucrează pămînturile insulei. Iar pe durata acestor ani sîta a tot cernut, îngăduind să rămînă aici, dintre cei mai tineri, doar aceora care au înțeles repede și bine cam ce înseamnă munca în acest loc. Ceea ce dă prețul sporit al fiecărei zile de muncă rămîne la Stelnică, mai presus de orice, disciplina. Puterea ei, însușirea acestei discipline de-a fi fertilă, ea însăși, ca pămîntul cel bun, se explică însă nu numai prin faptul că ea a fost impusă, ori de cîte ori era necesar, prin măsuri administrative. Adevărul întreg este că nu-i grijă mai mare, din partea conducerii I.A.S.-ului, decît grija față de oamenii acestei întreprinderi. Și nu trebuie să ne mirăm că atunci cînd este nevoie de ei, adică tot zilnic, cînd este nevoie ca ei să muncească bine și cu credință, oamenii acestia sînt, s-ar putea spune, ultima grijă. Tocmai pentru că se contează pe ei ca pe niște oameni de nădejde și nu încapе temerea că nu și-ar face datoria pînă la capăt. Așa s-a întîmplat și în campania din această toamnă, cînd oamenii n-au mai ieșit din insulă decit de două ori pe săptămînă. Doar miercurea și sîmbăta seara au trecut peste Borcea, ca să-și mai vadă casele și familiile aflate pe malul celălalt. Dacă au rămas aici, zi și noapte, se înțelege însă că au avut și ce să mănînce și unde să se odihnească ormește. Condiții de cazare au fost create la toate cele 7 ferme din insulă. Între acestea, ferma nr. 4, Castelu, bate însă recordul pe toată întreprinderea. Cu cîțva timp în urmă s-a ridicat aici o clădire frumoasă și încăpătoare: e noua cantină a fermei. Nu departe se află clădirea scundă a cantinei celei vechi. Cuprînzîndu-le pe-amîndouă într-o privire, îți spui că ele reprezintă două vîrste în istoria întreprinderii. Dar între zidurile noi, îmbrăcate în faianță, ecoul cuvîntelor se rostogolește în gol. Viața încă n-a prins rădăcini aici, sub tavane mai înalte și lîngă ferestre mai largi. Banca nu aprobă banii pentru cumpărarea de mobilier, ni se spune. Și oamenii adaugă: dar să lășăm astea deoparte, fiindcă altfel se supără banca. Dacă se supără, e de presupus că n-o să dea aprobarea pentru mobilierul nou. Însă din faptul că nu l-a aprobat pînă acum am putea înțelege și că banca e mereu supărată, nu-i așa? În orice caz, cînd datoria unor oameni îi împinge să muncească de dimineata pînă seara, adeseori rupînd și mai multe ore din odihna lor de peste noapte, aceștia se pot gîndi la orice, numai la asta nu: că ar putea să fie cineva supărat pe ei.

Pagină realizată de
D. CONSTANTINESCU

trainică pentru progresul economic și social al patriei"

Că Asociația economică inter-cooperatistă pentru creșterea păsărilor Buhuși este o întreprindere cu o contribuție importantă în rentabilizarea sectorului cooperatist din județul Bacău toți cei care beneficiază, într-un fel sau altul, de serviciile sale, sint de acord. Unitatea, dotată și organizată la nivelul tehnologiei moderne, singura care, în sistemul agriculturii cooperatiste, realizează reproducerea găinilor grele, are o producție semnificativă, depășindu-și constant sarcinile de plan (numai în primul semestru al acestui an a obținut peste 7 milioane lei beneficii) și contribuind la realizarea unor importante venituri de către cooperativele agricole de producție asociate, de către toți beneficiarii săi, adică de cei care cresc puii viguroși oferiți de specialiștii din Buhuși.

Obținerea acestor rezultate se datorează, se înțelege, muncii neobosite și a oamenilor din întreprindere și chiar, așa cum imi spunea directorul său, medicul veterinar Alexandru Bejan, înfringerii unei prejudecăți — aceea că numai în întreprinderile avicole de stat se pot obține astfel de performanțe. „Secretul” este simplu: s-a combinat tehnologia cea mai bună cu pregătirea oamenilor. De tehnologie s-au ocupat specialiști reputați, doctorul Costică Tuțu, actualmente directorul întreprinderii de industrializare a laptelui Bacău, inginerul Ion Rusu care, după o specializare de 2 ani la Ferma avicolă de stat, a reușit să obțină rezultate similare la ferma de găini de la Buhuși, ingineră Cornelia Cioineag, șefa stației de incubajie, doctorul Vasile Birgăoanu, un specialist de clasă care a avut în această unitate posibilitatea de a-și demonstra calitățile, și alții. Pregătirea oamenilor s-a realizat treptat în unitate, pornindu-se de la un nucleu

de opt îngrijitoare care lucra-
seră la ferma de stat și care
au devenit un fel de profesore
pentru personalul recrutat în
special din comuna Gîrleni.
Apoi, au fost recrutați absol-
venți ai liceului agricol, s-au
constituit cursuri, s-au dat tes-
te. A fost nevoie să se mai
„umble” și la psihologia oame-
nilor, s-a intensificat și cointe-
resarea materială, oricum a dis-
părut repede fenomenul de in-

nează, astfel că, pe timpul ve-
rii, multe cooperative și-au orga-
nizat sectoare avicole sezoniere.
Cu un procent de ecluziune de
82 la sută și unul de viabilitate
de peste 75 la sută, unitatea din
Buhuși a devenit, treptat, un
important furnizor pentru popu-
larea sectoarelor avicole din
zonă. Beneficiind de sprijinul in-
spectoratului sanitar veterinar
județean, la ora actuală, unitatea
are asigurată imunitatea la orice

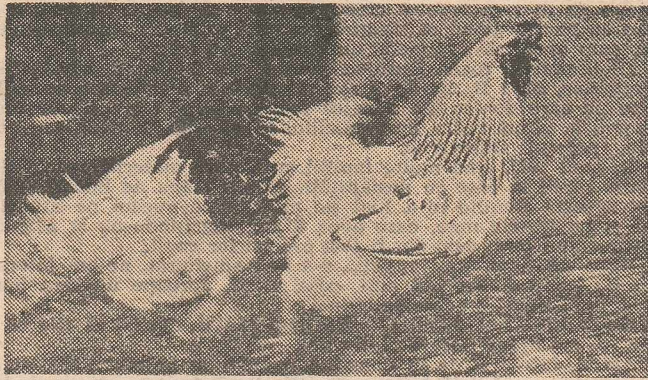
sa iniții obține performanțe a
cărora limită „nu e stabilită de
nimeni la urma urmei”. Sigur
că în „formula” ambițioșilor
specialiști de la Buhuși au în-
trat și multe idei proprii și a
intrat și multă tehnică. Există
în unitate un modern sistem
informațional, halele termoizo-
late sint, în bună măsură re-
zultatul gândirii proprii, căci
„dacă a fost nevoie, am mai
intervenit și noi în proiectele

au făcut parte și cadrele de
conducere (care, însă, nu vor
să „se bage în față”) și mun-
citorul Vasile Popa, și Constan-
tin Lupan și Ana Maftel, a
realizat un sistem de menție-
nere a temperaturii optime în
halele de creștere a tineretului
de o zi, prin introducerea unui
generator de căldură în siste-
mul de ventilație. Fără consum
suplimentar de combustibil și
energie, prin recircularea căl-
durii tehnologice și biologice,
se asigură constant 30-35° C.
Această tehnologie, unică în
țară, asigură aici cele mai bune
temperaturi optime.

Oamenii de la A.E.I. Buhuși
au multe proiecte, ei cred în
ele și luptă pentru ele, incre-
dunțați că nimeni nu poate să
„pună la colț” o idee, că nimic
nu-i poate împiedica să se au-
todepășească și — de ce nu ?
— să câștige o nedecarată com-
petiție chiar cu vecinii lor mai
experimentați. Nu au, orice li
s-ar spune, complexe de „căr-
uși” (pe director îl obsedează
această glumă ușor depla-
sată și poate că, până la urmă,
ea a avut un rol stimulator) și
vor să ajungă la „industria
mare a aviculturii”, căci „o in-
dustrie e până la urmă acest
sector”. Unul dintre aceste pro-
iecte le depășește însă, deocam-
dată, puterile, dar ei, specia-
liștii de aici, cred că l-ar putea
realiza și, abia atunci, competi-
ția de care vorbeam ar deveni
loială. Despre ce e vorba ? Au
toate condițiile (inclusiv clă-
direa) pentru amenajarea unui
abat. În condițiile actuale, tă-
ierile se fac la Avicola A.E.I.
Buhuși, care crește puii, pri-
mește 10 lei pe kilogram, Avi-
cola, care-i taie, primește dife-
rența până la 27 lei. Evident,
dacă și-ar face singuri tăierile
(în condiții tehnologice și de
igienă corespunzătoare, se în-
țelege), fără alte eforturi, be-
neficiile lor s-ar dubla. Ceea ce
nu e de ici de colo, nu ?

CONSTANTIN DUMITRU ■

Performanța n-are limite

diferență, iar despre indis-
ciplină, practic, nu poate fi vor-
ba. S-a mai inovat cîte ceva și
în materie de organizare, a
existat curajul necesar pentru a
porni bine, căci, sublinia di-
rectorul unității, „trebuie să
știi să ceri ce-ți trebuie”. După
1976, cînd s-a acceptat ideea
realizării în sistem cooperatist
a reproducerii de rase grele,
s-au obținut rezultate care au
permis ca aici să se creeze o
matcă pentru sectorul coopera-
tist din județul Bacău și ju-
dețele limitrofe și chiar pen-
tru gospodăriile populației. Da-
torită creșterii rapide (1,3 kg
în 56 zile), au putut fi folo-
sosite eficient grajdurile eli-
berate de vacile care pășu-

boală infecto-contagioasă. În
meseria noastră, apreciau spe-
cialiștii fermei de găini grele,
se lucrează după ceasornic. Încă
de la incubajie, noi știm cînd
trebuie făcută vaccinarea și mai
știm, că, practic, nimic nu se
poate amina.

Iată, deci, că o unitate cu un
start oarecum mai modest, ini-
țial fără o experiență deosebi-
tă (directorul nu poate uita iro-
nia nu prea binevoitoare a unui
specialist, altfel reputat, din
sistemul fermelor avicole de
stat care afirma că „n-o să
poată intra niciodată în concu-
rență cu „cărutașii”, dar a în-
trat căci la Buhuși s-a obținut
„Meritul Agricol”, de două ori
clasă a doua și de trei ori cla-

care ne-au venit”, se obțin se-
rioase economii de energie, prin
generalizarea iluminatului fluo-
rescent și folosirea pe scară
largă a ventilației naturale. Di-
rectorul mi-a declarat că nu-i
place să spună că în unitatea
sa s-au realizat, uneori cu un
an, doi înainte, lucruri care
s-au generalizat în avicultură,
dar, dacă lucrurile stau așa,
este, la urma urmei, foarte bi-
ne. Iată, o idee simplă, a mun-
citorului Vasile Popa, a dus la
implementarea unui original
sistem de evacuare a dejecțiilor
care folosește în locul moto-
rinei... gravitația. Se asigură,
în acest fel, rapid, un valoros
îngrășămint natural și se evită
poluarea. Un colectiv, din care

Șlefuiind lucrarea naturii

Producția înseamnă și creație

Am cunoscut, în județul Vas-
lui, doi „oameni ai practicii”
pentru care agricultura e mai
mult decît o profesie. Și este
așa tocmai intrucit pasiunile lor,
satisfacțiile lor, chiar nemul-
țumirile lor, viața lor, adică, în-
seamnă chiar munca pe care o
fac. O muncă în care e dragos-
te, e știință și e, pînă la urmă,
și neputință voită de a face alt-
ceva.

Octavian Lefter, azi la cinci-
zeci de ani, își amintește că,
după isprăvirea facultății de
horticultură, luase în prînire,
la C.A.P. Pogana, o vie ce „pro-
ducea” 200 kg la ha. Aici a tre-
cut el, de fapt, primul examen
adevărat. Numai după un an,
via a dat 7 tone la hectar, pro-
bele din acea recoltă obținînd
ulterior, la un concurs cu „cei
mari”, șase medalii de aur și
argint. A mai „ctitorit” o gră-
dină cu solarii, introducînd ar-
deiul Capia în zona Birladului,
și a obținut 18 tone la hectar.
Isprăvile sale din deceniul cînd
a „ridicat” cooperativa din Po-
gana au atras, firește, atenția,
astfel că i-a fost incredințată o
lucrare dificilă: în 1979, el, hor-
ticultorul, era dirigit de șan-
tier la Complexul de sere ce se
intemeia lîngă întreprinderea
birlădeană de rulmenți. Pînă
atunci, apa caldă reziduală se
ducea, pur și simplu, pe... apa
simbetei. S-a hotărît ca alături,
în mlaștina cu stuf și bălării,
să se amenajeze un spațiu pro-
tejat cu fier și sticlă, unde să
se producă legume și pentru pia-
ța internă și pentru export.
Directorul Lefter a dirigit
această operațiune, din fosta
măștiină rămînînd numai amin-
țirea. Pe numai 12 ha, „am
realizat opt tipuri de sol, serele
fiînd un laborator complex de
pedologie, de înaltă fertilitate,
numai cu îngrășăminte natu-
rale”, zice inginerul, pofîindu-mă
în micul paradis vegetal unde
se răsfață tomatele, crizante-
mele, garoafele. În zece ani,
„grădina acoperită” a dat peste
10 000 tone produse, unele so-
ri fiind pentru prima oară
cultivate în zona Podîșului Cen-
tral Moldovenesc: andive, gu-
lioare, salata de Creson, castra-
veți Farbio și Cornişon, roșii Ve-

ronce sau din soiurile noi romă-
nești H 721 și H 729. Bucuri-
du-se de colaborarea unor legu-
micultori cu vocație, ca Ana
Ciocoiu, Maria Toma ori Dumit-
ru Tivgă, inginerul Lefter a
cultivat, în sere, ciuperci albe
și gustoase din varietățile Aga-
ricus campestris și bisporus, ca
și bureți Pleurotus, spre deli-
ciul birlădenilor. „Pe cîmpul
de peste șosea — își continuă
directorul gîndurile — vom ame-
naja două ferme cu sere reci,
tip tunel, neîncălzite, deci fără
consum de energie, de unde vom
obține legume timpurii. La fel,
construim o hală frigorifică
pentru păstrarea produselor
destinate exportului. Vrem să
încercăm și noi metoda iriga-
rii prin picurare, precum și hidro-
ponica, procedeu modern de a
cultiva plantele nu în sol, ci în
soluție nutritivă controlată, cu
producții foarte mari”.

Petrache Vărnă, e convins că,
în agricultură, creația vine din
pricepere dar și din suflet, toc-
mai pentru că trebuie să treacă
prin întrebări, neliniști, insuc-
cese. Nu mai puțin de șapte-
sprezece ani i-au trebuit acest-
ui „veteran” al viticulturii vas-
luiene pînă la omologarea nou-
lui soi denumit „Arcaș”, alte
elite clonale din loturile lui ex-
perimentale fiind pe punctul de
a fi consacrate de către comi-
siile centrale de specialitate.
Povestea acestui drum a în-
ceput pentru feciorul de țărani
podgoreni din Averesti încă de
pe vremea cînd învăța la ves-
tita școală din Huși. Dascălii
săi i-au trezit dragostea pen-
tru observațiile științifice, pen-
tru încercări de soiuri, hibri-
dări. După terminarea facultății
din dealul Copoului, proaspăt-
ul stagiar pornea în podgoria
hușeană tocmai acele îndrăz-
nețe hibridări cu care se „ju-
case” ca elev. Le-a continuat în
cîmpurile de cercetare de la
Berezeni și Vaslui. Nu era o
muncă de unul singur, așa că
inginerul Vărnă și-a luat și
ajutoare: pe mai tîrziu absol-
vent al aceleiași școli, Stelian
Dima, și pe soția lui, Rodica
Vărnă — și ea iscusit specialist
în brînsă.

Pe dealul Delea, la ferma 3 a

asociației viti-pomicole, văd, la
ceasul indulcirii strugurilor, cum
arată butucii și ciorchinii soi-
ului creat cu migală și omologat
spre a fi extins în plantațiile
din țară. „Arcaș” (pentru care
s-a eliberat brevet de invenție
în 1985) este o varietate nouă de
strugure negru-intens, cu bobife
dese, obținut prin îngemănarea
soiurilor Cabernet Sauvignon și
Băbească Neagră, de la care
s-au imprumutat calitățile, eli-
minîndu-se defectele: rezisten-
ță la ger, mucegai și mană, pre-
cum și o producție de 18 tone
la hectar. Autorul principal
Petrache Vărnă, a colaborat cu
ing. D. Dănuțescu, dr. ing. Ga-
briela Sandu-Ville și tehn. E.
Negulescu de la Stațiunea viti-
colă Iași. Notabil e faptul că
inginerul Vărnă nu e cercetător
„de meserie”, ci practician cu
recunoscute rezultate în siste-
matizarea plantațiilor horticole,
în crearea unor asociații „de
profil. „În viața mea — zice
acest om care crede cu obstina-
ție în ideea introducerii noului
— cercetarea este, cum zic
frantuzii, un „violon d'Ingres”,
însă o vioară la care-mi place
să cînt zilnic. Am 55 de ani și,
drept să spun, nu mă las. Aici,
pe lotul Delea, elitele hibride
din fiecare rînd au sansa de a
fi recunoscute ca soiuri noi, în
premieră absolută, cum se spu-
ne. Priviți soiul acesta alb, ve-
rificat în cîmpurile comparative
și de încercare ale stațiunii
ieșene. E pe punctul de a fi
omologat. Se numește „Plăies”
și calculele arată că această în-
crucișare dintre Aligoté și Neu-
burger va da nu mai puțin de
28 tone la hectar”.

În perimetrul protejat de la
Delea-Vaslui, parcelă din pod-
goria dogorită ce îmbracă dea-
lul, culorile, formele și aromele
sînt ametoitoare. Ingerul Vărnă
le privește însă doar cu ochii
gospodarului. Timpul său de
reverie e iarna cînd așteaptă ca
sub culcușul zăpezii o nouă via-
ță să capete vigoare pentru a
purta, în toamna următoare,
dulcea povară a unor ciorchini
uriași.

BORIS CRĂCIUN ■

Povestea andivelor

De cîțiva ani, cînd nici n-a
început iarna, o legumă își in-
cepe cariera sî de trufanda —
andivele. Povestea lor e ușor
romantică, dar, fără această
poveste, ele n-ar fi putut să
apară, așa, cam în nefirea lu-
crurilor. Prin 1860, un muncitor
de la grădina botanică din
Bruxelles a strîns o grămadă
de frunze de cicoare de
Magdeburg (din care se putea
obține, prin uscare și măcinare,
cunoscuta „cafea” de cicoare).
Spre primăvară, a constatat că
în acea grămadă de frunze apă-
ruseră niște muguri imenși, niște
„păpuși” (așa le-a și rămas
numele) pe care, dintr-o aproa-
pe inexplicabilă curiozitate,
le-a gustat. A constatat că sint
bune, a mai povestit și altora,
a intervenit fantezia gastro-
nomică a combinațiilor cu so-
suri și maioneze și salata de
andive și-a făcut o triumfală
întîrîre în cele mai pretentioase
meniuri.

Andivele abia începuseră să
fie cultivate în Belgia, cînd
tot o întîmplare a făcut ca
niște belgieni să poposească toc-
mai în satul Gherăești de lîngă
Roman, unde și-au adus cu ei
și obiceiul de a îngropa bana-
lele frunze din care ieșeau,
aproape miraculos, păpușile al-
broze ale andivelor. Belgienii au
plecat după ce si-or fi termi-
nat treburile, dar obiceiul a
rămas, pentru că, la rîndul lor,
sătenilor le plăcuseră aceste
legume proaspete, obținute
de-acum și iarna. Așa s-a fă-
cut că andivele au poposit des-
tul de repede din Bruxelles la
Gherăești. Mai mult a durat
pînă cînd unul dintre cultiva-
torii de andive din acest sat
a luat calea Romanului și tre-
nul pînă la București să încer-
ce, în Piața Armzei, de s-or
potrivi gusturile consătenilor săi
cu ale „boierilor” din Capitală.
Și s-au potrivit înădejură ca
din această indelelticire, de-
cenii de-a rîndul, țărani din
comună să-si asigure venituri
de neignorat.

Între timp, andivele cuceri-
seră Europa, trecuseră oceanul:
în Franța, la Școala superioară
de horticultură de la Ver-
sailles, se preda un curs de

andive. Acest curs a fost urmat
și de inginerul Lucian Stoian,
actualmente directorul Stațiunii
de cercetări și producție legu-
micolă Bacău, în cadrul unei
„excursii foliostoare” și așa se
face că specialiștii romani au
posibilitatea să-si afirme cali-
tățile profesionale într-un do-
meniu în care în lume s-au
obținut deja rezultate deo-
sebite.

La Gherăești, andivele se cul-
tivă în continuare artizanal,
ceea ce nici nu e rău, mai ales
că este o indelelticire secula-
ră pentru care oamenii au, se
înțelege, deprinderile conveni-
te. Stațiunea din Bacău și-a
propus, însă, trecerea la un sis-
tem industrial de cultivare a
andivelor și, în pofida unor
începătoare rețineri, ei au reușit
să perfecționeze, pentru întreaga
țară, tehnologia cultivării și
forțării industriale a andivelor.
A fost, practic, abandonat sis-
temul clasic (rădăcini crescute
în cîmp și acoperite pentru a
forma muguri și păpuși), creî-
du-se soiuri care formează pă-
puși fără a fi nevoie de acoperi-
te. Andivele cresc în acva-
cultură, în incinte climatizate,
procedul fiind mult mai ieftin
(manoperă mult mai puțină) și
presupunînd, în comparație cu
obținerea legumelor în sere, un
consum energetic mult mai
scăzut.

Stația pilot existentă produce
deja 80-100 tone andive pe an.
Mai important este însă că ea
a produs încrederea necesară și,
astfel, se poate trece la apli-
carea programului național de
cultivare a andivelor. Se vor
obține, deci, zeci de mii de
tone anual (vor exista și dis-
ponibilități pentru export), pe
piețele noastre, în miez de
iarnă, vor fi noi legume proas-
pete.

Primăvara calendaristică va
fi anunțată, desigur, de mu-
gurul primului ghiocel care va
sparge, cu verdele său crud,
monotonia zăpezii, dar pentru
sezonul legumelor proaspete,
primăvara va începe la sfîr-
șitul toamnei.

C. DUMITRU ■

■ Întreprinderea de industrializare a cărnii Neamț: „Aspectele critice semnalate în revista „Flacăra” nr. 35, în articolul „Scăzământ făcut din burta” au fost analizate de către organul colectiv de conducere, la care a participat și personalul muncitor din compartimentul de recepție de la toate subunitățile. A rezultat că această ocazie de deficiențe semnala-te s-au regăsit în activitatea de recepție, personalul investit cu aceste atribuțiuni nemanifestând întotdeauna receptivitatea și obiectivitatea necesare în relațiile cu producătorii, fapt ce a determinat ca pe lângă atitudinea critică ce a fost luată față de cei implicați să se procedeze din nou la prelucrarea actelor normative în vigoare care reglementează această activitate. Pentru deficiențele semnala-te în activitatea necorespunzătoare desfășurată de personalul muncitor de la Baza de recepție P. Neamț, Biroul executiv a hotărât sancționarea disciplinară a tov. dr. Sarsaniuc Ioan — șef bază cu retragerea unei gradatii pe timp de 3 luni și schimbarea din funcția de recepționer a tov. Tintilă Gheorghe și Dima Angelica”.

■ Consiliul popular al județului Satu Mare: „În baza Decretului Consiliului de Stat nr. 104 din 4 iulie 1988 și a prezărilor metodologice ale Comisiei guvernamentale de coordonare a repartizării în producție a absolvenților promoției 1988, aprobate cu nr. 9520 din 6 iulie 1988, ați fost repartizată la Întreprinderea de piese auto Satu Mare de către Comisia județeană de repartizare în producție a absolvenților promoției 1988 și urmează să vă prezentați la Întreprinderea respectivă pentru încadrare. Menționăm că dispoziția de repartizare este obligatorie atât pentru absolvenți cât și pentru unitate”. (Răspuns destinat Marianei Sabo, str. Uzinei nr. 91 A — Satu Mare).

■ Consiliul popular al municipiului Vaslui: „Referitor la scrisoarea tov. Popa Elvira din municipiul Vaslui, prin care solicită să i se restituie fondul social pe care l-a avut soțul său la C.A.P. Costești vă comunicăm că în urma cercetărilor efectuate la C.A.P. Costești, a reieșit că i s-a restituit petiționarei fondul social pe care l-a avut soțul său la această unitate”. Mulțumim pentru rezolvare nu putem să nu subliniem că aceasta s-a făcut după 8 luni, 5 drumuri pe ruta Vaslui-Costești (30 kilometri) mai multe telefoane și o scrisoare către revista noastră.

■ Mardale Cirstea Lucia, Rimnicu Vilcea, str. Dacia, Bl. 11, sc. A, ap. 3: „Fiul meu, Mardale Cirstea V. Marius, aflat sub arme pentru satisfacerea stagiului militar, fiind încorporat la 15 septembrie 1987, a primit permisiunea să se înscrie la concursul de admitere în învățământul superior (curs de zi) în sesiunea iulie 1988 (adeverința 5205 emisă de Centrul militar în raza căruia se află unitatea). La data de 6 septembrie 1988, primindu-se o înștiințare de la Institutul Politehnic București (nr. 2398/1308/1988), unitatea militară l-a trecut în rezervă, întrucât din comunicare reiese că a fost admis la facultate. La deschiderea anului de învățământ, prezentându-se la Decanat, i s-a comunicat că nu el a fost admis, ci un alt candidat, cu nume asemănător cu al fiului meu. Cum însă la Facultatea de Geodezie, unde fiul meu a susținut examenul de admitere, nu a fost nici un candidat cu nume și prenume asemănătoare mă neliniștește această teavatură și ca mamă vă rog să binevoiți a dispune cercetarea cazului. La București mi s-a spus că nu a reușit cu câteva sutimi, dar comunicarea făcută către unitatea militară, ca și trecerea în rezervă a fiului meu s-au făcut pe baza unor documente și înscrisuri care, după mine, ar trebui să aibă un temei legal. Nu vreau să nedreptățesc și să acuz pe nimeni, dar toate aceste explicații nu m-au convins despre adevărul lucrurilor”. S-o recunoaștem, Mardale Cirstea V. Marius nu este un nume care să-l înfrumusețeze la tot pasul și care să stârneas-că asemenea confuzii. Alături de familia Mardale Cirstea, care

Scrisoare comentată

După patruzeci de ani

Cei care au acum 50 de ani și mai mult își aduc aminte. Sfirșitul războiului trebuia să aducă liniște. A dus secetă și foamete. Oamenii își părăseau casele, își luau copiii de mină și plecau pe jos sau agățați de trenuri spre alte părți din țară, unde nu chiar totul se pirjolise, să nu moară de foame. Este un lucru greu de înțeles că în țara noastră cineva a putut să moară de foame. Cei care au plecat, având ca singură speranță mila sau omenia semenilor, cum vrem să-i spunem, au cistigat. Au trăit!

„Subsemnata Ioana Busuioc, domiciliată în Galați, strada Side-rurgistilor, Bl. 1 B, ap. 6, vă rog să publicați o scrisoare de mulțumire pe care doresc s-o adresez familiei Traian și Lenuta Deftu, oameni în vîrstă acum, cu domiciliul în comuna Glodeni, satul Gu-roiu, județul Dimbovița.

În anul 1947, cînd multe familii cu situații materiale grele și-au trimis copiii la case cu posibilități, spre a scăpa de lipsuri și foame, această familie m-a luat pe mine, care aveam pe atunci 12 ani și pe fratele meu, care avea 8 ani, îngrijindu-ne și asigurîndu-ne traiul ca și cum am fi fost proprii lor copii.

După un timp, cînd situația s-a mai ameliorat, ne-am întors în familia noastră. Trecînd anii, copiii fiind, aproape uitasem binele și fapta de caldă omenie de atunci.

După ațiția ani, familia Deftu ne-a căutat, dorînd să știe ce facem, ce-am ajuns fiecare dintre noi.

Astfel, într-o zi de la Consiliul popular al județului Galați, am fost căutați și vizitați de tovarășul Vasile Tofan, un alt om de bine și cu suflet, care a reușit să ne găsească pe noi, copiii de odinioară, azi oameni cu părul cărunt, la rîndul nostru cu familie și copii mari, spre a da de veste familiei Deftu că trăim și sîntem bine.

La această acțiune a participat și Crucea Roșie, căreia îi mulțumim din suflet.

Asa am reușit să mergem la familia Deftu, pe care am găsit-o neschimbată în ceea ce privește omenia și dragostea de altădată, deși anii au nins din belșug peste ei și peste noi.

Vrem ca familia Deftu să știe că recunoștința și dragostea noastră vor dura cît viața și că sărutăm cu pioșenie minile care ne-au salvat, îngrijit și hrănit cînd eram copii neștiutori. Atunci nu am prețuit poate cum se cuvine mîrinmoasa lor faptă. Recunoștința și mulțumirile noastre sînt tîrzii, dar sînt din toată inima. Mulțumim și celor care au trudit ca să ne ajute să ne regăsim după ațiția ani”.

Dacă gîndim cu calm, acum după 40 de ani, tot ce am relatat mai sus ne poate părea firesc. Pînă și foametea care a urmat după un război în care țara noastră a făcut imense sacrificii umane și materiale. Firească a fost și atitudinea familiei Deftu, care a adoptat pentru cît timp a fost necesar doi copii care aveau nevoie de ajutorul lor. Firească a fost și uitarea, nu nerecunoștința, a celor copii care nu-și puteau da seama prin ce vremuri trec oamenii. Firește este și faptul că niște oameni de bine au trudit, cum spune semnatarea scrisorii, să ajute alți oameni să se regăsească.

Firește este și vorbim și să scriem de cîte ori avem prilejul despre omenie, despre dragostea și înțelegerea dintre oameni, despre truda omului pentru binele celui de lîngă el.

OPREA G.

În vara aceasta ba s-a bucurat, ba s-a întristat așteptăm și noi o explicație ceva mai plauzibilă a acestei întîmplări.

■ Lungu Toader, satul Vlădeni, comuna Mihăileni, județul Botoșani: „Vă scriu în numele a 170 gospodării cu aproape 550 locuitori. Pînă în luna aprilie, am beneficiat de un magazin sătesc foarte util pentru localitatea noastră. Acest magazin a fost tutelat de C.P.A.D.M. Mihăileni. În ultimii doi-trei ani, fostul gestionar, din lipsă de interes, fiind din alt sat, nu s-a ocupat de aprovizionarea magazinului, dar nici de problema achizițiilor de produse agricole. Deși puterea noastră de cumpărare a crescut an de an, planul de desfacere a mărfurilor și de achiziții n-a fost îndeplinit. Pentru aceste motive, conducerea UJECOOP Botoșani a dispus desființarea magazinului, iar pe gestionar l-a promovat în funcția de șef de unitate. Această hotărîre a fost luată fără aprobarea Consiliului sătesc, a organizației de partid, a Biroului executiv al C.P.A.D.M. Mihăileni și a Consiliului popular Mihăileni. Pentru aprovizionare trebuie să ne deplasăm la 3 kilometri. Copiii de școală nu au de unde să-și procure rechizitele școlare, iar cei mici n-au de unde să-și cumpere ceva pentru gustarea din pauza mare. Conducerea C.P.A.D.M. nu a organizat în sat pîci un punct de achiziții. În schimb condiționează mărfurile cu produse agricole. Considerăm anormal faptul că în timp ce magazinul nostru s-a desființat, în satul vecin a luat ființă un bufet. În comună avem 5 bufete cu 6 ges-tionari. Nici unul din ei nu face achiziții. Este bine ca într-o comună să se găsească oriunde și oricînd un pahar de țuică, dar în același timp trebuie să se găsească și mărfurile strict utile într-o gospodărie. Vă rugăm să interveniți pe lîngă organele în drept să se revină la măsura de desființare a magazinului nostru”.

■ Caracoancea Ion, comuna Pescari, județul Caraș Severin:

„Am 76 de ani și sînt pensionar. Am avut de plătit o amendă administrativă de 1 050 lei la judecătoria Oravița. Datorită condițiilor de transport din această zonă, am fost ceva mai tîrziu la Agenția C.E.C. Oravița, unde am plătit suma integrală, iar chitanța am predat-o la judecătoria Oravița. Nu știu din ce cauză, judecătoria a trimis totuși la Oficiul de asigurări sociale și pensii Reșița poprire lunară de 285 lei pentru lunile ianuarie-martie, iar pentru aprilie diferența de 195 lei. Am fost la judecătoria de unde mi s-a dat o adeverință că am plătit integral. Cu o cerere de restituire a banilor am fost la O.C.P.P. Reșița, unde am primit confirmarea de primire 6 350 din 22-04-1988. În luna mai mi se restituie doar suma de 195 lei, iar în 16 septembrie primesc de la D.P.M.O.S. Reșița adresa 12 960 prin care sînt anunțat că poprirea a fost anulată la D.P.M.O.S. Reșița începînd cu data de 1-05, însă banii pe lunile ianuarie-martie, 855 lei, au fost virati lunar în contul amenzilor la Ministerul de Finanțe. Vă rog să mă ajutați să-mi primesc banii înapoi fiindcă sînt bătrîn și bolnav, nu pot să bat drumurile și, în plus, am și cîteva persoane de întreținut cu pensia mea”.

■ Întreprinderea Flamura Roșie Sibiu, str. Rîului nr. 33, cod 2400: „În urma notei apărută în revista „Flacăra” din 23 septembrie privind calitatea minelor cu pastă, vă comunicăm că sîntem surprinși de aspectul semnalat, deoarece considerăm utilă o cercetare prealabilă și competentă a produselor reclamate, înainte de a face aprecieri publice. Credem că era

mai bine dacă tov. Maria Burlacu, de la P.T.T.R. Argeș ni se adresa direct, cu mostre din produsele reclamate pentru a putea trage concluzii care să ne ajute în muncă. Subliniem această deoarece primim din partea unor cetățeni și a unor

instituții un mare număr de reclamații gratuite datorită faptului că nu țin seama de termenul de garanție și de perioada de fabricație, acestea fiind tipărite pe plicul în care sînt ambalate și nu de puține ori au fost reclamate mine executate cu doi, trei sau mai mulți ani în urmă. Pasta de mine are în componență numai materiale indigene, iar dacă ele sînt păstrate în condițiile prevăzute de normativul aprobat (temperatură 20 ± 5 grade și umiditate relativă 65 ± 5 procente) ele trebuie să fie perfect utilizabile în cadrul termenului de garanție. Sîntem convinși că depozitele comerțului nu sînt dotate corespunzător pentru a răspunde, atît în perioadele reci cît și în cele calde ale anului cerințelor de depozitare corectă. De respectarea termenului de garanție nu țin cont nici vinzătorii, nici cumpărătorii...”

Deci, rugăm cetățenii și instituțiile care doresc să reclame calitatea minelor cu pastă să nu ni le mai trimită nouă, ci direct întreprinderii producătoare, la adresa completă de mai sus. E un drum mai direct și mai scurt.

■ Consiliul popular al Sectorului I, București: „La scrisoarea numitei Nicolau Alexandrina, cu domiciliul în București, str. Brezoianu nr. 47-49, privind amenajarea unei magazii pe terasa blocului de către Răileanu Maria, informăm următoarele: La verificarea efectuată pe teren, s-a constatat că cele sesizate se confirmă, fapt pentru care S.G.L. nr. 7 — I.C.R.A.L. Herăstrău a emis procesul verbal de contravenție nr. 17/10-09-1988, întocmit conform prevederilor H.C.M. nr. 2490/1969 (valoare 2 500—3 000 lei). Menționăm că, în situația în care nu se va conforma, se va proceda la demolarea silită a magaziei din scîndură, construită fără autorizație”.

■ Ministerul Educației și Învățămîntului: „Urmare scrisorii educatoarei Cărnă Valeria de la Grădinița nr. 1 Buda-Blegești, jud. Bacău, vă comunicăm: Începînd cu anul școlar 1988/1989 la Grădinița de copii din localitatea Buda s-a redus un post de educatoare. Reducerea de activitate s-a aplicat învățătoarei Merlușcă Maria care a fost transferată în altă localitate. În aceste condiții, semnatarea scrisorii a rămas în continuare pe postul de educatoare la Grădinița nr. 1 Buda, unde este titulară”.

■ Consiliul popular al orașului Caransebeș: „Pentru centralele termice din orașul Caransebeș ce funcționează pe gaz metan, sistemul de măsurare al consumului este cel cu diagramă. Aceste diagrame se planimetrează la formația de gaze naturale Oțelul Roșu, stabilindu-se consumul pe centrale, urmînd apoi ca Exploatarea de gospodărie comună și localitățile Caransebeș să împartă cheltuielile pe asociații. Asociația de locatari nr. 2 și-a cumpărat un contor electronic, l-a montat în centrala termică dar citirile pe acest contor sînt orientative în sensul că la acesta trebuie reglat zilnic o serie de parametri. În momentul în care se face citirea diagramelor, se face comparația cu contorul electronic. Neputîndu-se face reglaje zilnice, formația de gaze naturale folosește în continuare sistemul centralizat pe toate centralele termice din oraș”.

Toate bune și frumoase, însă întrebarea este de ce nu este recunoscut de către E.G.I.C. Caransebeș contorul de măsurare a consumului de gaze al cen-

tralei termice, aparat ce funcționează în centrală de aproape 4 luni, cumpărat de cele 4 asociații și montat în centrala termică de Secția de gaze Oțelul Roșu cu aprobarea E.G.I.C. Caransebeș? Contorul costă peste 20 000 lei. Nu se știa înainte de a se face cheltuiala și a se da aprobarea că el trebuie reglat zilnic și toate celelalte? Ceva nu e în regulă!

Pagină realizată de OPREA GEORGESCU

Poșta redacției

Ailenei Maria — Focșani: Nu v-ați dat adresa. Trimiteți o scrisoare completă Ministerului Sănătății. **■ Negreanu Georgeta — Plopeni:** Nu. **■ Buharu C. Ion — Rm. Vilcea:** Ați fost reîncadrat conform prevederilor legale. **■ Măgulea Hilaru — Baia de Arieș:** Asociația Filatelisticilor din România, str. Boteanu nr. 6, sector 1, 70189 București vă poate informa. **■ Panaite Ana — Petrița:** S-a stabilit că aveți dreptate. Veți primi legal retroactiv din decembrie 1987. **■ Puțuca Ioan — satul Mihăileni, com. Buceș (Hunedoara):** „Diferitele motive” datorită cărora nu mai lucrați nu vă fac cîns-te și determină unitatea să nu vă reîncadreze. Acceptați locurile de muncă oferite. **■ Crișan Gheorghe — satul Rădaia, com. Baci (Cluj):** Situația va fi rezolvată favorabil din noua producție. **■ Dragomir Luiza — București:** 1) Școala populară de artă își are sediul în Piața Cosmonauților 7, tel. 50 46 48. 2) Puteți obține informații de la Comitetul județean Dimbovița pentru cultură și educație socialistă. **■ Răscol Floarea — Fetești, Gicca Maria — com. Sălătrucu (Argeș):** Din păcate, nu. **■ Tatar Vasile — Cluj-Napoca:** Da, însă vechimea în aceeași unitate se întrerupe. **■ Purice Maria — satul Pralea, com. Căiuți (Bacău):** Nu aveți dreptul. **■ Mitrofan Dumitru — Galați:** Conform art. 4 din Decret 215/1977, încadrarea în grupele I și II de muncă este de competența conducerii unității și se face în limita numărului maxim de persoane aprobat anual prin plan. **■ Mocanu Viorica — Orăștie, Zaharia Aglaia — Galați:** Pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă se plătește de la data aprobării prin decizia comisiei județene. Dv. aveți obligația să continuați activitatea și nici unitatea nu poate dispune des-facerea contractului de muncă pînă la primirea deciziei de pensionare (art. 51, Legea 3/1977). **■ Andrei Elena — satul Brăgăreasa, com. Scutelnici (Buzău):** Veți fi încadrată în acest ultim trimestru. **■ Jianță Mihai — București:** Dosarul de despăgubire a fost avizat, urmînd să fiți programat la casieria I.C.R.A.L. Giulești pentru ridicarea sumei cuvenite. **■ Marin Magda — București:** Deși vi s-a desființat contractul de muncă de două ori pentru absențe nemotivate, cererea depusă în aprilie a.c. a fost aprobată, dar nu v-ați prezentat pentru perfectarea formelor de încadrare. Vă întrebăm: ce mai doriți? **■ Utale Dumitru — București:** Cererea nr. U. 352970/11.VI. 1976 este în evidență, urmînd a fi reanalizată cînd se vor crea condiții tehnice. **■ Asociația locatarilor Bl. B28, str. Băltița 6 — București:** Lucrările de racordare sînt încheiate, dosarul depus, urmează ca în prima decadă a lui noiembrie să beneficieze de gaze la bucătărie. **■ Vicar Iacob — Arad:** Nu. **■ L.A. — Galați:** Nici o diferență acum. **■ Lungu Valeria — Constanța:** Aveați dreptul. Depuneți urgent dosarul cu toate actele. **■ Farmazon P. Dumitru — com. Crevedia Mare (Giurgiu):** Nu.

REGHINA VÂRVICI

„Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

În epoca inaugurată de istoricele lucrări ale Congresului al IX-lea al partidului, potrivit gândirii politice novatoare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au produs însemnate mutații și redimensionări în strategia edificării noii orânduiri, luându-se în considerare prospectiv, cu multă rigoare științifică, considerabila forță propulsivă a factorilor subiectivi în acest proces, deslusindu-se în deplinătatea înțelegerii și a consecințelor teoretice și practice că de calitatea oamenilor depinde, în mare măsură, calitatea viitorului națiunii noastre socialiste. Ca atare, educația permanentă și multilaterală a devenit un important element constitutiv, o direcție majoră de acțiune în strategia transformării revoluționare a societății românești, validându-se integral această opțiune bine întemeiată rațional, prin însuși ritmul alert al prefacerilor calitative, imprimat întregii vieți politice și economico-sociale a țării, ca efect al angajării cetățenilor cu supremă dăruire, cu sporite investiții de inteligență și competență, cu înaltă răspundere, la grandioasa operă constructivă ce se împlinște în România contemporană, în ridicarea ei constantă, la altitudini superioare de progres și civilizație.

Din această perspectivă, învățământul românesc a fost regândit ca funcționalitate și finalitate, ca structură și cuprindere, anii de școală fiind apreciați nu numai ca o secvență temporală din viața omului, ci, îndeosebi, ca o deschidere, ca o pregătire a tineretului pentru dezvoltarea în continuare a personalității lor, în concordanță cu dinamica exigentelor din fiecare sector de activitate, cu evoluția cerințelor de eficiență sporită a practicii politice și economico-sociale în integralitatea ei. Astfel, s-a generalizat obligativitatea școlarizării de zece clase, cu perspectiva, ca începând din 1990, să devină obligatoriu învățământul liceal, facilitând elevilor accesul la orizonturi tot mai cuprinzătoare ale cunoașterii, câștigarea unei pregătiri multilaterale, înlesnindu-le, pe această bază, o ulterioară integrare socio-profesională substanțial optimizată,

dar și conferind personalității fiecăruia largi posibilități de a urma studiile superioare pe măsura capacităților și aspirațiilor proprii. Totodată, s-a accentuat diversificarea, ca profil, a învățământului mediu, cit și a celui superior, în funcție de estimarea judicioasă a necesităților economiei naționale, răspunzând astfel mai nuanțat și opțiunilor individuale, stabilindu-se o concordanță mai deplină cu natura aptitudinilor, a disponibilităților elevilor și studenților, asigurând dezvoltarea și afirmarea plenară a personalității lor, acolo unde țara are nevoie, unde își pot pune în valoare cel mai bine, în confruntare nemijlocită cu activitatea social-utile, calitățile lor distincte.

Un rol important în creșterea

Educația permanentă

eficienței învățământului nostru l-a avut conceperea acestuia într-o viziune modernă și originală, în relație dialectică, cu cercetarea științifică și producția, făcându-l mai permeabil la progresul cunoașterii, la mutațiile ce intervin în tehnologii, crescându-i considerabil caracterul formativ, determinând treptat constientizarea în rândurile elevilor, ale studenților, necesitatea unei ferme pregătiri, a unei pregătiri care nu se câștigă o dată pentru totdeauna, ea trebuind și în continuare, după absolvire, a fi perfecționată în consistență și profunzime, în amplitudine și structură, aceasta, devenind o cerință obiectivă în evoluția omului contemporan, condiționându-l calitativ întreaga existență ulterioară.

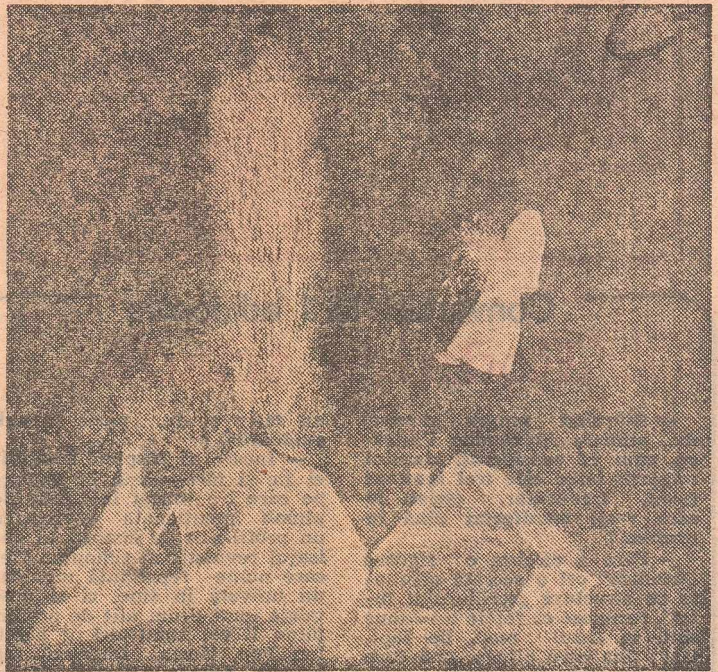
Așa cum s-a formulat în Tezele din aprilie, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru pregătirea Plenarei Comitetului Central al P.C.R., „întreaga dezvoltare de construcție socialistă nu se poate realiza

decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, în general, a legării strinse a științei cu învățămîntul și cu producția, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale tuturor oamenilor muncii”.

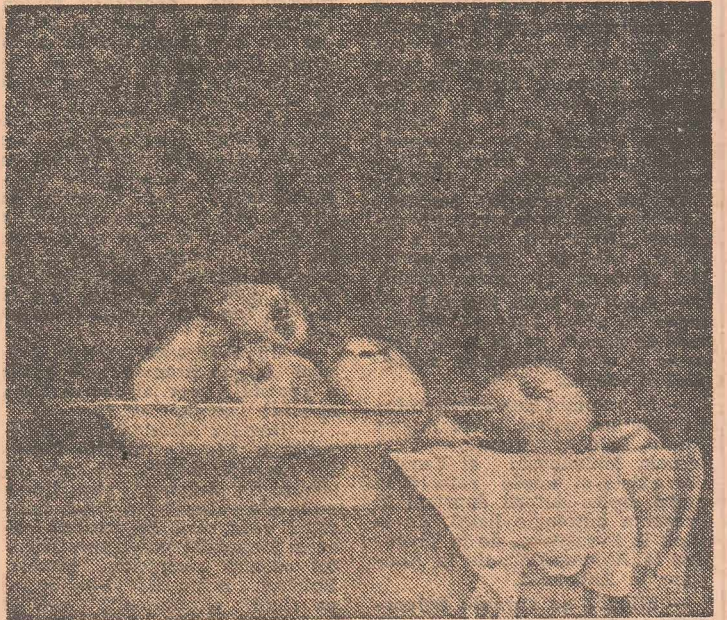
Decurgînd din însăși experiența revoluționară a partidului nostru din ultimii 23 de ani de prefaceri ample, profunde și complexe la nivelul întregii vieți politice și economico-sociale, această precizare prezintă o deosebită încărcătură semnificativă pentru orientarea activității cadrelor din învățămînt, potrivit cerințelor dezvoltării României de acum și din perspectivă. În procesul de învățămînt trebuie să se accentueze preocupările de a facilita însușirea tot mai temeinică a cunoștințelor de către elevi, îndemnându-i, cu tactul pedagogic adecvat, spre a rivni la noi și noi orizonturi ale științei și culturii avansate, pentru a-i pregăti multilateral, a le dezvolta la maximum capacitățile, a-i învăța metodele și tehnicile de gîndire, de muncă intelectuală, de a le inculca răspunderea și rigoarea de care trebuie să dea dovadă în administrarea chibzuită a timpului lor liber, astfel, ca după absolvire, perfecționarea permanentă a personalității lor să devină o necesitate intim resimțită, devenind apti de a-și elabora proprii programe de auto-educație, spre continua edificare de sine, în acord cu schimbările ce intervin în statutul lor socio-profesional, cu cerințele acestei lumi în rapidă devenire.

Preocuparea consecventă a conducerii superioare de partid și de stat pentru continua perfecționare a învățămîntului, angajarea cadrelor didactice cu toată energia și competența, pentru o corespunzătoare pregătire a tinerei generații, pe măsura rolului major ce-l va deține în viața politică și economico-socială a țării, constituie cea mai convingătoare expresie a înaltei răspunderi patriotice pentru destinele României socialiste și comuniste, pentru viitorul ei, care se hotărăște și se edifică azi.

MIHAI RADUCANU ■

Reproduceri după lucrări de Virgil Mancaș

Artista — constituția a epocii sale

DAN ALECSANDRESCU:

„Sinceritatea — singura posibilitate de autodepășire”

— Dan Alecsandrescu, sînteți unul dintre bunii regizori de teatru pe care îi avem în clipa de față; fără îndoială, o autoritate în acest domeniu. La experiența pe care o aveți vă mai este greu să conduceți un colectiv cu ajutorul căruia să realizați montarea unei piese?

— E greu să te conduci pe tine însuși, dărnice pe alții...

— Atunci?

— Șansa e să știi ce vrei de la oamenii pe care îi conduci.

— E destul?

— Mai trebuie să găsești și modul de a obține ceea ce vrei de la ei.

— Dar ce doriți să le comunicați în primul rînd celor alături de care formați o echipă?

— Un lucru esențial: să înțeleagă faptul că slujesc o idee, că slujesc o colectivitate și că prin actul lor creator contribuie, fără a rosti vorbe mari, la înflorirea spiritualității românești, față de care, din nou fără a părea grandilocvent, țin să mărturisesc că, de 32 de ani, de cînd sînt un împătimit al scenei, mai mult sau mai puțin inspirat, mai mult sau mai puțin pregătit — am avut, am și voi avea senti-

mentul unei răspunderi. E o convingere cit se poate de intimă și nicidecum de circumstanță.

— În ce constă această responsabilitate?

— E vorba de responsabilitatea formării unei conștiințe, a răspunderii la noi întrebări, chiar a determinării unor întrebări în semenii noștri cărora eu mă adresez cu actul meu artistic.

— Sînteți sigur că profesia dumneavoastră poate determina conștiințe?

— Absolut sigur. Nici n-aș fi ales arta regiei, dacă n-aș avea această convingere.

— Mai concret?

— Concret: un montat Opinia publică de patru ori. Piesa lui Baranga e cunoscută de toți. De fiecare dată, la Arad, la Tirgu-Mureș, la Sibiu, la Cluj-Napoca, mi se comunica, prin diverse mijloace, că în multe sectoare creștea gradul de combativitate, simțul de răspundere, era cu mai multă vehemență luată atitudine față de poltronerie, demagogie și trafic de influență. Vă mărturisesc că de fiecare dată cînd mi se spuneau astfel de lucruri, eram bucuros.

— Din moment ce din spectacoalele dumneavoastră transpare o astfel de atitudine față de aspecte negative care, din păcate, se mai găsesc în societatea noastră, înseamnă că le și urîți, le dezavuați.

— Observația e bună. Urăsc însă atîtea lucruri încît n-aș ști, mi-ar fi greu să formulez într-o singură expresie ce urăsc eu cel mai mult și mai mult.

— Și totuși...

— Poate cel mai mult urăsc duplicitatea. Pentru cei care mă cunosc mai îndeaproape acesta e un lucru evident.

— Totuși, dumneavoastră lucrați în teatru. Adică acolo unde actorul, vrînd-nevrînd, are mil de fețe...

— E-adevărât, în teatru actorul are mil de fețe; în viața lui de toate zilele trebuie să aibă însă o singură față.

— Toți oamenii ar trebui să aibă în viață o singură față.

— Întotdeauna am zis că prefer să-mi văd dușmanul, decît să-l știu în spate, sub un chip zimbitor sau o stringere de mînă neloială. Prefer o confruntare dură uneia prefăcute.

— Îmi imaginez că n-aveți o existență prea comodă gîndind astfel...

— E trist, dar trebuie spus că, trăind după asemenea precipe, reușești să-ți atragi nu puțini dușmani.

— Dar și prietenii pe care îi ai îți sînt de nădejde. Cu adevărat de nădejde.

— Intr-adevăr. Sînt puțini, dar folosind o expresie cunoscută celor din preajma mea, poți să urci cu ei și Himalaia.

— La ce v-ar folosi să ajungeți acolo?

— Ajuns acolo, dacă aș găsi o posibilitate de a mă adresa semenilor, împreună cu cei cu care aș urca, aș striga de la acea înălțime oamenilor să vegheze la ceea ce se petrece în lume astfel ca viața să nu le treacă fără nici un rost. O viață fără sens e, de fapt, moarte.

— Și care ar fi acel sens?

— De a lăsa ceva în urmă. Ca să mă întorc la profesia mea, sensul ar fi de a da teme de meditație semenilor tăi, de a le umple viața și de a-l face să-și uite, fie și pentru două ore, necazurile. Pentru mine cel puțin, sensul vieții e ca actul meu de creație să nu fie indiferent celorlalți.

— Întotdeauna a fost așa?

— N-ai elacat niciodată?

— Ba da. N-am fost cruțat de astfel de evenimente și vina o port eu în exclusivitate. Recunosc, am creat spectacole care n-au interesat.

— De ce?

— Uneori, nu am găsit forța percutantă, ideea care să-l zguduie pe spectator; alteori, n-am găsit cele mai potrivite mijloace pentru a-l convinge că pe scenă se desfășoară un lucru important pentru el și existența lor. Sau, de ce să nu fim drepti, am supraevaluat un text, sau,

pentru ca să fim întru totul corecți, am frustrat un text de valoare lui reală. Fiindcă purtăm un dialog sincer, cum poate o singură dată în viață reușești să o faci, și nu te sfiești să spui totul și să te arăți celorlalți așa cum ești, pot spune deschis că nu-mi voi ierta niciodată o Nufță a lui Figaro care a fost un eșec lamentabil.

— Sinceritatea dumneavoastră e impresionantă.

— Cred că singura posibilitate de a mă autodepăși. Cînd n-ai țîrta să-ți vezi propriile tale nerealizări nu poți să mergi mai departe. Fără examene de conștiință cîstige te ratezi repede. Chiar prea repede. Și atunci începi să-i acuzi pe ceilalți de propriile tale neîmpliniri. Te acuzești, nu-ți mai place nimic și devii veninos, împoști tot timpul cu noroi. Unul om cu adevărat de valoare așa ceva nu-l este permis.

— Atunci, care ar fi soluția?

— Soluția? Puterea omului de a se privi exact.

— De a se evalua exact.

— Da.

— Dumneavoastră o aveți?

— Eu nu sînt un mare regizor. Pot oricînd să strig: Bravo Ciule! Bravo Pintilie! dar m-aș rușina să strig: Bravo Dan Alecsandrescu!

— De ce? Vă socotiți inferior acestor regizori? De fapt, cum vă apreciați dumneavoastră?

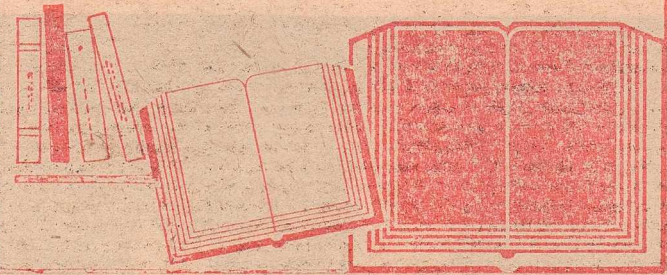
— Un bun, chiar foarte bun profesionist. Și, uneori, din păcate doar uneori, și artist.

— Nu e cel mai rău statut, cel de profesionist.

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

VITRINA CARTILOR

Convorbiri fără adiționale Rodnica triadă

— Stăruind asupra drăpănelor, stimate Alexandru Pintescu, cum vă considerați statul împărțit între cele trei ipostaze (poet, traducător, eseist) în care v-ați manifestat până în prezent?

— Fără a celebra o rigoare „triadică” ori o secretă afinitate cu structura „scriitorului total”, recunosc că fețele lui Janus sunt, în cazul meu, de fapt, trei: una care plinge, una care ride, iar cea de-a treia „risuplinsul” nichitlian. Lăsând gluma la o parte veți observa că, în ce mă privește, există o devorantă pasiune pentru... literatură altora. Din această pasiune decurge și actul critic și cel de traducere ca (re) interpretări ale unor texte, iar propria poezie este tot o interpretare (personală) a poeziei lumii. Am debutat sub auspicii bune, — debutul fiind tutelat de Victor Felea. Prima carte de versuri mi-a apărut la Editura „Albatros” (Colocvile vintului). După un interludiu eseistic: Literatură și eveniment (în colecția „Discobol”), recent a apărut antologia Poezie sovietică modernă și contemporană.

— Aveți în acest volum 56 de autori și circa 7.000 de versuri fapt ce denotă nu doar un efort uriaș ci și o preocupare statornică și veche...

— În volumul de eseuri amintit mai sus există texte despre Bunin, Briusov, Ahmatova, Pasternak, Maiakovski și Eșchin, dar există și ample referiri la mulți dintre autorii cuprinși în prezenta antologie lirică, de la Blok la Evtusenko, de la Tsvetayeva la Ahmadulina, de la Abasitz la Zabolotki.

— Fiindcă se apropie aniversarea a două decenii de fertilitate activității echinoxiste, v-aș ruga să-i prezentați succint pe corifeii primei promoții din care

ați făcut și dv. parte în anii studenției.

— Încerc să răspund invitației fie și fără plusul de rigoare pe care l-a turnat în tipare de plumb menționata revistă cu un profil atit de distinct în peisajul revuistic al timpului. Fiecare nume reprezintă nu doar un univers în sine, ci și nostalgia unui drum atit de promițător. Îi voi numi aici pe poeții Ion Pop, Horia Bădescu, Ion Mircea, Adrian Popescu, Dinu Flămînd, Mariana Bojan, N. Diaconu, Gavril Moldovan; pe criticii Petru Poantă, Ion Vartic, Peter Motzan, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Mircea Ghiulescu; pe prozatorii Eugen Uricaru, Tudor Dumitru Savu, dar nu mai puțin pe scriitorii Vasile Sav, Ștefan Damian, Petru M. Haș, ca și pe regretații M. C. Runcanu și Pia Radu. Mă „deconspir” arătînd că fac parte dintr-o promoție pe care Nicolae Manolescu o numea cu ani în urmă „generația '47”, nefăcînd aluzie doar la un grup literar de răsuneț în acel timp ci și la anul nasterii unui grup de scriitori-studenți care se înclonaseră sub frontispiciul revistei „Echinoc” condusă în acei ani de Ion Pop poetul și eseistul de azi.

— După această „repede privire” asupra promoției de debut a revistei, cum ați caracteriza spiritul „echinoxist”?

— Revista „Echinoc” se definește în primul rînd prin clima de apariției ei într-un burg transilvan de milenară stratificare culturală, climat propice apariției unor serii de creații care-și fac auzită vocea în concertul culturii socialiste actuale. Spiritul echinoxist l-aș defini ca fiind simptomatic pentru fraternitatea într-o exigență artistică.

DORIN SALAJAN

Cronica literară

de Romul Munteanu

Da, idilizez!

Cristian Popescu scrie poeme de „moși”, de „Iarmaroc”, cînd familia iese în oraș și descoperă forfota unei lumi învăluite într-un spectacol de sunet și lumină. Balcania se revărsă în poemele sale în cele mai diverse feluri, dar mai ales prin fixarea privirii spre exterior. Ochiul poetului reface o civilizație ușor vîntată, cu un aer fantomatic. O anumită atmosferă de buimăceală fericită se răspîndește peste tot, starea de carnaval pîrînd permanentă.

Într-un anumit fel, poemele lui Cristian Popescu ies de sub aripa lui Mircea Cărtărescu și Mircea Ivănescu. Dar în vreme ce „personajele” lui Mircea Cărtărescu preferau poezia troleibusului aglomerat, acelea din Cuvînt înainte (Cartea Românească, 1988) se dedau la idile și mici festinuri în tramvaie. De la tramvaiul de gheață sau cel autentic din Frumosi nebuni ai marilor orașe, pînă la literatura tramvaielei din poemele lui Cristian Popescu, nimeni nu a căutat cu atîta ardore poezia în aceste spații claustre și mișcătoare. Tennessee Williams mulțumindu-se doar cu teatrul celor două tramvaie de care își amintește din anii copilăriei.

Reveriiile lui Cristian Popescu sînt astfel grefate cu prioritate pe obiecte locomotorii, inscrite pe trasee unde indicii realului (felinare, Piața Obor) se coagulează într-un timp nedeterminat și dacă R. Queneau se inscria în climatul nostru de civilizație cu faimosul său roman, Zazi în metrou, tîrîrî scriitor român face din poemele sale tramvaie o literatură a ieșirii din spațiu și timp, o reverie blindă, fericită, aproape feminină prin situarea sub semnul lui anima, care permite evitarea marilor evenimente sau a stărilor tragice. „Da, scriu idile despre București”, mărturisește poetul cu intenția de-a insista asupra dorinței sale: Da, idilizez. Călătoria în jurul camerei se întinde pe un spațiu itinerant mai lung. Idilizarea lui Cristian Popescu are un aer vădit de mistificare programatică, menită să-l introducă pe cititor în spațiul său de reverie. „Căci în tramvai doar aștept, că timpul nu există acolo decît pentru parcurgerea drumului, nu și pentru cei care îl parcurg. Așa cum în așteptare, timpul dispare, se suspendă. O călătorie de-o viață cu tramvaiul ar echivala cu aceea lesire din timp a călătorilor interplanetari.” (Idile despre București).

Fără îndoială că textul conceput de Cristian Popescu este centrat pe expresivitate, în măsura în care aceasta poate să devină un act de persuasiune și atîta tot. Autorul întregine o poezie a cotidianului fără podoabe. El reprezintă fragmente din Balcania prin renunțarea evidentă la discursul ornamentat, în-cărcat. Metaforele sînt rare și destul de banale. Limbajul vine din cotidian spre literatură sau, mai bine zis, pentru a face literatură în alt fel. Unele din poemele sale pot fi considerate microeseuri literare, altele sînt texte de proză ușor ritmată. Antipoezia concepută de Cristian Popescu nu evită micile efuziuni lirice, relateate într-un stil colocoliv de un sensibil reporter al străzii, supraincălzit de vraja banalității. „Tramvaiul susură pe șine. Adormim clătinați ușor. Pe buzele femeilor frumoase își lipesc fluturii aripile ca un sărut, așa din zbor. Domne, îi spun unui călător, cînd eram copil stringeam perna în brațe, perna cea mai mare. Acum e liniște, e bine.” (Cu tramvaiul).

Tramvaia lui Cristian Popescu are un regim diurn și nocturn, obișnuit și festiv. Seara manechinii hieratice sînt invitați de trecători la schimburi de locuri, noaptea cliinii, măturătoarele și întîrziții întrețin ultimul specta-

col al străzilor aproape goale. Ziua se poate deschide spre mici bucurii copilărești. Soldații din Cîșmigiu se comportă ca două personaje supraréaliste. „E duminică și cei doi soldați în permisie dau cu cremă de ghetă maro trunchiurile copacilor. Ca să lucească, să le arate seara fetelor trunchiurile și să ridă împreună. Cei doi soldați în permisie bat pas de defilare. Aleile pustii răsună sub pasul lor. Ei rid. Dumineca, în zor, cînd în parc nu e încă nimeni.” (În Cîșmigiu).

Trebuie să spunem că unele compoziții de acest gen nu relevă resursele unui mare poet. Există în Cuvînt înainte texte în care anecdoticul primează asupra expresiei. Micul eveniment cotidian conceput ca un joc total gratuit este hazos. Bucuria cititorului este însă ade-soori întreținută cu mijloace extrem de facile. De aceea și efectul obținut pe această cale rămîne superficial în planul artistic. „Noaptea, dacă introduci în telefonul din colțul străzii o scoică în loc de monedă, o scoică mică, albă, neciobită, culeasă vara pe plajă, în loc de ton vei auzi minunatul sunet al valurilor. Apoi, poți forma orice număr și-ți va răspunde, te va chema un glas de sirenă” (Telefonul din colțul străzii).

Dar dincolo de Tramvaia există în Cuvînt înainte o autentică poezie a calendarului de familie și a arborelui genealogic. Deromantizate și totuși duioase, pline de gingășie, evocările de acest gen evită orice stridențe sentimentale. Poezia casei, a spațiului ambiental are o ușoară tentă umoristică. Familia este văzută de poet ca o mică scenă de teatru în care se desfășoară mereu un alt joc cu aceeași personaje. În actul său de evocare, poetul se vede ca un mic actor ce tinde spre starea adultă. „Ce liniște în familie, Criste! cîtește din cartea cu riduri în loc de rînduri, ce să-i faci, e singurul volum care-l mai distrează. Sora mea deschide și închide ușa de la bufet care scîrîie. Hai, mamă, fredonează o melodie în ritmul veselului scîrîit! Rid amîndouă. Criste stă în pat și inima-i scoate cite un piuit la fiecare bătaie ca și păpușile alea cu plastic prevăzute cu un fluier în dos, păpușile alea care fluie cînd le stringi.” (Marți).

Raportată la poemele anterioare, retorica scriitorului nu se schimbă nici în acest ciclu. Ea nu se schimbă în general în întreg volumul. Pînă la o anumită măsură, fenomenul ni se pare firesc. Cristian Popescu experimentează un mod de scriitură pe care și-l asumă total. Sistemul este însă închis ermetic, ca o bilă de oțel. El nu are deschidere spre alte soluții artistice, ci doar continuare. Monodia despre Poești este elocventă în acest sens. „Îi știi pe Poești? Fiecare membru al familiei are cite un număr pe spate și merg prin casă aliniați și copiii le cresc în ordinea numerelor și fiecare îmbătrînește pe rînd.” (Arborele genealogic).

Poetul se învîrtoșează într-o monotonie programatică. Locurile comune ale expresiei par a fi căutate cu o adevărată voluptate. Cităm doar cîteva moduri de enunțare: „Or fi mulți Poești pe lumea asta dar și mai mulți au fost și vor fi pe cealaltă”. Sau „Arborele genealogic al familiei Popescu e falnic”. Sau „În țara noastră cresc codri și păduri întregi de arbori genealogici ai familiei Popescu.”

Nu cred că prin asemenea „subtilități” ușor ironice, Cristian Popescu schimbă fața poeziei românești. El rămîne încă un Popescu dintr-un intens lanț artistic posibil, cu o identitate literară încă discutabilă. Voința de originalitate este mult prea mare față de potențialul său artistic.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de știință • Cartea de filosofie •

Familiarizarea cu viitorul

George Văideanu — profesor al universității ieșene, multă vreme lucrînd și în aparatul UNESCO, avînd deci ocazia unui contact nemijlocit cu realitățile educaționale (cercetări, sisteme, proiecte ș.a.) de pe o arie geografică foarte largă, în continuare, colaborator fidel al respectivei organizații, laborios promotor al unor idei înnoitoare în gîndirea pedagogică de azi, de la catedră, cit și prin studii de mai mică sau mai mare anvergură, a devenit un important nume de referință în bibliografia domeniului. Și ultimul său volum, Educația la frontiera dintre milenii, cu caracter prospectiv, comparativ și de sinteză, apărut în prestigioasă colecție „Idei contemporane” a Editurii Politice, se inscrie ca o contribuție însemnată, în promovarea cunoașterii unei problematice incitante prin natura ei, conturînd orizonturi și opțiuni, dileme și probleme deschise, pentru configurarea educației de mîine, din demersurile sale deslușindu-se pregnant convingerea că de calitatea oamenilor depinde, în mare măsură, calitatea viitorului, iar aceasta nu trebuie a fi doar aș-

teptat, ci anticipat, construit, și cucerit de întreaga colectivitate.

Volumul, structurat în două părți distincte, abordează, coordonate de definitorii și tendințele proprii educației contemporane, ca fenomen „în expansiune și în căutarea calității”, implicat obiectiv și imperativ, în orice strategie de dezvoltări, raportîndu-se la date desprinse din analiza finalităților și conținuturilor învățămîntului, îndeosebi cel preuniversitar, ca studiu precumpănitor ca importanță, pentru „pregătirea tinereții în acord cu exigențele deceniilor ce vin”. În acest context, luîndu-se în considerație și experiența țării noastre, se prezintă și inconsistența, lipsa de temei științific a tezelor susținute de unii pedagogi, privind declinul inevitabil al școlii, într-o lume în care crește ponderea mijloacelor de învîrtoșare a personalității pe diverse alte canale, pîndind pentru transformări succesive, profunde și complexe ale instituției respective, sporindu-i permeabilitatea la noutate și valoare, la nevoile economico-sociale proprii fiecărei etape de dezvoltare din viața statelor, conferindu-i atribuțiile unui sistem deschis și dinamic, cu redimensionări adecvate, din perspectivă educației permanente și multilaterale a tineretului.

În partea a II-a, autorul se raportează analitic, critic și constructiv, profitabil pentru gîndirea pedagogică, la proiecte și modele educaționale inițiate în diverse țări, insistîndu-se pe metodologiile constituirii lor ca atare, reliefindu-le coordonatele esențiale și ideile, în virtutea cărora acestea au căpătat statut de existență.

Avînd la bază o informare la zi, impresionantă cantitativ și calitativ, în ceea ce privește documentarea bibliografică, precum și o cunoaștere nuanțată a problemelor proprii învățămîntului românesc, cit și a experiențelor în domeniu, constituite pe mai toate domeniile globului, bine întemeiată rațional și de o mare densitate semnificativă, lucrarea profesorului George Văideanu întrunește însemnele unui veritabil eveniment editorial, pentru toți cei interesați de destinele școlii într-o lume în rapidă schimbare.

MIHAI RĂDUCANU

Posteritatea valorii

Există un „scenariu”, un „model” pe care îl urmează orice eveniment cultural. Apariția, existența, uitarea și redescoperirea sînt momentele extrem de

sumare ale aceluiași destin căruia i se supun și oamenii și cărțile lor. „Valorificarea moștenirii culturale” implică și recunoașterea de către o generație a valorilor altei generații. Care și cite sînt aceste valori readuse în atenția prezentului continuu este și o problemă de afinitate, dar și una de necesitate. O necesitate care a acționat la fel de viu ieri, la apariția unei valori, ca și azi, la redescoperirea ei. Necesitatea întîmpină trecerea timpului cu aceeași nerăbdare ca și valoarea ce „nu așteaptă trecerea anilor”. Facem parte din posteritatea implicată în nevoia de valoare și care valorificînd se valorizează. Sintem beneficiarii a numeroase acte de valorizare culturală teaurizată prin carte. O asemenea redescoperire este legată de numele lui Titu Maiorescu. Faima acestei personalități cardinale a timpului în care a trăit și de referință pentru generațiile care i-au urmat este datorată și consecvenței exemplare pentru slujirea culturii române în respectul spiritului viu al limbii române. Dacă restituirea lui Maiorescu în planul criticii literare este un cîștig de o incontestabilă valoare, iată că sintem în măsură să semnalam împlinirea imaginii personalității maioreșciene și în planul filosofiei. Cel care a fost Profesorul de logică la universi-

tățile din Iași și din București este prezent în librăriile și bibliotecile noastre cu un volum compact de „Scrieri de logică” apărut în cunoscuta colecție „Biblioteca de filosofie”, seria „Filosofie românească” a Editurii Științifice și Enciclopedice. Stabilirea textelor, traducerea, studiile introductive și notele sînt semnate de Alexandru Surdu, prefața de Sorin Vieru, redactor de carte fiind Petre Dan. Volumul cuprinde materializarea fidelității profesionale și de vocație a lui Maiorescu față de obiectul logicii, fiind un triptic alcătuit din „Elemente de logică pentru gimnazii” (1858), „Prelageri de logică (1863) și celebra „Logică” (ediția întii, 1876, ediția de față — a noua — respectînd ediția a cincea, din 1898). „Ea (logica) m-a adus să năzulesc spre cea mai bună formare a cugetării, spre o exprimare fără greșeli, concisă, adevărată, spre evitarea acelor cuvinte umflate și goale pe care în tinerețe esti atît de inclinat să le întrebunțezi; ea mi-a insuflat mai întii cu adevărat dragostea pentru o direcție spirituală de care niciodată nu mă voi despărți”, nota Maiorescu în „Jurnal”. Foarte serioase și meticuloase, stabilirea textelor, studiile introductive și notele vizualizează „metamorfozele” logicii lui Maiorescu, începînd cu „Elementele de logică pentru

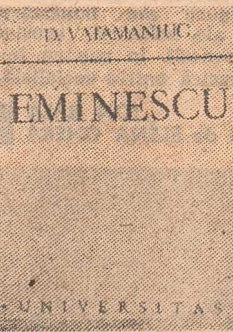
SEMNAL

● „Dacă am încercat să uit ce știam din lecturile despre Caragiale și despre literatura lui a fost numai pentru a-i citi opera așa cum se citește Iliada. Sau teatrul lui Shakespeare. Cu alte cuvinte, nu am vrut să fac din Caragiale, cum se spune, „contemporanul nostru”, dar nici să mă travestesc în contemporanul lui n-am vrut. Mai convenabilă mi s-a părut soluția unei situații, a unei deplasări în lumea operei lui, urmata de o relație cu intenții analitice. Fiind o lume în același timp moartă și vie, moartă sub aspect istoric, dar vie ca univers artistic, așadar accesibilă și analizabilă ca umanitate esențială, în lumea lui Caragiale am pătruns ca un călător într-un univers complet străin. (...) Nu am cucerit-o, nu m-a cucerit, nu am asimilat-o, nu m-a asimilat; dar am străbătut-o, cum se zice, în lung și în lat, căutând să o cunosc și să o înțeleg. Aceste cuvinte, prezente (alături de altele, firește) sub titlul Citeva lămuri, prefațază un incitant Esu despre lumea lui Caragiale, tipărit la Editura Cartea Românească. Efortul de „obiectivare”, cum se spune (vorba lui Mircea Iorgulescu) este de fapt o stăchetă extrem de exigentă pe care autorul și-a fixat-o din proprie inițiativă: să comenteze opera

lui Caragiale și spiritul ei dinlăuntru. Rezultatele investigației sale critice aduc elemente noi nu numai în legătură cu Caragiale, ci și cu Mircea Iorgulescu însuși.

● În colecția „Universitas” a Editurii Minerva a părut o lucrare unică în genul său. Eminescu, de D. Vatamaniuc este o descriere amănunțită a manu-

scriselor eminesciene, considerate după funcția lor în biografia formării intelectuale a poetului: Manuscrisele, jurnal al formării intelectuale și al lărgirii orizontului științific; Manuscrisele, laborator de creație; Manuscrisele, instrument de lucru. Investigațiile lui D. Vatamaniuc beneficiază de o excelentă cunoaștere a celebrilor „caiete” eminesciene și își propun nu numai un comentariu foarte aplicat, ci și o reasezare a „mitului” care le înconjoară.

● La intersecția dintre „ceea ce era considerat literatură într-un anumit moment, din anu-

mite cauze, în anumite medii” și „ceea ce nu era încă literatură, dar a devenit în perspectiva timpului” își situează Mircea Anghel studiile adunate în volumul Textul și realitatea (Editura Eminescu). Cele nouăsprezece eseuri așază sub lupă opere literare, scriitori și realități contemporane acestora și dezgropate minuiții din plasa timpului, coborând cel mai adesea (cu doar trei excepții) în secolul trecut, adică în zona de predilecție a istoricului literar Mircea Anghel. După o susținută muncă de editare a textului literar (Mircea Anghel, cu a îngrijit, de-a lungul timpului, un mare număr de ediții), cărțile pe care le-a semnat atestă profesionalismul în domeniul atât de deficitar al istoriei literare.

● Memorialul de la Mafra, de José Saramago (Editura Univers) a fost, imediat după tipărirea sa în 1983, un extraordi-

nar succes „în spațiul lusofon”, după cum aflăm din prefața semnată de Dan Caragea. Scriitorul portughez este, la rândul său, unul dintre cei mai de

seamă reprezentanți ai literelor din țara sa, a cărui notorietate a depășit deja granițele Portugaliei. „Una din cele patru sau cinci cărți majore ale ficțiunii portugheze din secolul al XX-lea”, spune un critic de la Lisabona. „Un splendid roman auto-suficient, sieși, dar și un loc de încrucișare, dialog și conflict al textelor fundamentale ale culturii portugheze”, scrie prefatorul versiunii românești (datorată Mioarei Caragea, autorea traducerii). Așadar, un titlu de succes în binecunoscuta colecție „Romanul secolului XX”.

● Cea de-a noua carte a lui Tudor Băran, Santerul (Editura Dacia) reprezintă o radiografie exactă a realității imediate. Cu personaje autentice ea pune în evidență „agita-

ția și înclăștarea oamenilor pentru dreptate și adevăr, cu o impresionantă tărie în împrejurările cele mai grele”.

● Mihai Coman semnează al doilea volum din Mitologia populară românească (Editura Minerva), care se ocupă de Viețuitoarele văzduhului. Autorul precizează, într-un Cuvânt înainte, că lucrarea „se dorește un dicționar al semnelor mitologice, dicționar ce-și propune

să descrie inventarul acestor unități culturale (lexicon), să analizeze înțelesurile pe care ele le dobândesc în cultura populară (semantica) și, în final, să releve legile ce determină combinarea lor în ansambluri bine definite (gramatica). Cele două volume din Mitologia populară românească semnate de Mihai Coman reprezintă în același timp și sinteza (evident, la nivelul momentului) a unei experiențe în domeniul folcloristicii care, în cadrul generației sale, nu are echivalent.

TANIA RADU ■

A apărut

Magazin Istoric nr. 11/1988

Din sumar: Unirea — unanimitate de decizie al poporului român ● Scaunele voievodale — măturii ale permanenței și continuității ● Academia Română în slujba unității naționale ● Duiliu Zamfirescu și adinea sa iubire de țară ● Cartea românească — nestinsă conștiință a unității de limbă și neam ● Comori ale tiparului românesc ● Unirea cea Mare — un nou concurs Magazin Istoric ● Răscoala lui Andreas Hofer și ecurile ei în Banat ● Notele zilnice inedite ale lui Victor Skivescu din 1938 ● Victoria de pe Sutjeska ● Din trecutul astronomic din țara noastră ● Prezențe românești la 1598 în Theatrum Genealogicum ●

Itinerar istoric prin vetre de vitejie ● În București, acum 50 de ani ● A doua pasiune a lui Ciceron ● 1914. Degringolada marilor imperii ● Orsini contra Colonna ● Malaysia, 1945. Drumul spre libertate ● America Latină se întâlnește cu Europa colonială ● Cele trei caravane ale lui Columb străbat din nou mările.

„O dragoste pe măsură”

Despre Dragomir Magdin — autorul volumului de reportaje intitulat „Clupe la tărnuț vscului” (Editura Albatros, 1988), — se poate spune că reușește să-și fascineze cititorul, purtându-l prin puterea cuvintului său într-o lume așa cum este ea, în fața imensului „tărnuț vscului”. Și pentru că autorul a recurs la reportaj ca modalitate de exprimare, iar reportajului îi este specifică, bineînțeles, călătoria, iață-l propunându-ne să-l însoțim prin timp și spațiu, de la momentul naționalizării și până în prezentul marcat de puternice transformări economice, politice, sociale și culturale. Prezent în care omul — „măsură a tuturor lucrurilor” — cum spunea un înțelept grec, înfăptuiește, rostuiește, împlinește, — conștient, — pentru viitor.

Dimensiunea timpului în călătoria întreprinsă alături de Dragomir Magdin se dovedește a fi continuitatea. O continuitate specifică poporului nostru care, de fapt, poartă numele de tradiție, sau, altfel spus — vocația de a dăinui și a construi, de acceptare și edificare a noului cu toate valențele lui („Salt la zenit”, „Spice și sonde la Satchinez”, „Cuiburi de suflet, oalele de Marginea”).

Așa cum reporterul însuși mărturisește, oamenii și locurile acestui timp, i-au marcat chiar propria existență: „Nu știu dacă ei, acești contemporani ai mei se vor găsi ori regăsi, în rîndurile mele, știu numai că eu m-am răgăsit, pe rînd, în fiecare: m-am molipsit, de la o zi la alta, de veselie, de fericire, de hărnicie, de dăruire, de luptă, de tulburare, de însemnarea lor. Am fost cel cîștigat. Am trăit mai multe vieți...”

Din această identificare a sa cu viața fiecăruia dintre con-

temporari izvorăște cuvîntul menit să prelungească viațile celor care trăiesc, rostuiesc și, pe bună dreptate, se bucură de roadele împlinirii lor.

Din această puternică ancorare în prezent, reporterul este cel chemat să surprindă o realitate în continuă eferescență și devenire. Omul — în spațiul său de limbă și cultură, cu setea sa de cunoaștere și evoluție, parcurgînd nebanuitele trepte către afirmație și împlinire, formează subiectul unor reportaje precum cele intitulate: „Muncitorii de la oras”, „Oameni trăind ca arbori de lumină”, „Fluviul, povestind despre om”. Aproape nu rămîne loc în care reporterul să nu fi luat culoare și lumină pentru a crea imagini și portrete convingătoare pentru cititor. El știe să surprindă, deopotrivă, tărînul îndrăgostit de pămîntul reavăn sau ars de soare („Grînzii pentru cerul satului”, „Hărnicia s-a născut la Pecica”, „Prețul ideii în agricultură”), dar, mai știe, tot atât de bine, să redea chipul muncitorului, care, din zorii anului 1948 (cînd a avut loc naționalizarea principalilor mijloace de producție) și pînă în prezent a fost și este factorul principal al unor importante mutații social-economice din viața țării („Naționalizarea — temel al împlinirii contemporanului”, „Sub semnul soarelui statornicit în om”).

Cititorul se apropie cu interes și încredere de volumul lui Dragomir Magdin și cum altfel ar putea-o face față de cartea celui care mărturisește: „Am cheltuit entuziasm? Au făcut-o ei mai întîi: muncitorul, inventatorul, tărînul și profesorul despre care am scris, așa că eu, reporterul, le eram dator cu o dragoste de măsură.”

IULIANA PALODA-POPESCU ■

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

gimnaziilor” — schiță de sistem după cursurile audiate de tînărul Maiorescu — și „Prelegerile de logică” — o primă formă a viitoarei „Logici” — pînă la celebrul manual universitar de mai tîrziu. Apariția „Logicii” a fost un eveniment cultural de seamă în epocă, iscind dispute pro (M. Eminescu, I. Slavici) și contra (G. Zota). „Cartea a înălțat o adevărată „epocă maioresciană” în istoria logicii românești. Ea și-a păstrat o limpezime pe care cărțile contemporane de logică nu o mai au. În acest sens ea este un reper la care și specialistul poate reveni și începătorul poate porni în studiul logicii.”

Istoriul suprapuse

Ar trebui să facem de la început cîteva precizări în sensul unui compromis între titlul acestei prezentări și cartea care o motivează. Titlul prezentării accentuează un plural, existent și în carte, nesugerînd nimic din subiectele acesteia care țin nu numai de istorie, ci și de cultură și civilizație. Subiectele ei sînt ca acele fîntîni artezie-

ne ale căror ape curg dintr-una în cealaltă, pentru a folosi, din nevoia de prospețime și vizualizare, o comparație. Scrierea, manuscrisul, tiparul — avînd ca subiect principal cartea, în metamorfozele ei de-a lungul timpului — sînt subiecte incitante nu numai pentru un om de cultură. Șansa și dificultatea de a înțelegi asemenea subiecte adunate într-o carte scrisă — dată „povestită” — nu-i un cuvînt prea accesibil — pe înțelesul tuturor și ilustrată, respectînd esențialul, țin de o coincidență fericită ce trebuie semnalată ca atare. Cartea se intitulă Călătorie în lumea scrierii și a tiparului, autor Victor Duță, și a apărut la Editura Sport-Turism, într-o frumoasă ținută grafică datorată lui Andrei Gh. Dan și redactată de Andrei Aricescu. De data aceasta, apărută într-o editură ce încurajează sportul și turismul, „călătoria” este una imaginată. Cele trei „tări” minunate, Scrierea, Manuscrisul și Tiparul — titlul cărții omite manuscrisul, descriîndu-i evoluția în conținutul ei — sînt cit se poate de „reale”. Istoriile lor, risipite în toate comunitățile umane de-a lungul și de-a latul timpului și spațiului, se regăsesc în ceea ce au ele mai semnificativ, în

măturii păstrate de șantiere arheologice, de muzee, de biblioteci, de centre culturale ale lumii contemporane. Pentru lărgirea contextului și așa larg, ne permitem să cităm cîteva fraze datorate lui Ad Reinholdt: „... cu cît artistul lucrează mai mult, cu atît mai mult rămîne de făcut”. Dacă înlocuim din citat cuvîntul „artist” cu acela de „cercetător”, înțelegem că și domeniul ce studiază mișcările de comunicare devine, pe măsura acumulării și aprofundării cunoștințelor, din ce în ce mai vast. Controversele și certitudinile sînt pași care măsoră ceva mai mult decît un spațiu: un sens. El este cel al ascendenței materiale și spirituale a umanității. Măturie sînt toți cei care, anonimi sau iluștri, s-au folosit și se folosesc de scriere, ca și de tehnicele cîndva primitive, azi sofisticate, pentru a se exprima și a comunica. Mai întîi omenirea a folosit și apoi s-a întrebă asupra originii și priorității a ceea ce a utilizat. Roata a stîrnit întrebarea „Inventării” ei după milenii de folosință și nici atunci cu strîngerea cu care își explicase apariția focului sau a scrierii. Focul și scrierea au avut în toate mitologiile explicații de

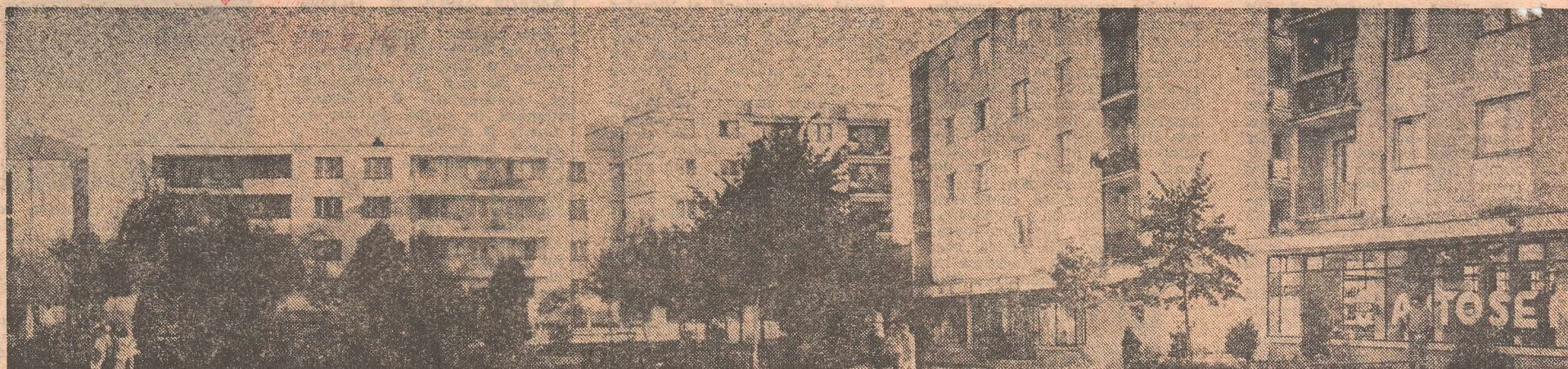
origine sacră. N-ar trebui să ne arătăm convinși doar de „descoperirea” focului și mai puțin de „descoperirea” scrierii. La fel cum focul este implicat în destinul nostru istoric, scrierea face parte din destinul nostru cultural. Civilizațiile așa-zise orale, care și-au avut, totuși, „scrierile” lor, oricît de îndepărtate au fost de înțelesul pe care-l dăm noi astăzi, le înțelegem astăzi ca etape către comunicarea limpezită prin alfabet și păstrată prin scris. Opțiunea pentru „descoperirea” față de „inventarea” scrierii, dincolo de ceea ce poate părea un joc facil de cuvinte, implică faptul că omul nu poate trăi fără scriere, tot așa cum nu ar fi putut trăi fără foc. În rest, varietatea „aproape” înfinită de încercări, reușite și nereușite de comunicare, de la alfabet, manuscrise și cărți și pînă la tehnicele de imprimare, nu fac decît să accentueze implicarea istorică a omului în scriere. Prezentele rînduri ne-au fost motivate de această necesară carte de cultură generală. Am fi dorit ca autorul ei să fi îndrăznit să se aventureze în comentarii personale dincolo de tărnuț variat al datelor istorice. Exemple se pot găsi. Chiar dacă nu-i timp să

mai zăbovim, să apropiem cu nostalgia de a nu le fi întîlnit alături și comentate, două citate; unul din „Epopeea lui Ghilgames”, iar altul din formula de încheiere a unui manuscris medieval: „Apoi, trudit, întors din calea lungă, / Strădaniile toate-n lut le-a scris” și „Aici cartea s-a terminat / Milniile mele s-au bucurat”. Să ne resemnăm înțelegînd că ni s-au oferit niște călătorii didactice, necesare, bogate în date sintetice, și nu niște eseuri de literatură și istorie comparată.

ADRIAN MITIȘ ■

TEZELE DIN APRILIE: Să dezvoltăm puternic m

Imagini din nord-vestul, dar și din inima țării

Noul puls din inima Oașului

Se construiește în Țara Oașului, ca pretutindeni în România contemporană

Oașul, în întregul său, e un pământ al poeziei. Aici, în Țara Oașului, cum îi spune geografia, sau, în „Oșenie”, cum îi zic localnicii, totul reține atenția. De la oamenii locului, în vesminte lucrute cu măiestrită mîgălă, mesteri innăscuți ai versului cîntat în ritm de joc sau „țipurit”, pînă la colinele cu palistii, livezi și finete de un suav cromatism — totul îți desfășoară auzul și privirea. Așezările oșenești, printre care se numără și comuna Turț, din județul Satu Mare, sînt dintre acelea în care, de cum le treci pragul, nu te mai simți străin. Ospitalitatea oșenilor este mereu la mare cinste. Iar din „suita” bucatelor ce ți se oferă, nu lipsește, desigur, nici horînca trecută de două ori prin „furnal”, în fața căreia gazdele devin predispuse să-și depene gîndurile, istoriile, sufletul.

Află, astfel, că Oașul care și-a creat de-a lungul timpului o tradiție unitară folclorică, și-a realizat în anii din urmă și un alt profil — industria. Odată cu acest pas, de un dinamism fără precedent, în comuna Turț, care prin așezare și îndeletnicire se înscrie printre localitățile sătmărene cu tradiție în creșterea animalelor și pomicultură, a apărut, spre exemplu, minieritul. Iar acesta, ca la un semn, a atras spre casă sute și sute de oameni ai locului plecați prin diferite zone ale țării, la mari lucrări forestiere, sau la săpă, la coasă, la construcții de drumuri... Pentru că oșenii nu se trag în lături niciodată de la muncile grele. Acum, însă, își dovedesc tenacitatea, hărnicia la ei acasă, înălțîndu-și vetrele, satele pe treptele noii civilizații socialiste.

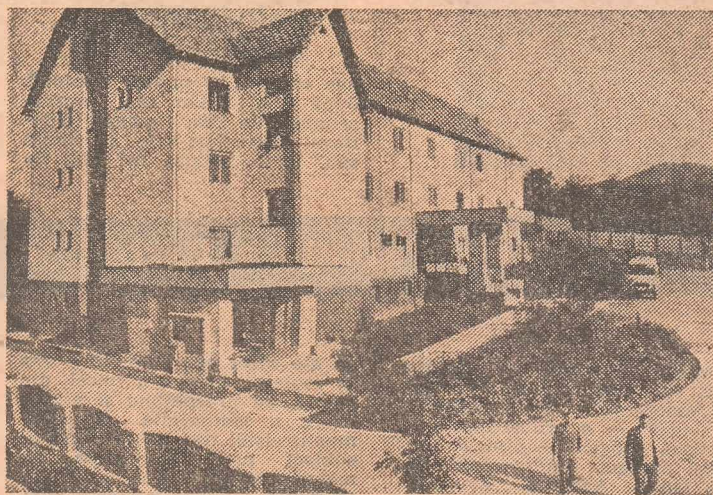
„Procesul vast al sistematizării teritoriului și al modernizării localităților — ne-a spus, recent, tovarășul Chirilă Gherman, primarul Turțului — la noi a început de mai multă vreme, practic, de îndată după Conferința Națională a partidului din 1967, care a hotărît reorganizarea teritorial-administrativă a țării. Acum, doar accelerăm drumul comunei noastre spre chipul său de viitor oras agroindustrial. Or, centrele polarizatoare, statut spre care pășesc prioritar comunele reședințe de C.U.A.S.C., cum este și Turțul, trebuie — în temelii

Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, care are la bază concepția profund științifică, de largă perspectivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se remarcă printr-o ridicată putere economică, printr-o bună zestre de dotări social-culturale. Angajați trup și suflet în înfăptuirea acestui salt, o spun cu mindrie și satisfacție, că în acest al 23-lea an de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, adică în anii de glorie ai Epocii Nicolae Ceaușescu, imaginea de ansamblu a comunei noastre este exprimată sugestiv, mai mult ca oricînd, prin verbul a construi. Zi de zi, clădim, zidim, modernizăm și, pe lângă activitățile noastre tradiționale — agricultură, zootehnie — dezvoltăm altele noi, menite să contureze tot mai pregnant înfăptuirea viitorului oras agroindustrial Turț, al cărui centru civic este, deja, o realitate palpabilă...”

Intr-adevăr, comuna Turț dispune în prezent de două școli generale spațioase, de un modern sediu politico-administrativ, de o secție exterioară a Spitalului orășenesc Negrești-Oaș, de creșă pentru copii, cu 120 de locuri, de blocuri de locuințe totalizînd 150 de apartamente, multe din ele avînd la parter unități comerciale, de prestări servicii și de mică in-

dustrie. La acestea, în perspectivă, se vor alătura încă 100 de apartamente, aflate acum, într-un stadiu avansat de construcție. Se vor alătura, de asemenea, un impunător centru comunal de creație și cultură socialistă „Cîntarea României”, un nou stadion, un grup școlar mijn, alte numeroase case de tipul P+1, pe lângă cele 400 construcții similare existente. Aici, sistematizarea va mai însemna dezvoltarea Minei Turț-Socea, extinderea rețelelor de încălzire centrală, de apă potabilă și canalizare, punerea în funcțiune a băii comunale etc. Totodată, pentru folosirea rațională, eficientă a forței de muncă și a resurselor materiale disponibile pe plan local, accentul se pune acum — și se va pune tot mai mult în anii ce vin — pe dezvoltarea activităților industriale, dar și pe ridicarea agriculturii la nivelul exigențelor noii revoluții agrare. Se vor impulsiona, în același timp, cum reținem din spusele primarului, lărgirea și diversificarea activităților de mică industrie și prestări servicii, precum și înfăptuirea neabătută a programelor de autoaprovizionare teritorială — temelii sigure ale bunăstării generale, ale înfloririi acestei așezări oșenești în pas cu întreaga noastră patrie socialistă.

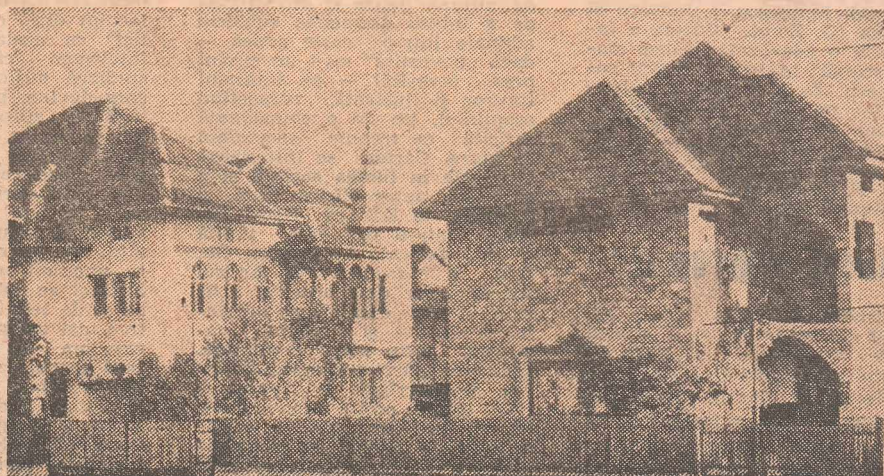
ION BALA ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Centrul nou al unei așezări oșene multiseculare

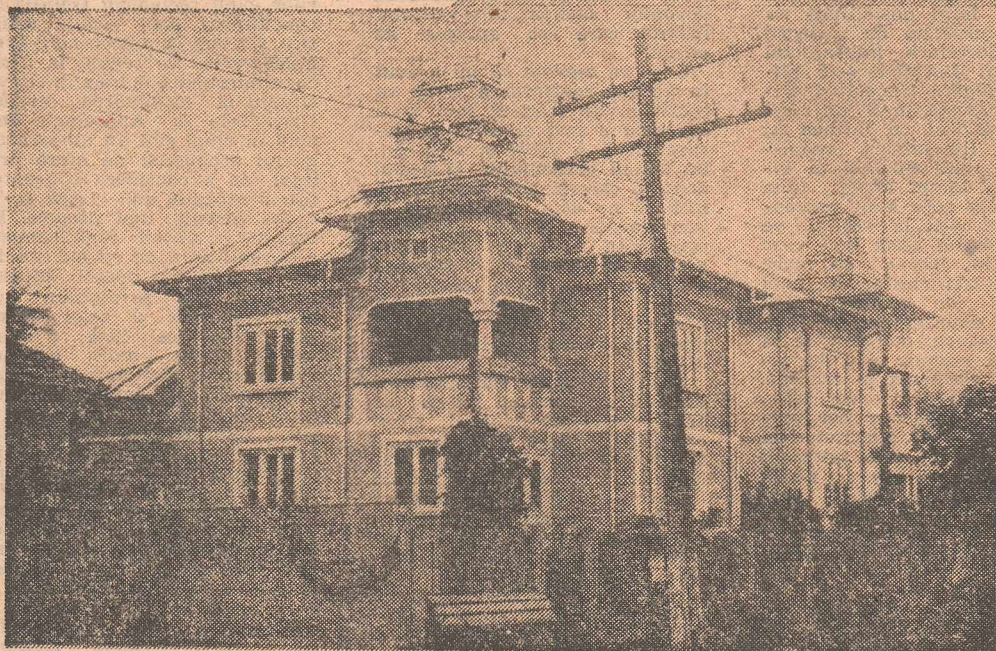
Minerij din Turț scot la suprafață bogatul zăcămint de neferoase

Radiografie concludentă pe verticală

ria față de cuceririle noastre revoluționare

Ni se pare firesc,

și este firesc:

Despre modernizarea localităților să vorbească, în primul rând, cei care se bucură de ea!

Dăbuleni — la ora împlinirii socialiste

Vasta operă de construire, sistematizare și modernizare a localităților patriei cunoaște un avânt fără precedent. Așa cum a subliniat, în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială armonioasă a tuturor județelor și localităților impune realizarea programelor de sistematizare și organizare teritorială, de modernizare a comunelor și sateelor patriei. Este un proces, cu profunde semnificații sociale care oglindește grija permanentă față de creșterea nivelului de trai și a gradului de civilizație al tuturor locuitorilor.

Referitor la civilizația satului românesc pe timpul regimului burghezo-moșieresc, marele istoric Nicolae Iorga nota: „Oricine trece prin satele noastre, uitându-se mai îndeaproape la viața țaranului, nu este cu puțință să nu fie puternic impresionat de mizeria materială”. De nerecunoscut, însă este chipul lui de azi: un sat luminos, înfloritor, prosper, care înaintea cu pași repezi spre urbanizare.

Istoricul Congres al IX-lea al partidului din iulie 1965 a constituit și pentru comuna Dăbuleni un pas decisiv către o dezvoltare rapidă, armonioasă, pe multiple planuri.

Dăbuleni sălășluiesc într-o istorie nouă, zămislită de ei înșiși sub corola de lumină a socialismului, în ținutul oltenesc superb ca o grădină în floare.

Toate comunele se dezvoltă edilitar într-o concepție nouă, unitară, pe baza principiilor sistematizării care au în vedere atât gospodărirea exemplară a fondului funciar — bun al întregului popor — cât și transformarea comunelor în puternice centre economice și sociale. Desigur, de aceste transformări a beneficiat și comuna Dăbuleni. Este evident o realitate: la Dăbuleni dragostea de frumos este legată organic de bunăstarea asigurată de partid și de statul nostru tuturor celor ce muncesc.

Dăbuleni, cea mai mare comună a patriei — peste 17.500 locuitori — așezată în sudul țării, pe malul bătrânului Danubiu, cu vechimea lui din vremuri neștiute, și-a dobândit cu adevărat dreptul la identitate și frumusețe în anii luminoși ai socialismului, ani în care alături de celelalte localități ale patriei, s-a înscris pe traiectoria unei evoluții spectaculoase. Oameni de seamă au consemnat prin cercetări și scrieri că nisipurile dăbulenilor sînt un spațiu de excepție. Ve-

chea așezare „amortită de timp” se înscrie cu vigoare în circuitul economic național, produce astăzi mărfuri agroalimentare de calitate, competitive. Realizările petrecute astăzi în Dăbuleni constituie dovada justă a măsurilor inițiate — încă de acum 23 de ani — de marele strateg al dezvoltării noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Recomandările făcute dăbulenilor de către secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul celor două vizite întreprinse la Dăbuleni (29 mai 1974 și 15 septembrie 1981), au fost transpuse în totalitate în viață, încit astăzi comuna cunoaște o continuă prosperitate. Aceste momente au rămas pentru todeauna întipărite în memoria

de Irigații Sadova — Corabia care se întinde pe o suprafață de 79.500 hectare a așezat pe cea echilibrului în lupta de veacuri a omului cu natura. Această realizare nu ar fi fost posibilă fără ajutorul substanțial al statului nostru socialist (a necesitat investiții de aproximativ 320 milioane lei), fără inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe teritoriul comunei ființează mari unități economice: SCCCPCN Dăbuleni, IAS, SMA, AESCH, CAP, Centrul IVV, Atelier de țevi sudate, Sistem de irigații, Șantierul IELIF pentru lucrări de îmbunătățiri funciare etc.

Unitățile economice de pe teritoriul comunei Dăbuleni realizează o producție globală de

trasate principalele direcții și căi de dezvoltare ale producției animale, precum și orientarea viitoare a structurilor producției agricole.

Realizările din sfera economică au făcut posibilă înălțarea a noi și noi unități social-culturale. În ceea ce privește învățămîntul, se impune să subliniem că acesta a beneficiat de sprijinul material efectiv al statului nostru socialist, care a permis asigurarea de noi capacități de școlarizare a unităților de învățămînt. Ființează aici 4 școli generale cu un efectiv de peste 1.600 elevi. Învățămîntul liceal este asigurat de Liceul agroindustrial, care funcționează într-un local nou pentru care s-au investit din fondurile statului suma de peste 9.600.000 lei, iar dotarea acestui lăcaș de

cul”, înființat în anul 1934. Ansamblul „Trandafirul” a fost mesager strălucit al dansului popular românesc peste hotare, la concursurile internaționale din Republica Populară Bulgaria, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă Cehoslovacă, la care a obținut diferite trofee. Anul acesta a fost prezent la a VII-a ediție a Concursului intitulat „Jocul din bătrîni” desfășurat la Tirgu Mureș, reușind să intre în posesia trofeului. Preocuparea pentru ridicarea nivelului cultural al sătenilor are rădăcini adînci în timp. Bucuria împlinirii lor a sters sudoarea nopților albe închinată acestui scop nobil. Munca de culturalizare este susținută de librăria CPADM Dăbuleni care reușește să desfășoare anual un fond de carte de peste 250.000 lei. Dăbuleniul este o comună extrem de puternică din punct de vedere economic, o comună în care se deslășește la tot pasul respirația orașului de mîine.

Stele într-o galaxie a civilizației

Locuitorii acestei așezări rurale au un standard de viață cu nimic mai prejos de cel al orașenilor. Satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru — se exprimă în comuna Dăbuleni prin numeroase și pilduitoare exemple.

a) În comună ființează în prezent: 4 școli generale, 8 grădinițe pentru copii, un liceu agroindustrial, o librărie, un cîmin cultural, un cinematograf cu peste 800 locuri, două dispensare umane, o farmacie și un punct farmaceutic, un spital cu peste 50 paturi, un local PTTR etc.

b) Însemnele creșterii nivelului de trai:

— un bloc de locuințe cu 12 apartamente pentru specialiștii comunei și spații comerciale la parter.

— un bloc de locuințe cu peste 20 apartamente care se găsește în construcție.

— peste 860 autoturisme.

— peste 146 case cu etaj.

— peste 25% din populația activă practică meserii noi.

— peste 600 posturi telefonice.

— peste 300 de intelectuali.

— peste 120 fii ai cooperativelor din comună, care urmează cursurile învățămîntului superior.

— peste 4 km. trotuare.

— instalație de alimentare cu apă potabilă în centrul civic al comunei.

— Nu există casă fără televizor, aparat de radio, mobilă.

— Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist este de 5 ori mai mare față de 1965.

— Ocrotirea sănătății este asigurată de peste 13 medici și cadre de specialitate.

— Valoarea prestațiilor de servicii către populație este de 4 ori mai mare față de 1965, etc.

Cine și-ar fi închipuit vreodată că în această vatră rurală își vor face loc civilizația și bunăstarea la o asemenea amplitudine?

Așezarea de astăzi și de mîine este și va fi o așezare a specialiștilor care, prin competența lor, au reușit să obțină producții mari de grâu, porumb, struguri, tomate, carne, lapte etc.

Să-i amintim numai pe: Drăgoi Marioara, Pătruș Aurel, Rădulescu Aurică, Dobrică Ștefan, Diaconu Ion, Epure Lelia, care și-au identificat drumul în viață cu cel al devenirii așezării.

Urbanizarea, celei mai mari comune din țară va fi încă unul din argumentele care ne îndreptățește să afirmăm că într-adevăr pentru oamenii din Dăbuleni munca și hărnicia se constituie într-un „blazon” de onoare. De-ar fi istoria țării ca un cer înstelat, Dăbuleniul ar fi una din galaxiile ei strălucitoare. Hărnicia populației a comunei este hotărîtă să nu precupească nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

Prof. DUMITRU MĂRUNȚELU
Liceul agroindustrial
Dăbuleni, județul Dolj

Temelii de civilizație în ținutul nisipurilor

și inima cetățenilor constituind un impuls la reorganizarea agriculturii în conformitate cu cerințele noii revoluții agrare.

Tot ce înseamnă transformări la Dăbuleni ține de agricultură. Dăbuleniul constituie astăzi, în peisajul economiei agrare doljene, un punct de reazem în bătălia pentru roade tot mai bogate. Unitățile agricole din această așezare, cit și cele din așezările vecine au reușit să-și mărească producțiile agricole la hectar preluind mereu din experiența înaintată a SCCCPCN Dăbuleni. Această așezare doljeană se prezintă astăzi cu un bilanț ce atestă o bunăstare tonică, se prezintă ca o cetate a pîinii, un spațiu care se reclădește, care generează și regenerează tradiția. La temelia viitorului, locuitorii așază pilduitoare fapte de muncă. Munca în Dăbuleni are o neasemuită grandoare. Prima și poate cea mai copleșitoare imagine este generată de hărnicia acestor locuitori, încărcată de o strălucitoare istorie.

Prezentul cu față spre viitor

Sărăcia acestor oameni ar fi rămas și azi la fel de neagră, dacă nu s-ar fi auzit îndemnul Partidului Comunist Român de a ramifica cursul Dunării. La Dăbuleni întreaga „moșie” de 16.500 hectare de teren agricol a fost supusă unor ample procese de modernizare. Sistemul

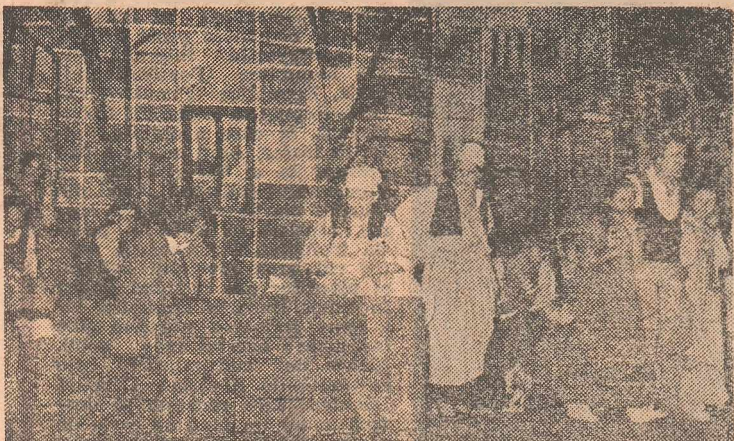
peste 500 milioane lei. Cifra poate să pară incredibilă, dar ea este în deplină concordanță cu realitatea. Ocupația principală a locuitorilor comunei Dăbuleni este agricultura, ramură a economiei care a jucat un rol deosebit în dezvoltarea localității. În agricultură cultura viței de vie a fost și rămîne o preocupare de bază a locuitorilor care, prin hărnicia lor, storc din adîncul nisipurilor aroma boabelor de struguri. Vita de vie ocupă circa 9.500 hectare din cele aproximativ 90.000 hectare nisipuri, care se găsesc în stînga Jiului. Din suprafața totală de vie, 5.000 hectare sînt irigate, din care aproximativ 3.595 hectare aparțin zonei Dăbuleni — Călărași. În anul 1987 au fost obținute recolte bune fiind predată la fondul de stat importante cantități de cereale, de cinci ori mai mult decît în 1965. Oamenii din Dăbuleni nu au astîmpăr. Pleacă dis de dimineață și vin seara de la muncă. Ei știu bine că numai prin muncă se poate ridica gradul de civilizație și pot trăi mai bine. În comuna Dăbuleni există o puternică bază zootehnică, atît în sector cooperatist cit și în cel de stat, unde există un număr de peste 8.300 bovine. Dezvoltarea zootehniei în comuna Dăbuleni are la bază teza potrivit căreia „într-o agricultură avansată creșterea animalelor ocupă locul precumpănitor”. În acest spirit au fost

cultură se ridică la valoarea de peste 580.000 lei. În liceu învață peste 600 de elevi, majoritatea îmbrățișînd meseria de agricultor.

În cele 8 grădinițe sînt educați, instruiți peste 700 de copii. Asta înseamnă că practic unul din 6 locuitori ai comunei învață. Evident, tot ce înseamnă în această comună unitate școlară este nou, modern, spațios și, firește, totodată cu tot ce este necesar pentru un proces instructiv-educativ de calitate. La Dăbuleni, educație înseamnă în concepția celor 120 de dascăli formarea sentimentelor de dragoste față de locurile natale, de partid și de secretarul său general. Și pentru că ponderea ocupațiilor în aceste locuri este agricultura, era și firesc ca și învățămîntul să fie orientat spre acest domeniu.

O spectaculoasă înflorire a cunoscut și viața spirituală a locuitorilor. La Dăbuleni, în domeniul muncii cultural-artistice s-au obținut rezultate remarcabile. Se poate spune că la Dăbuleni, cîntecul și jocul sînt la ele acasă. Mulți tineri și bătrîni sînt neîntrecuți artiști amatori, participînd în diverse formații ale cîminului cultural și unităților școlare. Corul Căminului cultural din comuna Dăbuleni a fost înființat în 1898. La Dăbuleni își desfășoară activitatea ansamblul „Trandafi-

Vitrina artelor

Muzică

Cosette

Ultima premieră cu opera Cosette de Teodor Bratu a prilejuit atât dirijorului cât și celor mici din ansamblul „Voces primavera” etalarea multiplelor calități de care dispun. Căci Claudiu Negulescu a evoluat aici ca un dirijor impecabil care a știut să construiască interpretativ lucrarea întreagă, conducând cu precizie și expresie soliștii maturi, orchestra, iar copiii, în toată frăgezimea vârstei lor, au înobilat actul artistic cu vocile lor cristaline și cu prezența scenică indicată de regie.

Alături de ei, soliști ai Operei Române, Ion Grigorescu, Veronica Cărbu, Nicolae Bratu, Melania Ghioaldă, Paul Basacopol, Sever Barnea, Nicolae Constantinescu, au evoluat cu talent și dăruire, înconjurându-le pe micuța Cosette, interpretată alternativ de fetele Roxana Bertia și Lorena Grigoraș, și sora Cristina, rol realizat tot de o adolescentă, Daniela Băilescu.

Inspirată de romanul Mizerabilii de Victor Hugo, opera (realizată de Teodor Bratu pe un libret propriu) evidențiază povestea micuței Cosette, copilăria ei nefericită, dar care în final este luminată și îndreptată către fericire de oameni simpli și buni. „În ultimă instanță — cum declară Teodor Bratu, în caietul program de concert — este vorba de clasică luptă între bine și rău, încununată de victoria a ceea ce înseamnă cu adevărat valoare umană.”

Muzica este gândită și realizată la nivelul de interpretare și percepție a copiilor, adică simplă, melodică, expresivă, cu multe scene de ansamblu, care să evidențieze capacitățile artistice ale corului, pentru care a fost concepută.

Ariile, încredințate cu precădere celor mari, vin și ele în consonanță cu momentele destinate copiilor, exprimând același tip de cantabilitate, de altfel caracteristică, în general, compozitorului. O orchestrație eficientă și strălucitoare, realizată cu un ansamblu relativ restrâns, completează armonios întreaga lucrare.

Libretul este conceput mai degrabă în zona epicului, desfășurarea acțiunii neaducând momente conflictuale marcante. Si binele și răul sunt foarte clar povestite și explicate (s-a avut în vedere percepția celor mici, cărora le este destinată lucrarea) și nu sunt deduse din ciocnirea unor evenimente contrastante, sau a unor caractere puternic individualizate.

În acest sens, trebuie subliniată și apreciată regia lui Nae Cosmescu, (asistent Cristina Costescu) care a mers, credem, fidel cu intenția compozitorului, realizând mai ales scene de ansamblu de o captivantă prospectivă. Copiii sunt prezenți mereu în scenă de-a lungul spectacolului, ei parcă fiind uneori personajul colectiv pasiv, care asistă la depănarea povestirii despre micuța Cosette, alături comentind unele momente ale acțiunii și, în fine, intervenind și direcționând dramaturgia către diverse ipostaze. În acest context tinăra solistă Roxana Bertia apare ca o prezență vie, înconjurată mereu de colegii ei de vîrstă. Regia a știut să pună puncte de echilibru și fantezie și momentele solistice, sau cele cu grupul restrîns de personaje.

Scenografia semnată de Viorica Petrovici a creat ambianța necesară desfășurării evenimentelor, iar coregrafia Aglaiei Gheorghe (asistent Ioana Bălănoiu) a fost deosebită, făcându-i pe cei mici să-și însoțească cîntul cu mișcare scenică, joc, dans, toate pe măsura posibilităților lor.

Iată deci, că Voces Primavera, condus cu măiestrie de Claudiu Negulescu a mai îmbogățit repertoriul de operă cu încă o lucrare, scrisă special pentru acest ansamblu de excepție.

LIANA ALEXANDRA ■

Teatru

Confort teatral

Spectacolul Naționalului clujean cu Micul infern de Mircea Ștefănescu ne-a reamintit că autorul în cauză deține un umor autentic, de o factură oarecum aparte, pe linia comicalului de situație, dublat numai ușor de un comic de limbaj. Nimic îngroșat, nimic păstos, dimpotrivă, un aer vag melancolic și bonom însoțește scenele de familie (iată, chiar și sintagma îngăduitoare din titlu salvează în cele din urmă onoarea instituției, în ciuda atacării ei de circumstanță) din această piesă cu caracter intim.

Marin D. Aurelian, în calitate de actor cu vechi stație scenice știe, ca regizor, să câștige simpatia publicului, după cum nu uită niciodată de satisfacțiile ce-i sînt necesare actorului. Drept urmare, nu neglijează nici un interpret (iată, spre pildă, în rolul ordonanței Ion Marian ajunge să creeze un reușit personaj de prim plan, chiar și fără sprijinul textului), nu lasă publicul să lincezească, deși nici nu-l solicită prea mult. Un general spirit de echilibru, ce unora ar putea părea însă și suficiență, domină scena, antrenînd-o numai cît e nevoie. În același gen de confort este construit și decorul experimentatului T. Th. Ciupe, astfel încît acesta să nu depășească intențiile spectacolului, să nu-l contrazică.

În această atmosferă de lejeritate în care sînt angajate toate convențiile scenice, toți factorii spectacolului, desigur, actorii înșiși se instalează cu comoditate, etalîndu-și firese numerele personale, în totalitate remarcabile. Astfel Maria Seles (a cărei prestație artistică s-a îmbunătățit vizibil în urma muncii la filmul Iacob) este soția delicată și sensibilă, cochetă în limitele bunului simț și agresivă doar pînă la marginea înțelegerii mecanismului familial. Octavian Lăluț (Șoțu), un actor în constant progres, realizează un rol plin de naturalitate, ponderat, colorat fără ostentație, cu un comic indulgent. Doctorul, amoretul vecin care oftează inocent timp

de o jumătate de veac după soția amicului său, este atent realizat de Bucur Stan, cu o inspirată notă de fistică și timiditate. Bașos, maiestuos de ridicul este Curtezanul ofiter jucat de Petru Dondos (un actor cu largi posibilități nu îndeajuns utilizate de regizorul clujean). Secretara interpretată de Viorica Mischileia este plină de candoare trucată și frivolitate mascată, încă un rol episodic realizat cu farmec și inspirație. Bineînțeles, remarcabil este rolul Soacrei în interpretarea Ligiei Moga (una din actrițele care s-au prezentat fără excepție la înălțime pe scena ultimului sfert de veac de la Cluj), lucrat cu mare artă. Cele trei vârste ale unei longevități de excepție sînt impecabil determinate de sentimente diverse, mergînd de la autoritatea cazonă pînă la senilitatea glumeață și candidă. Sînt momente în care Ligia Moga se ridică la cea mai înaltă cotă a artei interpretative, iată, într-un rol fără pretenții de celebritate și într-o piesă, cum spuneam, în primul rînd comodă.

VALENTIN TAȘCU ■

Film

Interior cu brad de An nou

Păcat că numai unele filme își îngăduie cochetăria de a avea un moto. Mai ales că uneori el ar putea fi mai mult decît o cochetărie. De pildă, un „avertisment”, așa cum poartă pe pagina de gardă cite o carte. Filmul lui Iulian Mihu — Muzica e viața mea — ar fi cîștigat dacă, la întîlnirea cu publicul, ar fi beneficiat de „explicația” pe care regizorul și totodată scenaristul a oferit-o în cadrul unei conferințe de presă, spunînd că a dorit să facă un film despre o personalitate foarte vie, foarte prezentă, un film la timpul prezent. Altfel, filmului dedicat lui Gică Petrescu i se poate reproșa lesne alura de reportaj-interviu TV, ilustrat cu multă muzică și cu imagini — nu, nu din Bucureștiul

de altădată, cum ați putea crede că se potrivește parfumelor refrane cu „Mină birjar...”, „Mi-a sosit o viore”, ci — din noile realizări arhitectonice și amenajări urbanistice ale Capitalei. Deci, cu precizarea făcută de Iulian Mihu „în cerc restrîns”, nu mai știi ce să faci. Gică Petrescu e fermecător, ca întotdeauna, glasul lui are moliciunea confortabilă a plușurilor de demult, șansoneta sună ca în cafe-urile de pe malul stîng al Senei cînd o cîntă Gică Petrescu. În fond, de ce să nu lăcrimăm cînd glasul lui șoptește nostalgic „tu, care ai ple-

cat...” în timp ce protagonistul a făcut să se îndepărteze încet, tandru, pe o alee aurită de toamnă, în... Oltcit-ul personal. Și oricum nu mai tresărim cînd ascultăm un slagăr despre metrou, probabil că e timpul să devenim oameni al veacului nostru care se apropie de sfîrșit.

Ceea ce credem că nu a avut în vedere regizorul este că un muzician de talentul lui Gică Petrescu a fost și este, cu fiecare etapă a vieții și artei lui, un om al prezentului, al celui prezent care-și schimbă chipul, fără să ne dăm seama, tot la vreo douăzeci de ani. Așa încît, personajul filmului Muzica e viața mea nu e decît o ipostază a artistului care l-a inspirat și nu un portret (fie și la timpul prezent), așa cum pare să fi stat, în intențiile lui Iulian Mihu.

Sînt prezenți pe ecran, alături de Gică Petrescu, o seamă de artiști de prima mînă ai zonei artistice în care a strălucit și strălucește încă (printr-un rar fenomen de longevitate!) Gică Petrescu. Scheciuri de revistă cu Stela Popescu și Alexandru Arșinel, momente vesele cu Tamara Buciuceanu, Dem Rădulescu, Ștefan Bănică, Nicu Constantin, Alexandru Lulescu și alții recompun în jurul artistului nostru o lume pe care el a iubit-o și pe care n-a abandonat-o nici o clipă. Sînt emoționante, în felul lor, strălucirile fade (poate și din pricina precarei transcrieri de imagini de pe magnetoscop pe pelicula cinematografică) ale fundalurilor gen Savoy. Duiosă — pentru că e naturală — e și alăturarea unei parteneri (de dans) cu cîțiva centimetri buni de tocuri, plus o coafură montantă cu statură impecabilă, dar nu impresionantă a acestui Maurice Chevalier de București. E mișcătoare și ușoară stîngăcie cu care se mișcă protagonistii în interiorul cu brad de Anul nou care e cadrul multor secvențe și care se deduce a fi locuința artistului. Emoția care se naște însă (nu din ceea ce aduce Gică Petrescu în acest film, ci din ceea ce aduc realizatorii, cu cele mai bune intenții, desigur) implică o serioasă doză de îngăduință. Filmul lui Iulian Mihu nu are marca inconfundabilă la care obliga personalitatea, unică în genul ei, a lui Gică Petrescu.

E construit fără o anume implicare, lăsînd artistul aproape singur în fața camerei, fără a ști de la bun început dacă această „tactică” duce de la sine la rezultatul scontat.

Sau poate că acesta era rezultatul scontat!... E de regretat totuși că un vers ca „Mi te-ai lipit de suflet ca marca de scrisoare” — expresie a unui cod și a unui tip de sensibilitate, ambele autentice și autentificate artistic de artistul-interpret — sună kitsch, duios kitsch, doar kitsch în acest film.

TANIA RADU ■

La Opera Română

stantinoiu, Tiberiu Almosnino, Irina Roșca, Nicolae Deneș. Dirijor: Lucian Anca.

● Duminică seara (ora 18), Freischütz de Carl Maria von Weber. Cu Eugenia Moldoveanu (Agathe), Cornelia Angelescu (Ännchen), Adrian Ștefănescu (Kaspar) și Florin Diaconescu (Max), în conducerea muzicală a lui Constantin Petrovici.

● Marți 8 noiembrie, la ora 19, Jean Griserix și Wilfride Piollet, dansatori-stele ale Operei Mari din Paris, vor susține un Recital extraordinar de ba-

let, cuprinzînd: Sonatina de Maurice Ravel, Trecutul simplu de Jean-Philippe Rameau, Suita de John Cage și Lună nouă de Claude Debussy.

● Cocosatul de la Notre-Dame — în conducerea muzicală a lui Carol Litvin, miercuri 9 noiembrie (ora 18). Din distribuție notăm pe Anne Marie Vretos, Ioan și Mihai Tugearu, Ștefan Bănică, Irina Roșca.

● Joi 10 noiembrie, la ora 18, Don Pasquale de Gaetano Donizetti. În distribuție: Pompei Hărășteanu, Nicolae Raiciu (de la Teatrul de Operă), Florin Georgescu, Daniela Vlădescu, Sever Barnea. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

Plastică

Tandrețea viziunii

În marea majoritate a cazurilor, cînd reclamăm tradiția în constituirea unei viziuni artistice referim la epoci nu prea îndepărtate. De regulă la perioada interbelică și abia în cîteva situații la moștenirea marilor Grigorescu și Andreescu. Din cînd în cînd, cite un modern cu gustul arhaicului ne oferă prilejul de a considera conceptul într-o accepție mai largă și, la drept vorbind, mai proprie. Evocarea tradiției impresioniste a devenit aproape un loc comun în comentariul operei multor maeștri ai seveletului de azi, îndeosebi a celor vîrstnici. Evocarea însă a moștenirii altor școli europene, a celei flamando-olandeze bunăoară, se produce rar și precăut. Și aproape niciodată a școlii mîcheneze, deși știm bine ce rol a avut aceasta în construcția clasicismului românesc în artele plastice. Se vede treaba că și în cîteva factorilor ferment funcționează un soi de tradiție ori, mai bine zis, un tip de conservatorism. Numărul pictorilor a căror creație e potrivit să o discutăm în relație cu moștenirea culturală a unor vremuri mai îndepărtate e destul de mare și o expoziție cu lucrările lor ar arăta în ce chip trebuie să deosebim lucrul tradiției — cu atît mai mult cu cît adeseori e mai firesc să observăm ecouri din arta veche autohtonă înainte de a le bălîni din alte părți. Ceea ce apreciem la așa-ziii „mici maeștri” de odinioară nu e atît precizia privirii cît filozofia ei. Un pictor român tînăr — Virgil Mancaș (expoziție la Galeria Municipiului București) — se bucură de un succes în totul meritat înfățișînd în tablouri de format mic și adeseori cu metodă de miniaturist vederi rurale și naturi statice. Am avut ocazia să urmăresc școlirea lui Virgil Mancaș încă din primii ani la Institutul „Nicolae Grigorescu” și mă simt dator să remarc excepțională consecvență de sine a unui artist clădit sufletește armonios și cu vigoare. Delicatețea viziunii, tandrețea ce-o pune în zugrăvirea unei lumi întîrziind în bucolie și basm sînt daruri ce indică, oricît de excentrică poate să pară această idee, o fibră artistică dirză, aptă pentru o cursă de rezistență. Virgil Mancaș știe să transmită unui public foarte divers credința că desăvîrșirea e un țel ce merită trăit. Virgil Mancaș își împodobește cîteodată peisajele sale imaginate — cum, obișnuim să spunem — după natură cu figuri simbolice de un grotesc, (să-i zicem!) agreabil fiindcă e un grotesc „de repertoriu”, nu unul original. Un exces al talentului de povestitor care nu afectează însă impresia de ansamblu, aceea a unui maximum de finețe în subiectivitate. În expozițiile pe care le produce la doi-trei ani odată, aflăm dovezi ale capacității sale de a măiestri niste deprinderi și de a consolida un simțămînt. E genul de pictură ce-i aduce pe mulți critici în condiția de a-și revizui sau, dacă nu, măcar de a-și exprima criteriile de valoare. E ceva ce ți-ai dori în casă deși e posibil să nu semene cu ce credeai pînă acum că ai vrea să ai prin preajmă.

Pe doi pereți ai Galeriei, Maria Mancaș prezintă cîteva tapiserii închipuînd în desenul lor clipe de feerie ale naturii în toate anotimpurile anului. Expuse împreună, lucrările soților Mancaș dovedesc întîmplarea, nu tocmai frecvență, a împlinirii în cuplu a personalității prin continuu și sever autocontrol. Absolventă, în 1977, a Institutului de arte plastice din București, Maria Mancaș a izbutit să se facă remarcată prin trei „personale” și frecvente participări la Saloanele de arte decorative. Creațiile sale se detașează în toate selecțiile de tapiserie contemporană datorită marcantei lor picturalități. Efectul acesta nu e foarte greu de obținut. Greu e ca picturalitatea suprafeței să fie susținută și de un sentiment extatic. Sînt țesături cu sunet dulce de flaut.

TUDOR OCTAVIAN ■

Opinii

Capcana numită CARE

La sfârșitul fiecărui an școlar, absolvenții clasei a VIII-a se prezintă la proba scrisă de verificare a cunoștințelor pentru înscrierea în treapta I de liceu, obligatorie pentru toți elevii învățământului românesc. Așa cum se știe, această probă de verificare a cunoștințelor constă dintr-o lucrare la limba și literatura română și una la matematică.

La proba de verificare din anul școlar 1987-1988, la limba și literatura română s-au dat, ca și în anii precedenți, două subiecte — unul din literatură și unul din gramatică și vocabular.

Subiectul de literatură: „Comentați semnificația titlului povestirii *Mări sub pustiuri* de Dumitru Radu Popescu și caracterizați personajul principal din perspectiva acestei semnificații” a fost clar formulat și bine ales din punct de vedere al valențelor sale educative, precum și al posibilităților ce le oferea candidaților să-și valorifice cunoștințele și chiar aptitudinile literare.

Subiectul al doilea a cuprins un exercițiu de gramatică și altul de vocabular.

Exercițiul de gramatică a fost formulat astfel: „Alcătuiește patru propoziții în care pronumele relativ care să fie, pe rând, subiect, atribut, complement direct și complement indirect”.

Din vasta, instructivă și educativă gramatică a limbii române, studiată în clasele V-VIII, nu s-a găsit un exercițiu clar, edificator, fără echivoci, fără capcane și semne de întrebare, cu ajutorul căruia să se poată verifica, în mod serios, pedagogic și educativ cunoștințele de gramatică ale absolvenților gimnaziului, decît acesta, care, prin conținutul său și, mai ales, prin modul derutant în care a fost formulat, a constituit un adevărat șoc nervos pentru elevii (copii de 14 ani), cărora le-a creat o stare de spirit iritantă și agitată, total nepotrivită pentru primul examen din viața lor?

Punem această întrebare, fiindcă au pus-o elevii înșiși îndată după scrierea subiectelor pe tablă, cerind să li se spună dacă, pentru rezolvarea exercițiului dat, pot alcătui fraze sau numai propoziții, la care li s-a răspuns să lucreze în spiritul strict al formulării subiectului. Confuzia, neliniștea, nesiguranța și deruta s-au datorat dezacordului total dintre cunoștințele elevilor despre pronumele relative și funcțiile lor sintactice — însușite în clasa a VII-a — și cerințele exercițiului dat.

Elevii știau că pronumele relative „fac legătura între o propoziție subordonată și regenta ei, adică servesc la stabilirea unei relații (legături) de

subordonare între două propoziții (Limba română — Gramatică — Manual pentru clasa a VII-a, E.D.P., București, 1985, p. 54).

Din această definiție formulată în manual, din exercițiile explicative, analizate și comentate la pagina 53, precum și din exemplele: b), c) și d), de la pagina 54, cu privire la funcțiile sintactice ale pronumelor relative în propozițiile subordonate pe care le introduce, reiese că acestea sînt întrebunțate la nivel de frază, marcînd relația „de subordonare între două propoziții”, precizare înținsă și în Gramatica limbii române pentru licee de pedagogie, p. 111-112, precum și în Gramatica limbii române, vol. I, Ed. Academiei R.P.R., p. 160.

Totuși, după ce la pagina 54 a manualului de gramatică pentru clasa a VII-a se precizează că „Pronumele relative se apropie de conjuncții, dar se deosebesc de ele, fiindcă nu stabilesc numai anumite legături, ci îndeplinesc și diferite funcții sintactice în propozițiile din care fac parte” — trecîndu-se la exemplificări de texte în care acestea îndeplinesc funcții sintactice de subiect, atribut și complement — la punctul a) se dă ca exemplu expresia: „CARE stăruie” și se subliniază rolul de subiect al lui care. Din acest exemplu se poate destul de ușor deduce de mulți elevi că în limba română se pot alcătui propoziții independente, în cuprinsul cărora pronumele relativ care este subiect și că ar putea să aibă și alte funcții sintactice în construcții asemănătoare. Acest exemplu — neexplicat absolut deloc în manual — este total neconcludent și neavenit, de aceea socotim că, pentru a evita orice confuzie, autorul manualului ar fi trebuit să-l înlăture, el fiind o expresie suspendată, fără nici un sens, sau să-l includă într-o frază alcătuită în logica și spiritul limbii române, cum sînt construite, celelalte exemple, de la punctele: b), c) și d).

Pe lângă acest exemplu nepotrivit și derutant cu privire la funcția sintactică de subiect a pronumelui relativ care, la paginile 53 și 54 ale gramaticii de clasa a VII-a, în care sînt tratate toate pronumele relative cu funcțiile lor relaționale și cu funcțiile sintactice în propozițiile din care fac parte, nu se precizează nici în mod clar că în limba română nu se construiesc propoziții de sine stătătoare (independente) cu ajutorul pronumelor relative, deci nici cu ajutorul pronumelui care.

Această lacună este înlăturată, însă, de textul primului exercițiu de la pagina 55 a manualului citat, exercițiu prevăzut pentru analiza în clasă — decupat din studiul *Structura morfologică a limbii române contemporane*, semnat de Iorgu Iordan, Valeria Gușu-Romalo și Alexandru Niculescu — în care apare precizarea clară și tranșantă: „...pronumele relative apar întotdeauna (sublinierea noastră) în propoziții dependente, subordonate, pe cînd pronumele interogative apar în propoziții principale, adeseori independente”. Așadar, trebuind să analizeze acest exercițiu în clasă, sub îndrumarea și cu concursul direct al profesorilor, elevii știau (chiar dacă nu absolut toți) că „pronumele relative apar întotdeauna în propoziții dependente, subordonate”, cu alte cuvinte în fraze, iar acum, la proba de verificare a cunoștințelor de limbă română li se cerea forțat, negru pe alb, să alcătuiască cu ajutorul pronumelui care doar propoziții.

Dacă autorul acestui exercițiu a dorit cu tot dinadinsul să nu amintească elevilor că pronumele relativ care se folosește în fraze pentru a marca subordonarea între două propoziții, putea foarte simplu, clar și corect să ceară acestora să alcătuiască texte în care acest pronume să îndeplinească funcțiile sintactice respective (subiect, atribut, complement direct și indirect), nu să-i dezorienteze, să-i blocheze, cerîndu-le doar propoziții.

Oare, dacă cerem elevilor, de la prima și pînă la ultima clasă a învățămîntului nostru, să se exprime corect și clar în toate situațiile, problemele și domeniile, noi, dascăli — și cu atît mai mult cei care formulează subiectele examenelor — ne putem îngădui să nu respectăm corectitudinea, precizia și claritatea în gîndirea, vorbirea și scrierea noastră, să înlocuim științificul cu echivocul și seriozitatea cu jocul și ghici-toarea?

În fața subiectului dat și a indicației de a-l trata în spiritul strict al formulării, elevii au rămas contrariați, bulversați și debusolați, dar s-au străduit, fiecare în felul său, să rezolve curiosul și neașteptatul exercițiu, desigur într-o stare de spirit grevată de nervozitate, nemulțumire și nesiguranță.

Așa se explică faptul că unii, puțini la număr — în spiritul strict cerut de exercițiu — au alcătuit propoziții:

Care este pronume relativ. Cuvîntul care leagă două propoziții. Am subliniat pe care în textul dat.

Azi am învățat despre care.

Alții, amintindu-și, probabil, singurul exemplu de „propoziție” din manualul de gramatică al clasei a VII-a (p. 54, „Funcții sintactice”, punctul a): „care stăruie”), au alcătuit și ei texte asemănătoare:

Care învață...

Care muncește...

Mulți au alcătuit, însă, propoziții în care au folosit pronumele interogativ care? în funcțiile sintactice specificate în exercițiu.

Alți elevi au scris pur și simplu că în limba română nu se pot construi propoziții independente cu ajutorul pronumelui relativ care în funcțiile solicitate de subiect.

S-au găsît și lucrări în care, în strădania disperată a unor elevi de a rezolva exercițiul cu pricina, au folosit pronumele relativ care cu sensul pronumelui nehotărît unii, în expresii ca următoarea: Au plecat care în dreapta, care în stînga.

Au fost și elevi, destul de mulți, care n-au ținut seama de formularea de pe tablă și au alcătuit fraze cu pronumele relativ care în funcțiile prevăzute de subiectul dat.

Dezorientați de formularea subiectului, cei mai mulți elevi au alcătuit texte (propoziții sau fraze) chinute, trunchiate, contorsionate și bizare.

Dacă elevii au trăit din plin frisonul acestui „interesant” exercițiu de gramatică și au făcut ceea ce au putut, a venit rîndul profesorilor care urmau să corecteze lucrările, să se întrebze: cum vor corecta, cum vor judeca, cum vor delibera asupra acestui subiect gramatical?

La promptele și pe deplin justificatele lor solicitări, Inspectoratele școlare, județene au cerut explicații Ministerului Educației și Învățămîntului, care a fost nevoit să vină a doua zi cu lămuriri și precizări, acceptînd situații de compromis cu privire la corectarea, aprecierea și notarea exercițiului buclucos.

Exercițiul al doilea, cel privitor la vocabular, a fost formulat astfel: „Dați trei sinonime ale cuvîntului *mindru* și alcătuiți propoziții cu ele”.

Și acest exercițiu, legat de materia tratată în manualul clasei a V-a (p. 260-261), reluată sumar și în manualul clasei a VI-a (p. 14-15), oferea o capcană pentru elevi, deoarece — așa cum precizează Dicționarul explicativ al limbii române, Ed. Academiei R.S.R., 1975, p. 558 — cu ajutorul cuvîntului *mindru* se pot alcătui mai multe categorii de sinonime, cu semnificații deosebite, chiar antonimice, pe care elevii le puteau ușor confunda, atrăgîndu-și penalizarea respectivă, deoarece, la vîrsta

lor și la nivelul de cunoaștere a vocabularului limbii române în momentul absolvirii clasei a VIII-a, nu credem că se poate pretinde stăpînirea tuturor acestor nuanțe.

Spre exemplificare prezentăm trei categorii sinonimice ale cuvîntului *mindru*:

1. *mindru*, *mulțumit*, *satisfăcut*, *incîntat*, *demn*.

2. *mindru*, *orgolios*, *îngîmfat*, *trufaș*, *sfidător*.

3. *mindru*, *frumos*, *falnic*, *măreț*, *minunat*, *admirabil*.

Cum au rezolvat elevii acest exercițiu „problematic”, mai ales după tensiunea la care i-a supus cel legat de pronumele care, numai ei au știut! Oricum, au fost puși în fața unei noi dificultăți datorită polisemantismului cuvîntului *mindru*. Întristător a fost faptul că, după proba de verificare a cunoștințelor de gramatică, elevii au ieșit împovărați de întrebări și nedumeriri, de nesiguranțe și dezamăgiri întipărite pe fețele lor îmbujorate, crispate și abătute.

Oare proba de verificare a cunoștințelor pentru intrarea tuturor absolvenților clasei a VIII-a în liceu e potrivit și necesar să cuprindă neapărat astfel de exerciții alambicate, incuetoare, derutante, cu dificultăți deosebite, specifice examenelor și concursurilor unde se impune o strictă și absolută departajare datorită marelui aflix de candidați pe un număr restrîns de locuri?

Dimpotrivă, noi credem că cei chemați să alcătuiască, să conceapă și să formuleze subiectele pentru toate tipurile de examene (fie că li se spune probe de verificare a cunoștințelor, concursuri de admitere, examene de bacalaureat sau de admitere în învățămîntul superior etc.) trebuie să facă dovada unei înalte conștiințe, a unei desăvîrșite seriozități și răspunderi, precum și a unei bogate experiențe și maturități profesionale, a unei exprimări proprii spiritului limbii române; să țină seama de cerințele programelor și manualelor, de natura examenelor, de vîrsta și psihologia candidaților, de gradul de dificultate necesar, de precizia și claritatea formulărilor, încît, chiar dacă subiectele ar cuprinde probleme grele, complexe și dificile, ele să nu zdruncine cu nimic încrederea, dragostea și admirația față de obiectul respectiv — indiferent care este el — și cu atît mai mult față de limba română, minunatul mijloc de comunicare a tuturor cunoștințelor, a ideilor, a gîndurilor, a emoțiilor, și sentimentelor, a nădejdlor și idealurilor celor ce învățăm în școala românească și viețuim sub arcul mioritic al spațiului românesc.

prof. DUMITRU SUSAN ■

DAN ALECSANDRESCU:

(Urmare din pag. 9)

— Eu însumi cred că a fi un bun profesionist e foarte necesar, mai ales cînd, cite o dată, profesionalismul dispăre și face loc imposturii și improvizației fără har și meșteșug. De aceea cred că sînt necesar.

— Dar cînd credeți că ați fost și artist?

— Ei, da, am fost și așa ceva... Atunci am atins momentele de cumuli de experiență, de curaj, de fantezie... Și atunci s-au născut cele 10-12 reprezentații care i-au determinat pe unii să mă recunoască a fi un meritos slujitor al scenei românești.

— Există o unitate în spectacolele pe care le-ați montat?

— În ultimii 5-10 ani există o asemenea unitate pe care o dă esențializarea actului creației. Dacă o bună perioadă de vreme au existat diferențe, apreciable, între montările mele pe undeva — nu poate, ci sigur —, acest fapt s-a datorat și unei alegeri precare a partenerilor de creație. Regia — asta e o credință a mea de la care nu mă abat — nu poate exista în afara unui autor dramatic valoros, a unor actori buni, a unui scenograf sau chiar a unui mașinist de valoare.

— Ii iubiți pe actorii cu care lucrați?

— Nu declarativ îi iubesc. Îi respect mai mult decît îi iubesc. Și, spre neazul lor, uneori, îi țin sub un obiectiv critic, ca și pe mine însumi.

— Ați știut totdeauna unde-i purtați cu dumneavoastră?

— Nu. Dar am știut să învăț din greșeli și, în ultima mea perioadă de activitate, pot răspunde că am reușit. Poate e cam subiectiv răspunsul meu. Cum și aprecierile dumneavoastră pot fi subiective. Validarea actului de creație o dă, însă, în cazul spectacolului de teatru, o colectivitate mai mare.

— În definitiv, ce este teatrul pentru dumneavoastră?

— E oaza cea mai frumoasă.

Cel puțin, așa îl văd eu. În orice caz, pentru mine el este locul unde omul are prilejul unei introspecții, și nu al unei distracții. Omul secolului XX, ascultînd o simfonie, se gîndește pe el, se gîndește la el. Chiar și privind un tablou, nu se desfată pur și simplu ci se gîndește, de foarte multe ori, pe el. La fel se întîmplă cînd citește o carte.

— Dar nu greșiți dacă ați ceret de la un spectacol teatral să fie numai grav?

— Aveți dreptate, nu putem fi numai gravi. Dar nu pot accepta nici ca arta, cum se mai întîmplă de multe ori în multe locuri ale lumii, inclusiv la noi, să distragă pe oameni de la marile întrebări ale vieții. Accept risul în teatru, dar prin el vreau ca să se ia o atitudine împotriva unor stări de lucruri, nu să fie doar prilej de hlizeală.

— Teatrul e Național Tîrgu-Mureș unde lucrați este o biju- terie arhitectonică.

— E și firesc ca teatrului să i se ridice astfel de lăcașuri într-o țară în care, prin cel mai autorizat glas, cel al președintelui ei, se afirma nu demult: „Sînt pe lume mari puteri care

dispun de multă forță militară! Dar cea mai puternică forță este cea a științei, a culturii, a învățămîntului — și un popor cu o înaltă cultură, înarmat cu o înaltă știință în toate domeniile, va deveni o putere mare pe pămînt!” Uneori însă cred că trebuie să facem mai mult noi, actorii, regizorii, pictorii, compozitorii, cinești, scriitorii, pentru înălțarea spirituală a poporului, pentru ca să ocupăm un loc de prim rang printre popoarele lumii din acest punct de vedere.

— În ceea ce privește teatrul românesc, ce credeți că rămîne el dator?

— După 1965, unul din bunurile de mare preț pe care le-a cîștigat arta românească a fost și acela al diversității stilistice. Aceasta a însemnat mult pentru dezvoltarea ulterioară a artei spectacolului teatral. Or, în momentul de față mi se pare că din vina noastră, a oamenilor de teatru, asistăm la o monotonie în montări, la o neconcordanță cu diversitatea publicului pe care vrem să-l formăm. Consecințele? Uneori sîntem prea jos decît el, alteori îi depășim puterea de înțelegere. Avoi, mai simt nevoia înnoirii scrisului dramatic românesc. Aceasta este poate cea mai mare durere a mea. Sînt foarte puțini tineri dramaturgi care aduc o modalitate nouă de scriitură dramatică. Asta-i și determină pe tinerii lor colegi regizori să-i rafistolizeze, să-i complice, să-i înțelegeze și, la urma urmei, de ce să n-o spunem drept, să-i răstălmăcească.

— Am impresia că tendința de rafistolare a textului dramatic se

exercită nu numai pe textele tinerilor.

— M-am întrebăat la un spectacol cu o capodoperă shakespeariană ce-a mai rămas din lucrarea marelui dramturg. Nu era rău ceea ce vedeam pe scenă. Dar nu mai era Shakespeare. Era doar dorința regizorului de a spune ceva contemporanilor săi modificînd însă în mod flagrant textul.

— Aș insista probabil zadarnic să-mi spuneți despre ce spectacol e vorba.

— N-ar avea nici un rost. Fiindcă, repet, nu era rău, dar era ceva ce avea doar vîg legătură cu Shakespeare.

— Am asistat, nu demult, la un spectacol montat de dumneavoastră la Tîrgu-Mureș cu piesa lui George Genoiu, *CONVERSATIE ÎN OGLINDĂ*. V-am simțit însă foarte puțin prezent în această montare. Am avut tot timpul impresia că piesa s-a montat singură.

— E o descoperire foarte importantă pentru mine și încă o dată vă mulțumesc că ați sesizat-o. Am avut, de ce să n-o spun drept, o lungă perioadă de despotism, în care nu permiteam actorilor să se desfașoare după cum le era structura. Spre bucuria mea, acea perioadă o pot privi acum ca pe o boală a copilăriei. Astăzi, actorul cu care lucrez, după lungile sau scurtele mele povești în care descriu lumea personajului, ajunge să-mi propună în scenă soluțiile care i se par lui cele mai adevărate și mai conforme cu el însuși. De aceea în spectacolul de care ați amintit prezența mea a fost atît de puțin simțită.

— Ați amintit de structura sufletească a actorului. Poate el să urce pe scenă făcînd cu totul abstracție de ceea ce este în viața de toate zilele?

— Măcar trei secunde și tot aduce pe scenă ceva din ceea ce este el în viața de toate zilele.

— Cum lucrați cu un actor care trebuie să interpreteze un personaj ca să zică așa, negativ?

— Caut să-l inițiez, ca, prin mijloace cit mai rafinate, să-l înfiereze personajul interpretat. Ba nu. Nu el să-l înfiereze. Ci acela care îl vede pe scenă. El trebuie să creadă cu toată sinceritatea că a fi rău este lucrul suprem pe pămînt. Numai așa va putea să stîrnească în spectator dezaprobarea.

— Mi se pare însă că un personaj negativ — haideți să-i zicem în continuare așa — e mult mai ușor de interpretat decît unul pozitiv.

— Așa e?

— De ce?

— Mi-am dat seama cu timpul că răul nu se asociază numai decît cu părul roșu și buzele subțiri sau nu seamănă cu Spinul. Ci, din păcate, nemaifiind lesne de cunoscut astfel, are deseori ochii frumoși și părul ca pana corbului. De aceea, unul dintre lucrurile pentru care pledeză spectacolele montate de mine acesta este: omul trebuie, în orice împrejurare, să nu se lase înșelat de aparențe, dacă vrea să-și descopere cu adevărat locul lui în această lume.

— Sînteți de o sinceritate dezarmantă. Sau e numai o aparență?

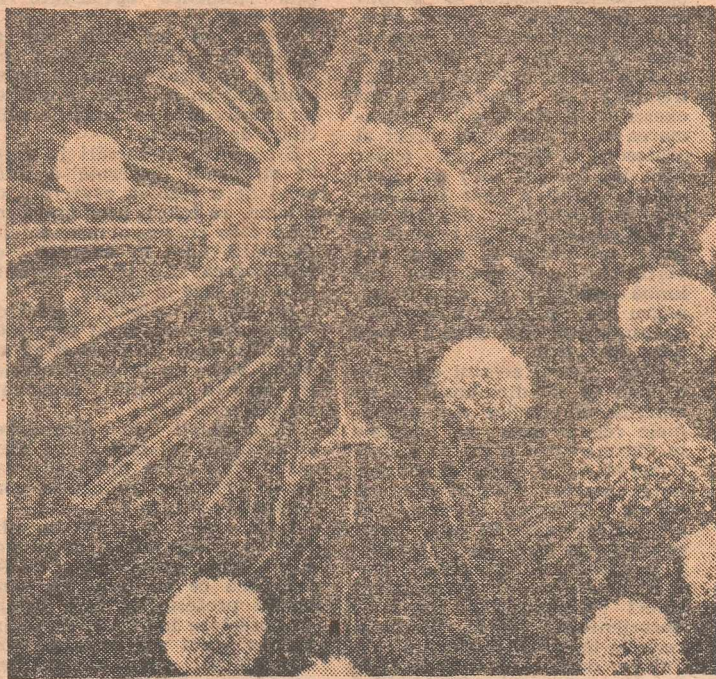
— Dacă nici în urma discuției pe care am purtat-o n-ați aflat...

„Facerea lumii“ e o problemă de

BIOTEHNOLOGIE!

Nu demult, aceste pagini le puteam parcurge în literatura științifico-fantastică. Acum ele reprezintă un reportaj de viață, de muncă, despre oamenii obișnuiți care gîndesc și produc în numele viitorului

Congresul Național de Chimie, prestigioasă manifestare științifică cu larg ecou internațional, curajoasă tribună de afirmare a noului, a înscris pe bogata și diversă sa agendă de lucru și realizările specialiștilor români în domeniul de mare noutate al biotehnologiilor. Biotehnologiile, speranțele și încrederea omenirii pentru anul 2000, sfidarea crizelor economice și trenul rapid și economic al unei noi dezvoltări. Sub amenințarea epuizării resurselor planetei, lumea a redescoperit biomasa infinit regenerabilă și la îndemina tuturor, algele, microorganismele, enzimele și economicele, complexe brevete ale naturii vii. Dar pentru ca ele să dea cale liberă unui nou progres economic, trebuie investită multă inteligență, creativitate, curaj de a investiga teritorii necunoscute ale științei. Înțuind cu un ceas mai devreme criza de materii prime și gravele consecințe ale ei, conducerea de partid și de stat a elaborat din timp o înțeleaptă strategie în orientarea și dezvoltarea științei. Comitetul Național pentru Știință și Tehnologie a conceput ample programe de cercetare vizînd noile tehnologii bio.

Laboratorul chimic al trunchiului de copac

În domeniul valorificării uriașului și veșnicului zăcămint verde al planetei, specialiștii români au atins o performanță realmente de top științific mondial. Ei au elaborat o serie de brevete ingenioase de obținere a tuturor hidrocarburilor rezultate de obicei din prelucrarea țițeiului și, în plus, a proteinelor din masa lemnoasă a unor arbori plantați în zone neagricole și din deșeuri de lemn. Astfel, în viitor, masele plastice, fibrele, cauciucurile, combustibilii și componentele proteice vor avea la origine rumegușul și crengile de plopi, sălcii etc. Nu demult, această perspectivă părea de domeniul science-fiction-ului. Și iată că în laboratoarele Institutului de Energetică Chimică și Biochimică din cadrul Institutului Central de Chimie, pe planșetele proiectanților de la IITPIC și apoi în utilajele instalației pilot de la Brazi, ea a devenit o realitate. Doctor inginer Grigore Pop, părintele ideii, explică:

„Din biomasă celulozică, prin gazeificare, se poate fabrica metanol fără a mai utiliza pentru aceasta materii prime ca gazul metan sau cărbunele, tot mai drăguite în lume. Apoi, într-o instala-

ție în strat fluidizat, folosind drept catalizatori zeoliți sintetici, metanolul se transformă avantajos fie în olefine și hidrocarburi aromatice, fie în benzine de calitate superioară. Este suficient să se schimbe doar catalizatorii specifici și aceeași linie poate folosi pentru ambele variante tehnologice. Țițeiul, deși se prelucra de într-un adevărat lanț de instalații, se transformă doar 40 la sută în benzine, moto-rine, gaze chimizabile, restul devenind păcură. În noua instalație, metanolul se convertește însă integral în aceste produse albe și mai rezultă o fracție apoasă, pură și sterilă, cu urme de alcool. Biologii de la Iași au selectat din solurile pădurilor niște bacterii care să se hrănească cu această apă reziduală cu conținut dirijat de metanol și s-o metabolizeze în proteine pentru prinzul animalelor. Pornind de la o biomasă ieftină și mereu reimprospătată de natură, obținînd printr-un flux mai simplu și mai economic etilenă, benzen, combustibil cu cifră octanică ridicată, proteine, noul procedeu va fi tot mai competitiv cu tehnologiile clasice care se află pe o curbă descendentă datorită

împuținării țițeiului și celorlalte resurse fosile“.

România este prima țară din lume care va construi o instalație industrială de conversie a metanolului în materii prime necesare industriilor chimice și petrochimice. Originalul și modernul procedeu va fi condus de calculator. Numai o mare firmă americană a anunțat o tehnologie pe această bază, dar la faza de pilot de experimentare. Transformarea biotehnologică în proteine a apelor metanolice reprezintă și ea o prioritate românească absolută. Dar, pînă a se ajunge aici, doctorul Grigore Pop și echipa lui au făcut sute de experimente pentru stabilirea rețetei optime a catalizatorului și a regimului tehnologic. Pe masa proiectanților Gheorghe Ivănuș, Traian Stan, Lucia Crețoiu, Andrei Brainer s-au strîns tomuri de calcule și schițe pînă s-a construit anatomia reactorului și a regeneratorului. Biochimistul Gheorghe Nicolae a preparat o listă lungă de ape metanolice pentru a fi pe placul bacteriei. Lucrînd în ture în instalația pilot ca să poată simți în direct pulsul utilajelor, cercetătorii și proiectanții au

descoperit chiar acolo cea mai bună soluție pentru circulația și încălzirea catalizatorului. S-a sudat în tot acest timp nu numai o tehnologie chimică de una bio, ci și o echipă multidisciplinară.

De altfel, în Institutul de Energetică Chimică și Biochimică fierb inteligențe și idei pentru noile biotehnologii. Doctor biolog Nicolae Pristavu, avînd alături pe directorul Gavril Muscă, a reușit să modeleze metabolismul unor alge verzi și albastre din bălți sau mare în așa fel încît ele să declanșeze producerea hidrogenului în urma fotolizei apei. Hrănite cu medii nutritive sărace în azot, expuse ba la lumină, ba la întuneric și în absența aerului, acestea deturneză în parte de la drumul lor obișnuit ionii de hidrogen și electronii apăruiți în apă sub acțiunea razelor de soare, obligîndu-i să formeze molecule de hidrogen pur. Față de metodele cunoscute care obțin din apă acest combustibil al viitorului cu mare consum de kilowați și kilocalorii, algele nepretențioase nici la hrană, nici la temperatură, pot deschide ușa omenirii spre o energie economică.

Flori răsărite din ape moarte

În coasta CET-ului din marginea Oradiei, o întindere verde, adunînd parcă în ea toată clorofila proaspătă a universului, aduce o reală bucurie ochiului. Pe 15 hectare se așterne o mochetă de plante asemănătoare salatei, cu frunze voinice și înfoiate. Numai că ele nu-și trag hrana din brazdele de pămînt reavăn, ci din apele reziduale ale unei stații de epurare. Grădina plutoare cu vegetația ei abundentă nu mai lasă să se vadă nici un ochi de apă. Este de fapt o altă „ispravă“ științifică a biotehnologilor și anume, cultivarea și valorificarea plantelor acvatice crescute pe lucii de ape cu grade diferite de poluare. După ce cu mîgală au pătruns în toate culele vieții Pistiei Stratiotes (salata de Nil) și Eichhorniei crassipes (zambila de apă), doctor biolog Marioara Godeanu și ceilalți specialiști de la Institutul de Științe Biologice au „semănat“ aceste două plante exotice în apele reziduale ale stațiilor de epurare. Hrîndu-se cu substanțele poluante, ele purifică apele și le redau sănătatea. Nepretențiosul filtru verde, nu numai că aduce un plus de finețe procedului de depoluare, dar îi și reduce consumul de energie cu 60%. Lanul răsărit din ape produce zilnic pînă la 8 tone de masă verde pe hectarul lichid, și asta din aprilie pînă-n noiembrie. Marioara Godeanu a pus sub microscopul cercetării această recoltă și a descoperit că ea poate avea și alte utilizări spectaculoase.

„Dacă după depoluare, plantele nu conțin substanțe toxice, ele reprezintă un valoros supliment proteino-vitaminomineral în furajarea porcilor, taurinelor, rațelor, peștilor fitofagi, spune. Această delicatete aduce nu numai un spor în greutate, dar le ajută să valorifice mai bine și furajul convențional. Cînd, în urma activității lor de protecția

mediului, salata și zambila sînt infestate, se introduc în fermentatoare unde stimulează activitatea microorganismelor producătoare de biogaz, făcînd ca procentul de metan să urce la 70%. Amestecate în diverse composturi, ele asigură refacerea terenurilor distruse structural. Din aceste plante se obțin extracte proteice și pigmenți clorofilieni și carotenoizi pentru industriile cosmetice, alimentare și farmaceutică. Ca să nu mai discutăm despre aerul proaspăt de deasupra plantațiilor, care degajă cantități mari de oxigen.“

Două plante care, prin intermediul biotehnologiilor, participă la protecția mediului și reconstrucția ecologică, stimulează creșterea în greutate a animalelor, produc kilocalorii și „livrează“ aer curat. Suficiente argumente pentru a deveni vedete ale unor filme documentare. Într-adevăr, peliculele științifice cu experimentele românești au obținut marile premii la festivalurile din Spania, Iugoslavia, Portugalia, Argentina și au fost de cîteva ori programate pe rețeaua Euroviziunii și la televiziunile din Franța și R.F.G. Căci în Europa, primele culturale ale „salatelor“ polivalente au apărut la Pitești, Gornești, Modelul. De altfel, acum, în peste 23 de județe au răsărit pe zeci de hectare lanuri acvatice verzi care „rodesc“ cu o mulțime de avantaje, consumînd doar raze de soare și poluanți.

În laboratorul vecin, doctor biolog Gheorghe Popovici se ocupă de creșterea intensivă a unei alge microscopice din lacul Ciad și apele Mexicului, numită Spirulina. De ce? Fiindcă nimeni în natură nu a reușit mai bine ca ea să producă prin fotosinteză compuși proteici. Spiralele de 200 microni au un conținut de 75% proteine de cea mai bună calitate. Și nu numai atât! În

Emil Racoviță — inedit (II)

Jurnal de călătorie la Polul Sud

Cei care s-au ocupat de viața și activitatea celebrului savant român au deplins, adeseori, faptul că acesta nu a întocmit un jurnal al eroice sale călătorii în ținuturile polare sudice. Ei bine, un asemenea jurnal există! El a fost descoperit nu de multă vreme în arhivele Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa“.

Cele două caiete cu însemnări zilnice — la fel ca „Memoriu asupra focilor“, un alt ma-

nuscris identificat recent și prezentat în numărul trecut al revistei noastre — atestă fără drept de tăgadă prioritatea compatriotului nostru în legătură cu o suită de observații și studii realizate dincolo de cercul polar sudic. Descoperirea aparține colaboratorului nostru, biologul Alexandru Marinescu, care va semna prezentarea acestui excepțional document științific în numărul viitor.

compoziția ei se regăsesc aminoacizi ca în lapte și ouă, de 10 ori mai mult fier ca în spanac, o cantitate dublă de vitamina B12 decât în ficat, un adevărat cocktail din celelalte vitamine și, în plus, nu-și face simțită prezența aceea veritabilă dinamită numită colesterol. Calitatea superioară a biomasei de Spirulina a atras atenția specialiștilor din domeniul medicinei umane, veterinare și zootehniei pentru utilizarea ei în scopuri terapeutice și alimentare. După sute de experimente biotehnologice, colectivul condus de Gheorghe Popovici a reușit să scurteze, de 6 ori ciclul de creștere al algei și să producă din biomasa umedă prin atomizare o pulbere verde proteică cu multiple virtuți. Testele efectuate la diverse spitale cu pastile din alge au pus în evidență, ameliorări în ulcere, pancreatite, diabet, și prin senzația de sațietate pro-

Microorganisme, „calfe” și „zidari”

— Tovarășe doctor biolog Ioan Lazăr, cum ați reușit să „calificați” niște microorganisme în meseriile de sonder și miner?

— Biotehnologiile, punctele fierbinți ale științei moderne, operează cu viul și, au deci posibilitățile nelimitate și diverse ale vieții însăși. Așa se face că, prin metode speciale de creștere și „școlarizare”, o serie de bacterii anaerobe înfilitate în milul lacurilor și al stațiilor de epurare, în solul din jurul sondelor, pot să recupereze țiteiul rămas în zăcămint. Sub acțiunea energiei primare numai o treime din petrol izbucnește la suprafață, restul fiind reținut de rocă ca într-un burete. Dacă se injectează însă în zăcămint o cultură de microorganisme împreună cu un suport nutritiv degradabil, de exemplu melasă, în urma consumării acestei hrane se produc gaze, acizi, solvenți, substanțe tensioactive de tip detergenți și biopolimeri. Gazele micșorează viscozitatea și refac presiunea, acizii dizolvă roca, componenții tensioactivi spală țiteiul absorbit în porii rocii, iar solvenții și biopolimerii controlează mobilitatea auru-lui negru reținut în străfundul pământului. Simularea procesului a demonstrat că se poate astfel recupera în medie 20—32 la sută din țiteiul rămas în zăcămint. Unele sonde tratate microbiologic și-au mărit debitul până la 300 la sută timp de până la 3 ani.

— Micile vietăți devin adevărate uzine în adincuri!

— Într-adevăr, ele fabrică la fața locului toate produsele utile recuperării, nemaifiind nevoie ca acestea să fie produse în întreprinderile specializate și inoculate în pământ. Tehnologia microbiologică se anunță ca una dintre cel mai economice și eficiente

dusă, efecte benefice în curele de slăbire. Spirulina adăugată în prinzul găinilor și puilor a condus la dezvoltarea mai rapidă a acestora, la mărirea producției de ouă, la vitaminizarea lor și la o culoare mai intensă a gălbenușului. Mincind algă, puietii unor specii de pești au supraviețuit în condiții mai bune, iar purceilor le-a crescut capacitatea de apărare imunologică. După intrarea în funcțiune a stației pilot de producere a biomasei de Spirulina, specialiștii au demarat cercetările privind creșterea intensă și valorificarea unor alge recoltate din lacurile județelor Constanța, Brăila, Prahova etc.

Biotehnologiile au atras atenția omului că o serie de plante și alge pe lângă care trecuse mereu nepăsător, îi pot da o mână de ajutor neașteptată și prețioasă în rezolvarea multor nevoi.

metode de creștere a factorului final de recuperare. În perspectiva anului 2000, se gindește „construirea” genetică a unor superbacterii care să se hrănească chiar cu o mică parte din țiteiul reținut în roci. Astfel, nu va mai fi necesară injectarea zilnică a hranei de la suprafață, aceasta căpătind alte utilizări.

Simplu ca bună ziua! Însă pentru aceste rezultate expuse în câteva cuvinte, cercetătorii de la Institutul de Științe Biologice au făcut sute de experimente de mare acuratețe științifică pentru selectarea bacteriilor, pentru „educarea” lor ca să trăiască în zăcămint și să-l stoarcă de bogățiile închise în carnea rece a rocilor. În acest domeniu de pionierat, România s-a aflat de la început în prima linie, a prezentat mereu la conferințele internaționale comunicări unanim apreciate, este coordonatoarea unui amplu program în cadrul C.A.E.R., iar Ioan Lazăr a fost ales printre puțini specialiști în comisia de avizare a revistei „Petroleum Science Engineering”, singura publicație internațională în știința și ingineria petrolului.

— Cum își desfășoară munca celelalte echipe de microorganisme din galeriile minelor?

— În cazul minereurilor sărace în cupru, zinc, plumb, mangan, aur, metodele clasice de extracție se dovedesc scumpe și ineficiente. Însă bacterii special dresate în acest scop transformă compușii metalici insolubili într-o formă solubilă, ușor recuperabilă. Iată deci că, tot biotehnologiile oferă o posibilitate de exploatare rentabilă fie în zăcămint fie la suprafață, prin spălarea haldelor cu apă populată de microorganisme.

meguș, xantan dintr-un microorganism) sau din compuși de tipul alcoolului polivinilic. De ele s-au ancorat o serie de enzime de interes biotehnologic și medical: pentru zaharificarea amidonului, producerea brinzeturilor, pentru obținerea de senzori selectivi în vederea depistării pesticidelor din ape, pentru izolarea prin cromatografia de afinitate a unor inhibitori cu interes în diagnostic, de exemplu în pancreatite, pentru fabricarea penicilinelor semisintetice, față de care microbii nu se blindează cu rezistență. Enzimele imobilizate vor revoluționa multe procese industriale astfel că, într-o fabrică de convertire a amidonului în glucoză, în locul rezervoarelor de acizi vor apărea fermentatoarele, adevărate „creșe” pentru microorganisme.

Cercetări de ultimă oră în care în lume se fac primii pași timizi! Specialiștii români nu numai că au absolvit cu notă mare aceste examene de creativitate, dar au trecut și la alte perfecționări de subtilitate. Ei n-au mai legat de suport enzima, ci chiar microorganismul care, special „călit”, se simte în reactoare ca la el acasă. Succesele românești sînt de fapt menționate în tratatele și monografiile de renume, iar Academia de Științe din Suedia i-a invitat pe cercetătorii noștri la un schimb de experiență.

Lista cu minunile produse de enzime nu se încheie însă aici. Anca Roșeanu a extras din *Aspergillus Niger*, o lactază artificială. Produsul obținut pe cale bio se introduce în lapte făcându-l digerabil pentru cei cu deficiențe în digestie, și în special pentru copii. O ciupercă crescută în țărițe de griu și apă venită cu succes în sprijinul alăptării!

Doctor Cecilia Moțaș a pătruns cu laserul minții în secretele unei clase de proteine numite lectine, veritabili detectivi în sesizarea grupărilor glucidice din moleculele glicoproteinelor sau glicolipidelor, mai ales a celor de pe membrana celulară. Lumea științei se întreba mereu de ce semnele în perioada de germinare în brazdă nu sînt atacate de bacteriile din sol. Cecilia Moțaș a formulat unul dintre răspunsuri: fiindcă ele conțin pină la 10 la sută lectine. Pornind de la această idee și studiind intimitatea mecanismelor lor, ea a separat lectine din cartofi, mazăre, germe de griu, testându-i ca inhibitori ai unor agenți patogeni fungici. După experimentele din fitotronul de la Fundulea, s-a constatat în vivo că tratarea semințelor de floarea soarelui cu aceste lectine asigură culturilor sănătate și rezistență la acțiunea ciupercii *Sclerotinia*. Pașul următor în acest teritoriu încă necunoscut suficient este extragerea lectinelor din flora spontană a țării, din știr, Datura și alte plante nefolositoare care astfel devin agenți antifungici.

Grupaj realizat de
FLORIN CONDURĂTEANU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Premii Nobel „sustruse” și premii Nobel „omise” (II)

Un alt exemplu. Trei premii Nobel s-au acordat, în 1954, 1959 și 1962, mai multor grupuri de cercetători, pentru contribuția lor la descoperirea structurii intime a celei vii, a asezării acizilor ribo și dezoxiribonucleici, imaginați elicoidal.

Si în acest caz, trebuie să ne referim la un pe nedrept uitat, care a fost mai mult decât un precursor. Este vorba de agrotehnologul HARALAMBIE VASILIU. În lucrarea sa *Asupra configurației moleculare a materiilor albuminoase grase și a hidraților de carbon* (Iasi, 1936), el concepe, pentru prima oară, o structură spiralată a substanțelor proteice din nucleul celulei vii. „Structura propusă de noi pentru molecula materiilor albuminoase — scrie el — are, după cum se poate vedea din figura schematică de pe planșă I, o coloană vertebrală formată din o spirală de atomi, la care sînt atașate niște catene laterale”. Studiul cuprinde referiri detaliate la trei trepte de organizare a macromoleculii proteice și dă o explicație judicioasă mecanismului general al spiralării acestei molecule. Este combătută teoria „lanțurilor liniare”, acestea fiind reprezentate tridimensional, în spirală (structura helix). Această viziune asupra moleculei proteice conține esența concepțiilor moderne.

În volumul *Biologia din valoroasa serie „Istoria științelor în România”*, acestei importante contribuții, de nivel mondial, a lui H. Vasiliu, i se consacră doar 5 rânduri. Foarte puțin, după părerea noastră.

Cea mai cunoscută „frustrare” de la premiul Nobel este aceea care l-a nedreptățit pe medicul și fiziologul NICOLAE PAULESCU. Deși în domeniul social-politic atitudinea sa era mai mult decât retrogradă (aliat declarat al lui A. C. Cuza), ca om de știință a fost un creator de seamă. Lucrările sale asupra structurii splinei și asupra unei metode originale de extirpare a hipofizei sînt citate în toate tratatele de specialitate. Aportul său cel mai important, care a salvat milioane de vieți, este însă în domeniul diabetologiei.

În anul 1923, premiul Nobel pentru medicină a fost acordat cercetătorilor J.J.R. MacLeod și Frederick Grant Banting, pentru descoperirea insulinei, o substanță salvatoare pentru multe forme de diabet. Adevărul este însă, că prioritatea nu le aparține. Mai precis, ei anunțaseră și publicaseră în aprilie 1922, rezultatelor lor, în timp ce N. C. Paulescu, după ani și ani de cercetări, publicase, în august 1921, în cunoscuta revistă belgiană de specialitate „Archives de Physiologie” o relatare detaliată a cercetărilor sale, care duseseră la obținerea unui extras apos de pancreas, obținind hormonul pe care el l-a denumit pancreină, cu o puternică acțiune hipoglicemică, deci antidiabetică.

În acest caz, în cercurile științifice există un consens aproape general asupra ușurinței cu care s-a acordat acest premiu Nobel celor neîndreptățiti la el. Sesizat asupra situației, directorul Institutului Nobel, profesorul Tiselius, a răspuns că, desi decernarea amintitului distincții a fost „adeșă criticată”, nu exis-

tă „mecanismul adevărat” pentru a se reveni asupra deciziei luate. Cum s-ar spune... furtul rămîne furt, ceea ce încalcă un principiu juridic elementar. Dr. Ch. Mathé, din S.U.A., declara în legătură cu aceasta, în 1972: „Este o rusine că s-a trecut peste descoperirea lui Paulescu în ce privește tratamentul diabetului”. Nenumărate congrese și reuniuni medicale internaționale, printre care cele de diabetologie, au confirmat de atunci acest punct de vedere.

În problema priorității lui Paulescu, un rol decisiv în restabilirea adevărului l-au avut demersurile acad. Ștefan Marius Milcu și ale profesorului Ionel Pavel, membru corespondent al Academiei R.S.R.

Să trecem, însă, la un alt exemplu. În anul 1949, fizicianul japonez Hideki Yukawa era distins cu premiul Nobel pentru descoperirea teoretică (prezidiu existentă) mezonilor, particule elementare extrem de importante; în 1937, D. C. Anderson a confirmat prezidiunea, dovedind experimental existența mezonului.

Nu ar exista nici un motiv de obiecțiune, dacă numelui lui Yukawa i s-ar fi asociat încă un nume, acela al unui ilustru fizician român. Este vorba de ALEXANDRU PROCA, cel mai reputat specialist pe plan mondial în studiul mezonilor. Cînd, în 1936, a descoperit ecuațiile cîmpului mezonice, regretatul fizician Louis de Broglie, „prințul fizicii franceze”, a introdus pentru ele denumirea ecuațiilor Proca, astăzi consacrată în știință. Există, însă, încă un motiv justificat pe deplin pentru care numele lui Proca ar fi trebuit să fie alăturat celui al lui Yukawa, anume acela că, în mod cu totul independent de învățatul japonez, și savantul român descoperise teoretic (prezidiu existentă) mezonilor, cu mult înainte de descoperirea lor experimentală de către Anderson. În nr. 2/1956 al revistei „Studii și cercetări de fizică”, la un an după moartea timpurie a savantului român, acad. Horia Hulubei scria: „La deschiderea drumului spre studiul cîmpurilor nucleare, o însemnată contribuție a dat, prin lucrările sale, compa-totul nostru care, împreună cu japonezul Yukawa, cu totul independent și în același timp, au pus bazele studiilor actuale ale forțelor nucleare”. Să mai amintim cel puțin că tot Proca a pus în discuție cel dintîi, în 1928, structura granulară a spațiului și timpului, că „a introdus un nou tip de particulă, numită sarcină pură, cu o masă de repaos nulă și o sarcină egală cu cînta de electricitate” (Victor Marian), iar spre sfîrșitul vieții a enunțat teoria după care diversele particule pot fi considerate ca stări distincte ale unui singur corpuscul, caracterizat prin valorile maselor de repaos și spinul total. „De cite ori am o problemă științifică grea în institut, care cere răbdare mare, competență, dibăcie de experimentator și meticulozitate — scria Marie Curie — mă adresez domnului Proca [...] Vă puteți mindri voi, românii, cu un cercetător în domeniul științei de talia sa”.

I. M. ȘTEFAN ■

A apărut:

„Almanahul satelor 1989”

Din sumar: ● Drum de belșug și lumină. ● România — Ceaușescu: un nou mod de gîndire și de rezolvare a problemelor dezarmării și păcii. ● Energia din focurile nucleare ale rachetelor dezafectate ● Porni Lucașul... ● Satul — o temă de permanentă investigație cinematografică ● Neofascismul în acțiune ● Priviri pe mapamond ● Cum stăm cu tinerețea ● Biotehnologia — de

la semne de exclamare, la semne de întrebare ● Un flagel numit striga ● Mirajul călătorilor spre alte planete.

Prețul unui exemplar este de 18 lei. Almanahul satelor poate fi procurat de la chioșcurile de difuzare a presei din orașe și sate sau de la Librăria „Cartea prin poștă” str. Sergent Nufu Ion nr. 8—12, sector 5, cod 76324 București.

Ce-am găsit căutînd casă

Intr-o dimineață de joi am plecat să caut casă în Drobeta-Tr. Severin. Mă întrec spre Exploatarea de gospodărie comună și locativă aparținînd I.J.G.C.L. Mehedinți. De la secretariatul exploatarei, unde m-am prezentat drept un cetățean abia transferat cu munca în municipiu, am fost trimis la Secția fond locativ, aflată cu birourile pe undeva, prin Crihala. Cu chiu, cu vai, întrebînd în stînga și în dreapta, am nimerit într-un cimitir de fiare vechi. Fugărit de doi dulăi de pripas, m-am refugiat în curtea unei școli și am răsuflat ușurat cînd m-am văzut în mica încăpăre din fața ghișeului prea mult căutat.

...La rînd, se află Petre Bădeț. Sint atent la dialogul cu funcționara Maria Bălulescu de la ghișeu. Aflu că omului, miner la Exploatarea Husnicioara, i s-a repartizat un apartament cu două camere. Împreună cu nevasta lui, se învoiesc de la serviciu și veniseră bucurosi, tot într-un suflet, să-și încheie contractul de închiriere. Calmă, funcționara întoarce pe o parte și pe alta cele câteva documente ce i se prezintă. Zăbovește îndelung asupra deciziei de repartizare, apoi conchide:

— Trebuie să mergeți dv. în tîl la centrala termică pentru întocmirea procesului-verbal de predare-primire a apartamentului. După aceea treceți pe la consiliul popular municipal să vi se pună viza de confirmare că sunteți pe lista de priorități și cu asta veniți la mine să perfectăm contractul.

Urmează Marius Viașu, lăcătuș-mecanic la Întreprinderea Electrocentrale. Familia lui a și intrat în noua locuință repartizată, dar pentru încheierea contractului de închiriere îi lipsește doar viza cu semnătura primvicepresedintelui... Aceiași funcționară de la ghișeu îl îndeamnă:

— Mergeți dv. la camera 8, la primărie, și după aceea veniți iarăși la mine, să încheiem repede formele.

Lucrurile sînt ceva mai complicate cu Valentin Cenușe, mecanic utilaj la I.M. Mehedinți. Are repartiție pe garsoniera 16 din blocul XE8, scara 2, are contractul deja perfectat, însă nu poate intra în dreptul lui pentru că garsoniera i-a fost ocupată abuziv de un altul. Pare-se tot un angajat al I.M.M.

— Tot la consiliul popular municipal trebuie să vă prezentați. Solicitați acolo să se emită decizie de evacuare împotriva celui care a intrat abuziv în garsonieră.

Cetățeanul Ștefan Mocofan, sudor la Termocentrală, a venit la S.F.L. să-și prelungească contractul de închiriere. I s-a spus de la ghișeu că, după ce va aduce adeverință de retribuire pentru toți încadrății familiei, chiria va rămîne aceeași, iar prelungirea contractului se va face pe loc. Omul și-a exprimat nedumerirea:

— Dacă și după ce aduc noile adeverințe chiria rămîne aceeași, adică nemodificată, atunci de ce

e necesar să le mai aduc ? !

— Pentru că așa prevăd reglementările.

Mi-a venit și mie rîndul... Am invocat că sînt nou la C.P.L. și doresc să mi se repartizeze o locuință. M-aș mulțumi chiar și cu una mai veche, din a doua mină. Maria Bălulescu, funcționara de la ghișeu, binevoitoare, m-a indemnă să mă adresez (firesc) comisiei de resort din combinat care stabilește prioritățile și felul locuinței, în funcție de numărul membrilor din familie, așa cum indică prevederile legale. Legea-i lege, trebuie cunoscută și respectată.

— O... vorbă bună n-ați putea pune și pentru mine, pe la șefi? Știți, aș rămîne și eu profund îndatorat față de dumneavoastră...

— Pentru lămuriri suplimentare, vă rog să vă adresați șefei noastre, ingineră Cristina Costescu.

Pe șefa Secției Fond Locativ am găsit-o la dispecerat. După declinarea identității, am stat împreună de vorbă.

— Cum se face că S.F.L.-ul e atît de greu de găsit ?

— Ne-am mutat de curînd și nici măcar firma n-am apucat s-o punem. Avem încă probleme cu defazectarea locului din fața clădirii, ne preocupăm — după cum sper că ați și observat — reamenajarea spațiului de primire a cetățenilor veniți aici să-și rezolve problemele locative; recent am terminat lucrările de reparație a clădirii. Despre munca noastră ce să vă mai spun ? Administram peste 20 000 de apartamente, ne îngrijim de reparațiile curente și capitale ale fondului locativ mai vechi, încasăm chiriile. Un loc foarte important în munca noastră îl ocupă însă relația directă cu cetățeanul. Aproape o sută de oameni ne solicită zilnic serviciile.

Totuși, se mai pierde timp la ghișeu. Cum am și constatat, unii cetățeni sînt încă purtați pe drumuri pentru fel și fel de avize, semnături și procese verbale, pentru adeverințe și confirmări care nu întodeauna sînt strict necesare.

Cît timp am stat în fața ghișeului, și am stat cîteva ore bune, n-am văzut perfectîndu-se practic nici un contract. Oamenii nu cunosteau nici ce acte aveau de adus, nici ce mai trebuia făcut pentru completarea dosarelor, deci nu cunosteau prevederile legale în această privință. Din discuția purtată cu șefa de secție și cu Ing. Constantin Fleancu, directorul IJGCL, am reținut că o culpă au în acest sens, și întreprinderile care nu informează cetățenii și nu instruesc bine personalul care se ocupă cu repartizarea locuințelor, cu legislația în vigoare. Ba, unele unități, precum Întreprinderea minieră, Combinatul chimic, Întreprinderea „Electrocentrale”, creează chiar unele greutăți, nerespectînd cu strictețe listele de prioritate, emînd uneori mai multe repartiții pe un singur apartament, ca în cazul citat. Nici Secția fond locativ nu e lipsită de vină. Aici sis-

temul informațional nu funcționează perfect, în pofida faptului că există un mic avizier în camera de audiențe. Însăși colaborarea cu întreprinderile se desfășoară deficitar, de vreme ce, repetăm, din atîția oameni care au trecut pragul secției, nu și-a rezolvat nici unul problema.

O primă concluzie se impune: e necesară o colaborare reală

Apel către 501

După cum se știe, anotimpurile urmează unul după altul cu o regularitate implacabilă. Deși sîntem în plină toamnă, iarna a și început să bată la ușă. Ieri, 26 octombrie, noaptea, la Băneasa s-au înregistrat minus 6 grade. E drept că la Filaret, zonă mai apropiată de domiciliul lui Ion Scarlat, str. Bălănești 19, Sectorul 5 București, termometrele arătau doar minus două grade. În situațiile astea, orice bun gospodar, mai ales dacă este familist și are patru copii se gîndește să facă focul. Doi dintre copii au zece luni și după cum sperăm să se fi înțeles de către șeful Depozitului 501 sînt gemeni. Dacă șeful depozitului are copii, trebuie să știe că pînă la un an, copiii trebuie să facă baie în fiecare seară înainte de culcare.

Dar să intrăm în subiect. În data de 5 mai 1988, Ion Scarlat, muncitor la Tehnometalica și mai ales tată a patru copii a plătit cu bonul 86437-M 450930 cantitatea de 2 400 kilograme de lemne, pe care de atunci și pînă astăzi le așteaptă în zadar.

Poate greșim noi, dar știm că în momentul în care cineva este chemat să plătească lemnele i se comunică și ziua cînd să le aștepte, cu alte cuvinte, operațiunea de aducere a lemnului la domiciliul clientului a intrat în linie dreaptă, adică într-o fază în care nu se mai poate întîmpla nici o surpriză. Camionul sau o căruță cu cai trebuie să poposească în fața porții.

Ion Scarlat se întrebă, și alături de el ne întrebăm și noi, unde sînt lemnele dînsului? Sînt încă în depozit sau au fost deturnate spre o altă gospodărie? Bănuim că pe drum nu pot fi. Au trecut doar cîteva luni de cînd ar fi trebuit să pornească.

OPREA GEORGESCU ■

Între Secția fond locativ și întreprinderi, o mai exactă, mai la obiect cunoaștere a legilor. În aceste condiții, cetățenii nu se vor mai perinda fără folos pe la ghișeele Fondului locativ, pentru că doar amabilitatea și zîmbetul funcționarilor nu tîin, totuși, locul unor contracte. Să fii plin de solicitudine și să nu rezolvi nimic, înseamnă de fapt tot pierdere de vreme pentru cetățean.

MIHAI STĂNESCU ■

De-o parte și de alta a ghișeului

În ceea ce privește relația cu publicul, octombrie este o lună „liniștită” pentru circumscripțiile financiare. Să nu fim greșiți înțelegi; „liniștită”, înseamnă pentru circumscripția financiară a sectorului 6 din Capitală, în cele cinci ore (7,30—13,30), în care programul specifică „relații cu publicul”, circa 200 de solicitanți (dintre care jumătate, pînă în ora zece, cînd se lucrează direct cu inspectorii teritoriali); desigur, puțin față de 500—600 de persoane înregistrate zilnic în perioada ianuarie-martie, luni de vîrf în acest domeniu de activitate cînd, cu toate eforturile celor de aici se creează aglomerație și se pierde timp.

Teoretic, în clipa în care omul vine la circumscripție cu avizul talon gata calculat de către calculator, aviz talon ce devine chitanță în momentul plății, efectuarea plății ar trebui să dureze maximum cîteva minute. În condiții de solicitare normală, așa se și întîmplă. Cetățeanul depune avizul la un ghișeu unde acesta se îmborderează, după care așteaptă să fie chemat la ghișeu alăturat pentru plata sumei. Cînd numărul solicitanților, însă, este mare, acest sistem de lucru creează, practic, două cozi, ceea ce, evident înseamnă dublarea timpului de așteptare. „De ce, întrebă cetățeanul Constantin Ene, nu se aplică și aici, ca și la telefoane, sistemul de plată direct la casă?” Răspunde Eleonora Pană, șefa serviciului impozite, taxe: „Îmborderea este absolut obligatorie pentru asigurarea corectitudinii actului financiar. În prezent, la noi operația se execută manual. Dacă am fi dotați cu mașini speciale de încasat, care imprimă „achitat”, cu specificarea sumei și data plății, desigur, la capitolul economie de timp cetățeanul ar avea de cîștigat”. Credem că o asemenea măsură va urma firesc, în procesul de modernizare a domeniului declanșat prin trecerea pe calculator a calculării sumelor și emiterii avizelor talon.

Pe Elena Nicolescu nu ar fi deranjat-o cele cîteva minute pierdute cu îmborderea, numai să fi reușit să plătească taxa de asigurare pentru apartamentul pe care l-a cumpărat în urmă cu jumătate de an. Avizul a venit pe numele vechiului proprietar. „Acum aflu că trebuia să declar proprietatea la circumscripția financiară în termen de 15 zile de la obținerea ei. N-am făcut-o atunci, doresc să o declar acum. Numai că pentru asta am nevoie de adeverință că sînt om al muncii. Cum n-am știut acest lucru, va trebui să revin în altă zi. Chiar nu se poate găsi o soluție spre a fi scutiți de aceste drumuri și ore pierdute inutil? Cînd am cumpărat apartamentul, am mai pierdut cîteva ore la notariat; de altfel, mi-au solicitat și acolo adeverința respectivă”.

Adresăm întrebarea Cheraței Păncă, șefa circumscripției. „Din păcate, asemenea repro-

surî, îndreptățite, primim desori. Lucrurile s-ar simplifica mult în beneficiul net al cetățeanului dacă la notariat actul de vânzare-cumpărare ar fi emis într-un exemplar în plus. Prin trimiterea acestuia către noi, transferul de proprietate l-am realiza direct, fără a mai răpi din timpul oamenilor”.

Vorbim mereu, și e absolut firesc acest lucru, de timpul solicitatorului; căutăm permanent căi noi pentru ca respectul pentru acest timp să se manifeste real. Ce se întîmplă, însă, cu timpul omului din spatele ghișeului? Cît din efortul zilnic depus de acesta este absolut necesar și cît din el se pierde în lucrări a căror utilitate e discutabilă? Nu putem ignora un asemenea aspect, fie chiar și numai pentru faptul că fiecare încărcare suplimentară a funcționarului de la ghișeu, a inspectorului de specialitate, se regăsește și în gradul de promptitudine cu care ne sînt rezolvate cererile.

„În această privință, putem vorbi de două aspecte, ne spune Cherața Păncă. Pe de o parte, de corectitudinea cu care cetățeanul înțelege să-și achite obligațiile, a căror aminare ne obligă, într-adevăr, la eforturi suplimentare, la repetate deplasări pe teren. Apoi, de modul în care, în cazul solicitării unui certificat fiscal, să spunem, acesta prezintă sau nu actele necesare specificate clar nu numai de către inspectorul de serviciu la biroul de informații, ci și în îndreptările informative pe care le-am expus în locuri vizibile: în holurile pe care se află ghișeele”. Cel de-al doilea aspect la care se referea interlocutoarea noastră are în vedere unele „dublări” ce pun sub semnul întrebării utilitatea certificatelor solicitate circumscripției financiare. „Iată, în cazul certificării necesare pentru fixarea taxei în acțiunile de divorț, solicitat de judecătoria, certificat care arată eventuale venituri suplimentare, funcționarul nostru operează înregistrarea lucrării, verificarea evidențelor fiscale, întocmirea certificatului. Solicitantul face un drum pentru depunerea cererii și un altul, peste trei zile, pentru ridicarea certificatului (aduce și un timbru fiscal). În momentul în care ajunge cu certificatul la judecătoria, însă, i se mai cere și o declarație pe proprie răspundere că nu realizează venituri pe cont propriu. Dacă această declarație ar fi însoțită și de un timbru fiscal, ea ar putea înlocui certificatul circumscripției”.

Că se poate renunța la „complicații” în favoarea lucrului simplu, o dovedește înlocuirea vechii proceduri de eliberare a unui certificat necesar pentru cumpărarea unui autoturism, cu o declarație pe propria răspundere a cetățeanului.

Simplu și operativ. Așa cum am dori să se gîndească și să se acționeze și în alte cazuri.

ROXANA PAICU MANOLESCU ■

Ciobani de ocazie

„Unchiul meu Tighel Radu este infirm din naștere și domiciliat în satul Sibiciu de Sus, comuna Pătirlagele, județul Buzău. De cînd îl știu a muncit și nu s-a plîns nimănui. Muncеște și acum, din zori și pînă seara tirziu, trăgîndu-și cu greu piciorul său de lemn. A lucrat ani îndelungați în cadrul C.A.P. Sibiciu, și-a crescut copiii și nepoții și a purtat roștul casei. Este vesel, comunicativ, plin de viață și cu tragere de inimă. Singur și-a pus șindrila pe casă, singur și-a roștit viața în casa strămoșască (o casă de peste 150 de ani în care s-a născut și a copilărit și academicianul Radu Vlădescu, întemeietorul primului laborator de biochimie din țară). Dar nu desore toată viața aspră a acestui tîrîn este vorba, ci desore un necaz al său, necaz care în ochii lui anulează munca și răbdarea sa și-l subrezește chiar și neîmămurita sa încredere în oameni. Niciodată nu l-am văzut atît de trist ca în această vară. Nici măcar atunci cînd era o secretă cumpănită nu era atît de amărît. Anul trecut, unchiul meu a dat la pășune cinci oi. Le-a dat fiindcă nu putea să alerge sin-

gur după ele. Le-a dat cu acte în regulă tovarășei Ardeleanu Elena care a colindat satul Sibiciu de Sus într-un ARO și a mai pălăit în acest mod încă vreo zece-cincisprezece familii. După termenul stabilit, cînd nici oile și nici brînză n-au mai apărut, sătenii s-au dus în comuna Nehoiu, la blocul 23, scara A, apartamentul 15, acolo unde locuia Ardeleanu Elena, ca să întreb ce s-a petrecut cu oile lor. Femeia a ridicat din umeri și a spus „oile voastre nu mai sînt. Băiatul meu care locuiește la Brașov a avut un mare necaz și oile nu mai sînt. Cînd mătusa mea a aflat povestea oilor, a paralizat, adică a căzut pe cîmp în timp ce culegea porumbul. Dar unchiul meu a rezistat. V-am spus că este un om puternic. Nu se dă bătut cu una cu două. Împreună cu celelalte familii pălăite din Sibiciu au umblat prin tribunale. S-au judecat și, prin hotărîrea pronunțată în ședința publică din 24 mai, au cîștigat procesul. Ba mai mult, unchiul meu s-a gîndit să plece singur la Brașov să-și caute oile. Dar cineva i-a spus că e periculos, că mai bine ar sta acasă. Atunci dînsul a

înțeles. Fusesse escrocat, păcălit și a început să-și facă planuri să plece după oi pe care, zice el, le recunoaște dintr-o mie. Ba mai mult, și-a făcut și planul cum să vină cu ele de la Brașov, zicîndu-și că i-ar trebui vreo trei zile, dacă merge și noaptea, cînd sînt mai puține mașini, chiar de-ar fi să-l mai trezească pe unii din somn cu mersul lui cu piciorul de lemn”.

Povestea e simplă, dar în același timp impresionantă. E ca o bătaie pierdută pe nedrept de un om care toată viața a fost învingător, în ciuda fantului că avea toate datele să fie un înfrînt. Pe neașteptate, a pierdut și el o bătaie în care nu a fost nici o măsurare de puteri, ci o simplă smecherie (sau mai degrabă escrocherie) pe care mintea sa de om sănătos și așezat nu o putea concepe. Și așa o descoperit că bleaga și tuta de oale, cu lăntele, mielul și lina ei arînde în mintea oamenilor fără cănații tot felul de idei netrebnice, de afaceri hănoase și de învîrteli care sfîrșesc prin a arăta micimile sufletești la semenii noștri normiți să se cănătuiească pe seama acestui animal timo și blind.

Ce s-a petrecut la Sibiciu de Sus, județul Buzău? Ademeniți de cantitatea de brînză mai mare promisă de Elena Ardeleanu din Nehoiu, tîrîanii din Pătirlagele și cei din Nehoiu s-au păcălit încredințînd oile unei concetățene. Numai din comuna Pătirlagele, Elena Ardeleanu a adunat 60 de oi. Cite a mai adunat din Nehoiu și din alte sate, e greu de știut. Împreună cu fiul ei, Ardeleanu Ion, le-a invîrtit, le-a sucit și, după o vreme, ca într-un număr de iluzionism, a venit și și-au scuturat palmele, și apoi și le-au mai scuturat o dată în stil hocus-pocus. În ciuda hotărîrii judecătorești care îi obligă să restituie tîrînilor oile. Cine este Elena Ardeleanu? Gheorghe Onet, primarul comunei Nehoiu ne spunea că Elena Ardeleanu a lucrat pe un șantier de construcții și a primit locuința din blocul 23 pe vremea cînd era om al muncii. De la o vreme s-a lăsat de sluibă și a rămas în același apartament, împreună cu familia. Oile n-ar fi înțeleșnicirea acestei femei. Cu tumele se ocină băiatul ei, Ion Ardeleanu, care stă pe la Brașov și asupra căruia nu au

De când sint reporter este prima oară că primesc o asemenea scrisoare. Vă redau începutul ei: „Fiind abonată la ziarul Flacăra am citit articolul scris de dumneavoastră „Mina lui Rodin? Nu, a lui Agripa!”, în care amintiți și de fiul meu Cristian Pavel. Ceea ce ați afirmat dumneavoastră în articol este purul adevăr, numai că vinovată sint eu pentru că nu v-am relatat totul...”

Pentru cine nu a citit reportajul sau l-a uitat fac următoarea precizare. La una din zilele de consultații, profesorul doctor Agripa Ionescu a examinat un băiat în vîrstă de 14 ani, cu urme de frumusețe pe chip, grav mutilat în urma unui accident. Cu lacrimi în gît, mama explica medicului că fiul ei s-a jucat de-a „explozia”. Ne-a rugat să nu-l întrebăm despre întimplare pentru că nu-și aminteste nimic. Și acum, Valerica Pavel gestionară din comuna Smeeni, județul Buzău, vine cu alte precizări despre aceea clipă nenorocită.

„Băiatul meu s-a născut cu malformație la mina dreaptă. Cu toată dezamăgirea cînd l-am născut, eu și sotul meu l-am iubit enorm. Era frumos, cuminte, ager la minte. Băiatul meu s-a făcut mare. Din clasa I într-a IV a luat numai premiul I, după aceea se mai dădea la joacă, dar tot lua mențiuni, căci nu era prost. Nu vă puteți închipui cît de fericit eram. El visa să meargă la un liceu de silvicultură, să devină pădurar. Numai că acest vis al fiului nostru s-a spulberat în ziua de 20 martie 1987. Fiind la școală, tovarășul profesor de istorie Ioan Vlădoiu, l-a trimis pe el și încă un coleg la 3 kilometri de școală, la o față ce terminase liceul, pentru a o chema la dînsul. Copiii au fost pe acasă la ea în jur de ora 10-10,30. La întoarcere, fiul nostru a găsit o oală și o sîrmă, le-a legat și le-a aruncat peste sîrma de la înaltă tensiune. A fost cuprins în flăcări, sîrma fiindu-i agățată de mîna. În preajmă se afla un cetățean care cu o furcă a lovit sîrma ca s-o îndepărteze din mîna lui. Pe moment medicii nu au garantat viața copilului, avea arsuri de gradul IV, mîna stîngă era carbonizată pînă la cot, degetele de la mîna dreaptă, de asemenea. Nu exagerez, dar în acele zile s-au oferit să doneze sînge pentru Cristi în jur de 40 de oameni pe care nici astăzi nu-i cunosc. Dacă prin cuvînt n-am reușit să le mulțumesc tuturor, în sufletul meu dăinuie cea mai vie recunoștință. Pe 23 martie 1987, fiul nostru a fost sunus unei intervenții chirurgicale. Prin ce durere sufle-

tească am trecut atunci nu se poate explica prin cuvînte. Înainte de operație, pentru că avea timorul 20, nu știu eu să vă explic exact cele medicale, a trebuit să dăm semnătură că sintem de acord cu amputarea mîinii. Rămăsesem împietrită. Sotul meu a strigat la mine: ce vrei să facem, să-l omorim noi? Semnăm. Operația a durat trei ore. Pentru mine, pentru sotul meu, pentru rude a fost o veșnicie. Să stai și să aștepti, ca din clipă în clipă, să vină cineva să-ți dea vestea cea rea, nu-i ușor, dar noi, oamenii, sintem făcuți să suportăm și răul și binele. Dacă scăpase din acele groaznice chinuri, vroiam cu toții să-i ridicăm moralul, să-l facem să speră la viață. De cînd l-am adus acasă îl spăl, îl îmbrac, îi dau să mănînce, uneori mă și joc cu el. Este foarte calm, gîndește sănătos.

Cu tristețe despre o clipă necuțetată

Anul acesta, începînd cu luna mai, Cristi a început să nu mai vadă nici cu ochiul stîng. Am fost trimiși la Spitalul Militar Central pentru operație. Așa a ajuns să poarte și ochelari.

Poate că dacă nu era trimis de către tovarășul profesor din timpul orelor s-o caute pe față, poate că nu se întîmpla această nenorocire. Este foarte adevărat că nu dînsul l-a îndemnat să facă o asemenea prostie, dar știînd că fusesse trimis de dînsul de la școală nu s-a deranjat, cel puțin odată, să meargă la spital. În timp ce copilul nostru se afla între viață și moarte, dumnealui se interesa pe la avocați să scape din această încurcătură. Ori noi nici nu ne-am gîndit să mergem la lege. Cred că dreptatea era de partea noastră. Era direct răspunzător de copil pe tot parcursul orelor de școală. Au fost tovarăși profesori care au donat sînge, l-au vizitat, s-au interesat de viața copilului.

Stimată tovarășă reporter, nu v-am scris cu scopul de a publica, nu cer nimănui nimic, necazul îl purtăm noi părinții, durerile le suportă Cristi, fiul nostru, dar vin la dumneavoastră cu aceea rugămînte ce v-am făcut-o la spital, în 26 septembrie 1988 cînd erați la profesorul Agripa Ionescu. Cristian v-a re-

cunoscut imediat și tot el mi-a sugerat să stau de vorbă cu dumneavoastră. Sintem informați că la Spitalul Militar Central se fac proteze care funcționează pe bază de senzori. Vă rugăm pe dumneavoastră din tot sufletul să ne fiți un punct de sprijin. Ne-am interesat și la Institutul Pirogov din București. Aici se fac proteze fixe. Fiul nostru are nevoie de una mișcătoare, să se poată folosi la îmbrăcat, încălțat, să mănînce”.

P.S. Am luat legătura cu generalul maior, profesor doctor Gheorghe Niculescu, șeful secției de ortopedie de la Spitalul Militar Central. Mișcat, cu deosebită receptivitate, este gata, oricînd să vadă ce poate face pentru acest copil nefericit, să încerce și imposibilul ca să-l ajute pe tînrul infirm. Stimată Valerica Pavel, prezentați-vă la consult cu fiul dumneavoastră, așa cum doriți, cu imensa speranță că poate într-o zi fiul dumneavoastră, cu ajutorul protezei, să se descurce în gesturi elementare. Vă intelegem durerea, împărtășim întru totul nedumerirea dumneavoastră, ca s-o numim doar așa... Cum un elev poate fi scos de la ore, pentru un program extrașcolar? Este o încălcare gravă de la conduita unei catedre. Dar dumneavoastră, cu luciditate, vă exprimați că nu profesorul l-a îndemnat pe Cristian să încerce experiențe riscante. Oricum, atitudinea nepăsătoare a profesorului față de viața unui elev în primejdie denotă uscăciune sufletească.

Nici școala, nici alți factori educaționali nu absolvă familia de datoria ei morală de a-i inocula membrilor ei în devenire reguli de bună comportare, de înțelegere a datoriei, a ceea ce ai și n-ai voie. Nu este deloc nepotrivit să atragem atenția copilor noștri că nu orice le trece prin mînte înseamnă o invenție, care trebuie să fie imediat aplicată. Nu orice năzdrăvnie e o copilărie. Sint și riscuri, uneori ireparabile, cum este clipa amară trăită de fiul dumneavoastră, pe care o va duce în spate toată viața.

Sperăm din tot sufletul în puterea științei medicale, în arta bisturului regenerator al profesorului Agripa Ionescu, în făgăduințele nobile ale unui mare suflet și medic, profesor doctor Gheorghe Niculescu. Valerica Pavel, aștept peste un timp o scrisoare optimistă care să ne bucure pe toți cei care sintem alături de dumneavoastră.

CARMEN DUMITRESCU

Intr-adevăr, consumul s-ar reduce la jumătate. Să ne mai gîndim că sint mulți cetățeni care și-au montat instalații de neon, investiția inițială a presupus un efort pentru bugetul familiei, și sint puși în situația să nu le poată folosi.

Pentru că tot discutăm problema, n-ar fi oare cuminte ca prin construcție noile blocuri de locuințe să fie prevăzute cu instalații cu neon? Asta cu condiția ca tuburile să se găsească în comerț la fel de ușor cum se găsec becurile.

OPREA GEORGESCU

completare. Că există și un fel de frăție pe bază de brînză. Or tocmai asta nu trebuie îngăduită, fiind rusinoasă și trecătoare. În plus, povestea ar trebui limpezită scurt și bărbătește, după lege și după dreptate, din respect pentru munca sîtenilor și pentru liniștea noastră. Altfel, într-o noapte, ne vom zvinzoli în somn, auzind bătăile secl ale bătrînului țaran cu picior de lemn, pornit pe drumuri să își caute oile.

CORNEL NISTORESCU

Cronica șoselei

Pierdut pe drum

Paulică era, în felul lui, un tînr tare ciudat. S-ar putea spune chiar plin de contradicții. Înalt, cu tendință pronunțată de obezitate, dădea impresia unui om care infulecă fără încotare. În realitate abia se atîngea de mîncare. „Din ce te îngrăși tu, mă băiete, bînd apă, respirînd aerul?” îl întrebă adesea maică-sa. Roșu la față, cu un nas cîrnos, congestionat, tipic bețivilor, era tratat de cei ce nu-l cunoșteau decît superficial, drept un amator neîntrecut de licori. „Dacă ar fi să-i impuși pe toți bețivii, pe Paulică l-ar omori degeaba rideau prietenii de el. Omul nu bea nici măcar de Anul nou ori de ziua lui. Se delecta cu apă minerală combinată cu puțin sirop. Cît de greșit poți judeca un om după aparențe! Nu era zi ca tînrul să nu fie văzut însoțit de cite o fată, uneori chiar de două. Nu aceleași, ci mereu de altele noi. Puteai crede că Paul e un afemeiat incorrigibil. Tînrul avea alura faimosului actor Bran, doar că îi lipseau mustățile. În realitate nu avea nici o prietenă. Conducea pînă la tramvai, autobuz, colegile surorii lui, studentă, ori însoțea fetele cu care lucra împreună în același serviciu (la întreprinderea cu pricina, 99 la sută erau reprezentante ale sexului frumos). Alt paradox, pe cît era de timid, de tăcut, în societate, unde trebuia să-i scoți cuvintele cu clestele, din gură, pe atît era de volubil, de vorbăreț cînd era în compania doar a unui singur interlocutor. Știa atîtea povești, istorii, era la curent cu cancanurile din întreprindere, din cartier. Avea un extrem de fin simț al observației și o memorie prodigioasă. Venise odată vorba de haine, de rochii. Discuția cu soră-sa pornise de la o problemă de modă. Fata făcea haz de totala lui ignoranță în domeniul vestimentației. E adevărat, așa e cum spui, nu mă pricep deloc la acest capitol, dar pot să-ți descriu cum au venit îmbrăcate colegile și prietenele tale la revelionul de la care au trecut nouă luni și apoi la ziua ta de naștere, de cînd s-a scurs o jumătate de an”. Începu apoi cu meticulozitatea-i caracteristică să prezinte secvență cu secvență toaletele Tinei, Ginei, Laurei, Nicoletei, Luminiței, Sandei, Mihaelei, principalele invitate ale surorii sale la cele două petreceri. Aldoma, unei prezentatoare celebre la o casă de modă, tînrul făcea o descriere savantă a vestimentației acestora neomîtînd nici un detaliu, nescăpînd din vedere nici o nuanță, negreșind nici o denumire de croială. „Poti să-ți spun, scumpa mea surioară, și cum erau coafate fiece din ele, ce fel de pantofi purtau, ba chiar și culoarea ciorapilor”. Surioara rămăsese perplexă. Cînd Paul preciză că Gina, economista, venise cu ciorapi albi, tînrul strigă „Te-am prins, fata nu poartă niciodată asemenea obiect de îmbrăcăminte. Ai greșit-o. Deși ai o memorie demnă de invidiat, nu-i chiar perfectă”. „Dă-i telefon, întreab-o, o să te convingi”. Economista confirmă „Da, are dreptate, erau de culoare albă. Mă surprinde însă că frate-tău, cît e de „fată-mare” a cutezat să privească la picioarele unei fice a Evei”. Întreaga înfățișare a dublurei lui Bran dădea impresia unui om tare neajutorat, nepriceput, mai ales în treburile practice. Nu era în stare să țină ca lumea un pahar, o sticlă, o cană. Deținea recordul obiectelor sparte în gospodăria familiei. Pe cît părea însă de stingaci în treburile elementare, domestice, pe atît era de priceput în reparațiile de orice natură. Lăcătuș, dulgher, electrician, mecanic auto, electronist, se pricepea la orice. Și mai avea o răbdare de neimaginat și o fantezie uimitoare, ce mai, fără rival în problema oricăror depanări. Începînd cu mașina automată de spălat rufe, cașetofonul și terminînd cu cea mai banală reparație la instalația de iluminat”, remarcă cu mîndrie taică-său.

Bran „călărea” cum spunea el o motocicletă BMW model 1935. Era permanent în perfectă stare de funcționare. Piese de schimb le adapta de la alte modele. Ba îi adusesese și niște „modernizări” inspirîndu-se dintr-o documentație japoneză. „Animalul” meu întrece practic tot ce înlînește pe șosea. N-are rival.

„Bate” nu numai orice motocicletă, dar n-am treabă nici cu turismele. Sub aparenta lui lipsă de curaj, de pricepere, de om sleampât, se ascundea tenacitate, dirzenie, meticulozitate dusă la extremis și chiar temeritate. Invitase un prieten să-l plimbe pînă la Brașov. Tipului, un taciturn, îi plăcea nespuns să asculte povestirile lui Paul. Mărturisea prietenilor: „Cînd îl aud pe Paulică, parcă am în față „Comedia umană” a lui Balzac. Numai marele geniu descrie o cameră pe parcursul a zece pagini oprindu-se și asupra celei mai neînsemnate sculpturi a piciorului vreunui birou ori scaun. Nu omitea chiar să amintească și artistul ce o realizase. Multitalentatul tînr începuse imediat la ieșirea din capitală povestea nefericită a unui prieten care eșuase într-o căsătorie cu o tînră superficială, ușuratică și extrem de cheluitoare. Pe la Ploiești încheiase descrierea casei cu curte, grădină, a micilor statui de ipsos din minusculele parcule, mobilierul. Într-o cameră acesta era cu furnir de nuc, în alta cu furnir de stejar, dormitorul cu lac alb etc. Nu-i ușor să te faci auzit pe motocicletă, cu cască pe cap și motorul zbrînzînd. Paulică întrebă din cînd în cînd „Florentine, mă auzi?” I se răspundea scurt „Da, te aud”. Apoi povestirea cu detalii peste detalii continua. Motociclistul trecu la alt capitol: descrierea soțului nefericit, calitățile lui extraordinare, caracterul său minunat, talentul lui la pictură, muzică. Veni rîndul părinților. Ce oameni cumsecade erau, cum investiseră ei totul în unicul lor fiu. Descria aparatura tehnică unică după opinia lui în capitală. Un capitol fu rezervat dragostei extraordinare ce o nutrea naivul soț pentru consoarta sa Cleopatra. Apoi următorul capitol înfățișa în cele mai mici detalii pe ingrata „împărăteasă”. Frumusețea ei neobișnuită, vis a vis de caracterul ei, mai bine zis, de lipsa ei de caracter. Extravaganța toaletelor, „tehnologia” împrumuturilor făcute pe numele soțului, fără ca el să știe ceva, dobinzile de 100% și chiar 200% pe care le accepta cu nonșalanță Cleopatra, cu ochi mov. La fel ca al lui Liz Taylor” sublinia în mod repetat povestitorul. Se iscă o vijelie cumplită. Motorul parcă pentru a birui furtuna, zbrînzia și mai puternic. Cîteva secunde conducătorul motocicletei stătu în cumpănă. Să continue cu povestirea ori să se lase păgubaș. Începea să-și piardă convingerea că răbdătorul lui pasager mai reușește să audă ceva. Ajunse într-un loc unde traseul șoselei fusese deviat din pricina reconstrucției unui pod. Erau denivelări. Poate că ar fi trebuit să reducă viteza gîndi Paul. El avea stabilitate, ghidonul îi ajuta, dar pasagerul? Florentine, te ții bine, da? Și motociclistul întoarse capul privind cu coada ochiului spre șoseaua din spate. Dacă în față i-ar fi apărut marea despicată de un drum, ca în legenda biblică a lui Moise, Paul nu ar fi rămas stupefiat ca în momentul acela, cînd constată că Florentin dispăruse fără urmă. Întoarse imediat la o sută optzeci de grade și demară vijelios în direcția opusă. După vreo cinci kilometri de mers îl întîlni pe Florentin. Ud leocă, între timp începuse ploaia, cu scurta de fiș ruptă, bărbatul îi reproșa calm motociclistului „Bine mă Paulică, eu înțeleg, m-ai pierdut pe drum, dar să nu-ți dai seama că am dispărut din spatele tău, asta nu pricep. Pierzi un bagaj, oarecare, și tot te sesizezi, dărmite un om? Mai e însă ceva, mai grav, ia privește aici și fostul pasager se întoarse cu spatele și se aplecă. Privește aici fundul pantalonilor mei de piele nou-nouți, s-au făcut ferfeniți. Odată cu el și pielea mea care s-a tîrît pe asfalt. Trebuie să-mi facă cineva un pansament, mă ustură teribil...” „spune-mi te rog Florentine, un lucru (meticulozitatea ieșită din comun a lui Paul își spunea cuvîntul) „Unde ajunsesem cu povestea cînd te-am pierdut?”. „Astă-i important acum? Îl fulgeră Florentin cu privirea „Îți satisfac dorința, poftim. Îmi relateai tocmai despre „tehnicile” folosite de Cleopatra pentru a-și înșela bărbatul. Intimolările erau palpitate și probabil atent la ce spunea, mai ales că nici nu prea se auzea, m-am dus pe spate. Or îi interesate, nu zic nu, istoriile tale, dar nu pe motocicletă.”

VICTOR BEDA

O propunere

Sint multiple forme și posibilități de a economisi energie electrică. Nu se înțelege prin a economisi numai decît să acționăm butonul care stinge lumina, atunci cînd avem nevoie de ea. Se poate și altfel. Să avem lumina de care e nevoie într-o casă de oameni, să plătim mai puțin din buzunarul nostru și în același timp să ne gîndim și la interesul general. Cetățeanul I. Olariu din Arad este unul din cei mulți care gîn-

dește astfel. Drept care, considerînd că gospodărirea cu maximă grijă a energiei electrice este o datorie, a vrut să-și monteze și să folosească instalații de iluminat cu neon.

„Cred că dacă în comerț s-ar găsi tuburi de neon și suporturi de 16 și 20 w, consumul ar scădea la jumătate, iar lumina în locuințe ar fi din cele mai bune. În Arad însă, de zeci de luni, în comerț nu se găsec astfel de repere. Fabricile producătoare sint rugate insistent să livreze comerțului tuburile și cele necesare”.

nici o putere. Elena Ardeleanu ar fi luat oi și de la săteni din Nehoiu, dar după presiunile exercitate de autoritățile locale ea le-a restituit și și-a achitat obligațiile față de cetățeni. Cînd este întrebată de această poveste, ea spune că nu o privește cu nimic, că afacerea este a băiatului ei. Iar băiatul este plecat. Ia-l de unde nu-i. De la Consiliul popular Nehoiu am aflat că Elena Ardeleanu nu și-a achitat nici un fel de obligații contractuale și, în plus, ocupă nejustificat un apartament din care va fi evacuată. Cît privește afacerea cu oamenii din Sibiciu „ei nu sint pe teritoriul comunei noastre”. Numai că discuția de la Nehoiu avea să se mai complice și să se mai limpezască puțin după o convorbire cu cei de la Pătrîlagele. Elena Ardeleanu e un fel de cioban de ocazie. O cunoșteau și cei din Nehoiu și au tolerat-o. Cum? Nu fiul ei a luat oile țărănilor, ci chiar ea. Mai mult, după ce a trecut prin Pătrîlagele și prin Sibiciu și i-a amestecat pe oameni, după ce nu le-a mai dat nimic și le-a spus că n-au decît să se adreseze justiției, a mai avut și curajul să se întoarcă în Pătrî-

lagele cu o mașină încărcată cu brînză de vinzare. Autoritățile de aici au fost mai ferme. I-au confiscat brînză, au valorificat-o iar banii i-au împărțit oamenilor rămăși fără oi și fără produse. „Nu știu pe unde pășunează, cine o tolerează, cine îi ajută și cum se poate să nu își onoreze obligațiile față de cetățeni și față de stat, atîta vreme cît si-a luat un angajament, cît există și o hotărîre judecătorească obligatorie”, spunea Elena Dragomir, vicepreședinta Consiliului popular Pătrîlagele.

Istoria oara nu s-a sfîrșit. Elena Ardeleanu și fiul său, pentru că au oi (invirtite ca la circ) spun cu mîndrie că au și oameni și că nimeni nu le poate face nimic. Mai mult, au chiar nerușinarea de a susține că oamenii ar trebui să le dea cite o mie de lei pentru fiecare animal, dacă vor să și-l recapete. Rămîne un mister cum trec acești oameni ca niște umbre printre paragrafele de lege, printre normele în vigoare, printre autorități, avînd drept legitimație doar niște bucăți de brînză! S-a întors proverbul, frate nefrate, dar brînză-i pe bani. În acest caz el ar trebui să sufere o

● Comitetul pentru problemele economice și financiare al Adunării Generale a O.N.U. a început dezbaterile asupra punctului intitulat „Răspunderea statelor pentru apărarea mediului de viață al omului și prevenirea poluării acestuia ca urmare a acumulării de reziduuri toxice și radioactive și întărirea cooperării internaționale în soluționarea acestei probleme”, înscris pe agenda actuală sesiunii la propunerea țării noastre. În cuvântul său, reprezentantul permanent al României la O.N.U. a relevat că este necesar să se întreprindă acțiuni în vederea elaborării unui sistem de norme universale obligatorii de interdicere a practicilor frauduloase în ceea ce privește transferarea de reziduuri poluante dincolo de granițele naționale și de pedepsire a celor vinovați. S-a arătat că, în activitatea de pregătire a unei convenții globale cu

privire la controlul transferului peste frontiere al deșeurilor periculoase, o atenție deosebită ar trebui acordată problemelor specifice ale răspunderii și obligațiilor ce revin statelor pentru pagubele provocate. Vorbitorul a reliefat necesitatea intensificării cooperării internaționale pe linia schimbului de informații și transferului de tehnologie în domeniul gestiunii raționale din punct de vedere ecologic a deșeurilor toxice și periculoase, precum și pe linia creării, prin eforturi comune, de noi tehnologii și a perfecționării tehnologiilor existente în vederea reducerii substanțiale a deșeurilor toxice și periculoase.

● Cu prilejul celei de-a 70-a aniversări a creării statului independent cehoslovac, la Praga a avut loc o sedință solemnă a C.C. al P.C.C., a Prezidiului Adunării Federale și a Guvernului Cehoslovaciei.

La mitingul ținut în orașul slovac Martin, Milos Jakes a relevat că în îndeplinirea noilor sarcini care stau în fața țării, vor fi folosite toate tradițiile progresiste și experiența acumulată de popoarele ceh și slovac pe calea dezvoltării comune.

● În urma unei hotărâri a guvernului sovietic, stația de radiolocație de la Krasnoiarșk va fi predată Academiei de Științe a U.R.S.S. Guvernul sovietic este gata să examineze cu Statele Unite ale Americii și cu alte state interesate măsurile concrete care ar permite transformarea stației de la Krasnoiarșk într-un centru internațional destinat folosirii spațiului cosmic în scopuri pașnice.

● În cadrul unei întrevederi cu ministrul sudanez al apărării, primul-ministru etiopian a declarat că Etiopia este gata să-și normalizeze în întregime relațiile cu Sudanul. La rîndul său, ministrul sudanez

a arătat că țara sa își manifestă dorința de a se realiza condițiile care să ducă la înțelegere și cooperare între cele două țări și popoare.

● Președintele Afganistanului, Najibullah, a propus convocarea, sub egida O.N.U., a unei conferințe internaționale în problema afgană, în cadrul căreia să fie reafirmate și consolidate statutul Afganistanului de țară nealiniată și neutră, precum și demilitarizarea țării. El a apreciat drept pozitivă ideea creării unui guvern de coaliție pe bază largă și neutră, cu condiția ca acest guvern să fie acceptat de toate părțile interesate. Najibullah a adresat comandanților grupărilor armate ale opoziției din interiorul țării apelul de a se așeza din nou la masa tratativelor.

ION CODRU

Comentariul săptămânii

Datoriile externe și dezvoltarea

Principala piedică în calea dezvoltării sint datoriile externe, și nu se poate vorbi de un proces autentic de dezvoltare alita vreme cit problema datoriilor externe nu este rezolvată. Se știe că în ciuda unor pași, uneori importanți, făcuți de o țară sau alta pe calea dezvoltării, procesul în ansamblu trenează, decalajele, în loc să se micșoreze, cresc, bogățiile devin tot mai bogate, iar sărăcii — și mai săraci. Specialiștii apreciază că datoriile externe ale țărilor în dezvoltare constituie una din problemele cele mai grave cu care se confruntă economia mondială de la marea criză din anii '30.

Potrivit unui raport al Băncii Mondiale, în prezent datoria externă a țărilor în dezvoltare este de 1240 de miliarde de dolari și se repartizează pe continente astfel: America Latină — 410 miliarde de dolari (din care Brazilia 121 de miliarde, Mexic 115 și Argentina 56 de miliarde de dolari); Asia — 300 de miliarde de dolari (din care peste o treime revine Coreei de Sud, Indoneziei și Filipinelor); Africa — 220 de miliarde (datorie relativ mică în comparație cu celelalte regiuni, dar uriașă în raport cu produsul național brut și cu încasările din exporturi ale continentului); Europa — 150 de miliarde. La acestea se adaugă datoria Orientului Mijlociu, luat ca zonă aparte, în sumă de 160 de miliarde de dolari. Pentru datoriile lor externe, țările debitoare au fost nevoite să plătească dobânzi exorbitante, metodă prin care statele bogate au căutat să arunce pe umerii celor în dezvoltare propriile lor dificultăți economice. Astfel, între 1979 și 1987, țările în dezvoltare au plătit numai în contul dobânzilor o sumă egală cu circa 95 la sută din nivelul datoriei existente la începutul intervalului. Prin urmare, noile angajamente financiare ale țărilor debitoare n-au servit dezvoltării acestora, ci au fost însușite de statele creditoare. Raportul menționat al Băncii Mondiale apreciază că în anii '80 venitul pe locuitor al țărilor în dezvoltare cu datorii mari a scăzut cu 50 la sută, iar în țările africane, situate la sud de Sahara, cu aproape 25 la sută. Aceasta a dus la reducerea consumului individual, la creșterea tensiunilor sociale și politice, a paralizat activitățile de investiții și a oprit procesul de dezvoltare economică.

Preocupate doar de interesele lor de moment, statele creditoare insistă în abordarea problemei în mod individual, „de la caz la caz”, ca și cum criza datoriilor s-ar reduce la o simplă chestiune de lichidități. În acest sens au și fost stabilite mai multe aranjamente, a căror esență consistă în asigurarea fondurilor necesare pentru plata dobânzilor. Însă astfel de procedee, care oferă o soluție pe termen scurt, sînt păgubitoare pe termen lung, pentru că acordarea de noi credite pentru a permite debitorilor doar plata dobânzilor la împrumuturi mai vechi duce la acumularea de datorii fără o creștere corespunzătoare în domeniul economic.

Iată de ce aceste țări se pronunță pentru o nouă abordare a problemei datoriilor, pe o bază globală. Caracterul global se referă, mai întii, la datoriile înseși. Este cunoscut, în această privință, planul românesc, care prevede, în esență, anularea datoriilor pentru țările cele mai sărace, reducerea substanțială a datoriilor celorlalte țări în dezvoltare, reegalnarea restului datoriei lor cu o dobândă redusă, acordarea în continuare de credite țărilor slab dezvoltate în condiții avantajoase. În al doilea rînd, caracterul global se referă la tratarea datoriilor ca parte componentă a problemei dezvoltării. Corespunzător acestei viziuni, România preconizează măsuri menite să ducă atit la rezolvarea justă și echitabilă a problemei datoriilor externe, cit și la o dezvoltare autentică a țărilor rămase în urmă. Iată cîteva din aceste măsuri: elaborarea, în perspectiva anului 2000, a direcțiilor principale de acțiune a Organizației Națiunilor Unite în problematica economică mondială, mai ales în ce privește soluționarea crizei datoriei externe a țărilor în dezvoltare; revitalizarea economiei mondiale și asigurarea condițiilor pentru reluarea rolului activ al țărilor în dezvoltare în procesul general de creștere economică; restructurarea sistemului monetar-financiar și democratizarea organizațiilor financiare internaționale; eliminarea practicilor discriminatorii și a barierelor din comerțul mondial; renunțarea la impunerea de embargo-uri și de măsuri de cîstingere economică pe considerente politice; asigurarea accesului neîngrădit al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii contemporane.

Pe această cale se pot face pași reali în direcția lichidării decalajelor, a dezvoltării, componentă esențială a procesului de făurire a unei noi ordini economice mondiale.

ION D. GOIA

Vestigiile unui oraș pe... Marte?! (I)

Așa cum au relatat pe larg specialiștii în studiul corpurilor celeste, către sfîrșitul lunii septembrie, în mișcarea sa elipsoidală în jurul Soarelui, „vecina” noastră Marte s-a aflat la „numai” 59 milioane km depărtare de Terra, ipostază în care se va mai găsi de-abia în anul 2003. Această distanță mică (în raport cu imensele depărtați galactice, firește), cunoscută sub numele de „mare opoziție a planetei roșii”, fenomen ce revine la fiecare 17 ani, a fost așteptată cu nerăbdare și legitim interes de astronomii, exobiologii și astrofizicienii lumii întregi. Pentru că este un prilej rar de a cerceta mai de „aproape” enigmatica planetă.

Dar, să trecem la o scurtă retrospectivă a celor ce mai știm despre „planeta furtunilor”. La intervale diferite, în perioada 1975—1981, sondele de tip „Viking” care au survolat sau au amartizat, au transmis „acasă”, în afara a mii de fotografii, rezultatele unui complex de experimente cu caracter biologic. „Mesajul” lor a fost deosebit de interesant: „Aici, acum, totul este încremenit, căci planeta trece printr-o perioadă glaciară. Nu e posibilă nici un fel de viață — în afara unor organisme asemănătoare algelor și lichenilor de pe Pămînt — în această împărăție a furtunilor de praf și nisip, a frigului năpraznic. Există puțină apă în stare liberă, o dată la 100 000 de ani plouă, oxigenul e puțin, iar radiația ultravioletă extrem de intensă...”

Și totuși, Marte n-ar fi fost întotdeauna uscat și rece. Cîndva, planeta ar fi fost chiar locuită! Dar, pe măsură ce condițiile prielnice vieții se înăpăreau, prevestind „finish-ul” ei pentru o perioadă uriașă de timp, „ființele” ce-o popuiau, neîndoiros aflate pe o foarte înaltă treaptă tehnologică, ar fi imigrat, undeva, în spațiu, pe alte planete mai ospitaliere...

Bătălia retorică, fascinantă, plină de seducție prin ea însăși, dintre adepții acestei teze și adversarii ei continuă cînd, recent, a apărut un element nou, menit parcă să extrapoleze argumentele aprigelor discuții: pe unele fotografii, transmise de sondele spațiale „Viking”, apărea un „obiect” ce aducea cu Sfînxul egiptean. Atunci, prin 1980, nu s-a dat prea multă atenție (în mod deliberat, spun unii), „obiectului” de proporții ciclopice, lung de aproximativ 1 500 m și înalt de 1 000 m, localizat în „deșertul alizeelor”. S-a crezut că „dosarul Sfînxului” (apreciat drept utopic, plămăuit de imaginație etc.) a fost definitiv închis. De altă părere a fost astronomul american Richard Hoagland; el a înființat „Grupul de anchetă pentru Marte” și, împreună cu colaboratorii săi, a început să

studieze setul de imagini martiene. Nu o lună-două, ci timp de mai mulți ani. Acum, „Grupul” afirmă nu numai că „Sfînxul” este... sfînx, dar și că în jurul lui s-ar afla un întreg complex de alte „obiecte” care, nu ar fi exclus — oricît de fantastică ar părea această afirmație — să fie resturile unui oraș! Nu cumva, ele sînt vestigiile unei civilizații martiene dispărute acum 500 000 de ani? Examinînd și el celebrele fotografii, alți 30 de cercetători de la Universitatea californiană Berkeley acceptă, fără rezerve, ipoteza lui Hoagland.

MIHAI VASILIU

Droguri legale?

„Legalize it” (legalizați-l!) cîntă Peter Tosh în ritmul de patru pătrimi al muzicii Reggae. Natural, e vorba de drog, în particular de marijuana sau ganja cum se numește Cannabis indica în Jamaica. În această plăcută melodie el își exprimă părerea că „iarba născută pe mormîntul regelui Solomon” nu trebuie ținută în afara legii.

Cu totul alte motivații, care însă au același scop, prezintă profesorul american Milton Friedman, deținător al premiului Nobel pentru economie, care susține că legalizarea drogurilor va face poate să crească numărul toxicodependenților dar, ceea ce e sigur, traficantii, toți cei care profită de această inumană activitate vor primi o grea lovitură, toxicomanii eliberîndu-se de tirania dozei pe care, pentru a-și o putea procura, sînt gata să se transforme în criminali. Pe aceeași lungime de undă și-au lansat mesajele săptămînalul englez „Economist”, revista americană de dreapta „National Review”, medicul american Andrew Weil în cartea sa „Mintea naturală”. Oare nu ajunge prețul plătit în mii de vieți de-a lungul anilor de drogajii lumii? Acestui viclu revista „Economist” îi găsește drept unic remediu liberalizarea. Datele aduse în discuție îl dau, la prima vedere, dreptate. Din 1985, numărul deceselor provocate de superdoză nu a încetat să crească. În 1987, numai în Italia s-au înregistrat 516 morți prin overdose, excluzîndu-se din calcul decesele colaterale — SIDA, hepatită virală, boli în mare măsură provocate de consumul de droguri. În 1988, dacă sporul mediu rămîne constant (pînă la 15 iulie cîmiturile primiseră 326 de clienți), cifra italiană va sări la 700. Rezultă că lupta împotriva drogurilor așa cum s-a desfășurat pînă acum nu a dat rezultate scontate cu toate succesele pe care poliția din diferite țări le-a dobîndit. Explicația stă numai în profituri. O sută de lire investite în opiu brut, care este materia primă pentru producerea heroinei, aduc 170 000 de lire. Profitul este de 1 700 la sută și se obține pe parcursul trecerii drogului de la locul de producție la cel de consum. În cazul unei activități economice legale, și aceasta profitabilă, cîștigul va fi de numai 50 la sută iar drogații își vor putea consuma liniștiți porția de otrăvă fără să fie nevoiți să ucidă sau să spargă bănci pentru plata ei. Experiența olandeză e semnificativă. Vinzarea și consumul de droguri ușoare sînt legale. În prăvăliile din piața Dam sînt expuse diferite sortimente de hașiș: Red libanez, Blue nepalez și Moroccan chocolate preambalate în plicuri a cite 5 grame fiecare. Acapulco Gold, Sansemilla și Coda roca sînt cele trei feluri de mari-

juana preferate de consumatori și vîndute în plicuri de 10 grame. La prețuri incredibile de mici. Olanda este azi țara cu cel mai mic număr de decese prin overdose. Legalizarea drogurilor ușoare în Italia trebuie să aibă, aceasta este intenția legislatorilor, același efect. Liberalizarea vizează distrugerea pieței negre, comentează săptămînalul „L'Espresso”, dar e licit ca un stat să vîndă moarte în magazine? Cînd Marco Panella a propus, în 1984, liberalizarea drogurilor, a fost redus la tăcere de foștii drogați din sanatoriile de dezin-toxicare care au considerat ideea liderului radical o încercare de asasinat!

Mulți se întrebă de ce partizanii liberalizării ignoră o trăsătură caracteristică a drogajului: tendința de a majora doza și de a trece la sortimente calitativ superioare în senzații și, bineînțeles, în preț. Deci, cui prodest?

IOAN ROȘCA

Febra recordurilor

În Spania s-a dezlănțuit o febră a recordurilor. Peste 500 de persoane au anunțat, numai în cursul anului trecut, că au stabilit performanțe care, după opinia lor, ar fi demne de consemnare în „Cartea Guinness a recordurilor”. 250 dintre ei au realizat performanțe în domeniul foarte straniu. De pildă, tîrîrul locuitor al Țării Bascilor, Andoni Bazterredea a reușit două recorduri pentru Guinness: a mîncat, în decurs de un minut și cinci secunde, 1,1 kilograme de melci, și, într-un minut și 39 secunde, 424 de scoici. Bucătarul andaluz Felix Padilla poate să se mîndrească cu titlul de cel mai rezistent dansator din lume: nu s-a oprit pe parchetul de dans timp de 672 ore și 22 minute. Un alt bucătar, Jose Antonio Rivera, a realizat cea mai mare tortilla din lume. Această mîncare națională spaniolă, care a fost servită la o sărbătoare populară, a necesitat nu mai puțin de 5 000 de ouă și 500 kilograme cartofi, oferite de locuitorii din mai multe sate. Pentru depășirea ei a fost nevoie de o macara.

Remarcabilă este predilecția spaniolilor pentru recorduri culinare. Anul acesta în suburbia Fuenlabrada din capitală a făcut senzație realizarea unei specialități culinare madrilene pentru 30 000 persoane. Alicia Roza, în vîrstă de 70 de ani, a reușit să obțină o lămîie în greutate de 1,1 kilograme și o pară de 1,85 kilograme. Catalana Josep Grugues nu este renumit doar pentru cea mai mare paella (specialitate culinară) din lume, ci și pentru cea mai mică — gătită doar din 20 grame de orez, precum și pentru realizarea unui caltaboș „singeret” lung de cinci kilometri.

Febra recordurilor Guinness a început în Spania în urmă cu trei ani. Din 1987 există un birou care primește anunțuri privind stabilirea de recorduri, le verifică și le comunică biroului de la Londra, cu care se află în legătură permanentă. Însă, această țară situată la sud de Pirinei este cunoscută și pentru alte recorduri din cele culinare. De pildă, la o reprezentare cu opera „Boema” de Puccini, cortina s-a ridicat de 83 de ori pentru tenorul Plácido Domingo, torero El Cordobes a ucis într-o singură lună, 64 de tauri, iar ducesa de Alba are nu mai puțin de 63 de titluri nobiliare.

ROMEO NADAȘAN

În urmă cu 4—5 ani la o întîlnire a celor care se ocupă în România de semiconductoare, în buletinul zilnic editat de un grup de entuziaști, și-a făcut loc și o urare: „O mie de ani de pace fără stimulatoare cardiace!” Legătura între electronică și stimulatoare costă în primul rînd în necesitatea miniaturizării.

Primul stimulator cardiac i-a fost implantat, acum 3 decenii, suedezul Arne H. W. Larsson. El suferea de miocardită, iar șocurile electrice declanșate de stimulator i-au menținut în viață în activitate și în ziua de astăzi cînd, cel în cauză se apropie de vîrsta de 70 de ani. De la prima implantare nu

mai puțin de 5 milioane de oameni au ajuns să beneficieze de stimulatoare cardiace ajungîndu-se la o medie 270 000 pe

Cursa pentru viață

an. Stimulatoarele sînt confecționate din titan, au o greutate de 25—35 grame și o durată de funcționare cuprinsă între 5 și 9 ani. Ele se implantază sub umăr sau în abdo-

men, operația durînd mai puțin de o oră. La început ele asigurau 70 de bătăi pe minut. („Un pic prea încet pentru cei care se grăbesc, dar prea repede pentru cei care dorm” — susține Dick Reid de la firma „Medtronic Inc.”) S-a ajuns la realizarea unor stimulatoare care, datorită unui senzor, emit, în funcție de nevoi, de la 60 la 100 de bătăi pe minut.

S-au preconizat și alte îmbunătățiri căci deja există o jumătate de duzină de firme care se ocupă de producerea și desfacerea stimulatoarelor cardiace. Cursa pentru viață continuă!

DAN DĂNUȚ DORU

Universul muzicii

„Muzica e viața mea” — un nou film românesc pe marile ecrane cu un personaj de legendă — GICA PETRESCU. Un musical „de lux”, având în vedere distribuția (Stela Popescu, Al. Arșinel, Dem. Rădulescu), partiturile semnate de elita compozitorilor de la noi, participările generoase ale Radioteleviziunii, casei de discuri „Electrecord”, plus a corpului de balet de la „Tănase”. Un film care va rămâne peste ani un document de seamă despre figura atât de populară a maestrului Gică.

● După ce a oferit tuturor admiratorilor frumoase cadouri muzicale, EROS RAMAZOTTI a fost sărbătorit de întreaga Italie. La 28 octombrie el a împlinit 25 de ani. „Tanti auguri!”

● După ce cîntecul „Wonderful Life” a devenit hit, toată lumea a pus întrebarea: „cine este BLACK?” E timpul să-i dezvăluim identitatea. Se numește Colin Vearncombe (foto), s-a născut la 26 mai 1962, orele 14.20! Are ochi albaștri, păr blond și se spune că este „a very jolly Liverpoolian pop person”. A debutat pe post de

chitarist la un grup punk-rock numit „The Epileptic Tits”. După plecarea solistului vocal, a preluat el această misiune. „Credeam că pot să cînt. M-am înșelat! Este, de fapt, foarte greu”. Schimbă numele trupei în „Tits” și apoi în „Black” (1981) când mai erau numai trei membri în formație. În 1982 rămăseseră doar doi. Astăzi BLACK se confundă cu numele lui Colin Vearncombe, el devenind ceea ce se cheamă „one-man band”. Succesele sale discografice sînt: „Everything's coming up Roses”, „Sweetest Smile” și, bineînțeles, „Wonderful Life”.

● BLUE SYSTEM Intr-o nouă formulă. Dieter Bohlen și-a improspătat trupa cu un nou keyboarder: Sonnyboy „Snoopy” (20 de ani). Acesta si-a făcut debutul cu ocazia festivalului din stațiunea turcă Çeşmer, unde au mai participat Sandra Kim, „Off”, Sabrina.

● Conform alfabetului cifrat introdus în textele de limba engleză de către Prince, sînt admise orice cifre sau simboluri care sună la fel ca partea de vorbire pe care o înlocuiesc. Astfel, în loc să scrii I (eu), desenezi un ochi (eye) și acesta „se citește” la fel. Ca să scrii you (tu) e de-ajuns să-l faci pe U. La fel pentru for (pentru), desenezi cifra 4 (four) și ai scăpat. Înapoi deci la hieroglife. Reușim astfel să descifrăm într-un tirziu sensul titlului „OU812” de pe ultimul album Van Halen. El se traduce astfel: „Oh, you ate one too”. Adoptînd noua modă, putem scrie că acest articol este 4U = for you = pentru dumneavoastră.

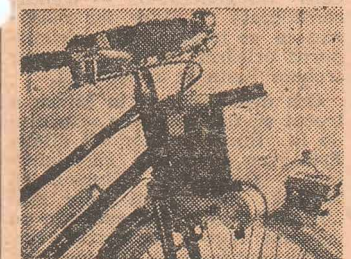
MIRCEA ZANE

BREVIAI

Bicicletă electrică

Pentru ca bicicleta să se poată deplasa cu ajutorul electricității, a fost creat un sistem numit „Solectric Cedre” în greutate de 12 kilograme ce poate fi adaptat ușor pe orice tip de bicicletă de mijloc de transport. Motorul silențios, acționat de o baterie electrică de 12 volți, asigură o viteză de 25 kilometri pe oră și o rază de acțiune de la 10 la 30 kilometri, dacă se folosesc din când în când și pedalele. De fapt sistemul dispune de două motoare, care pot

funcționa în serie, în cazul demarajului și al pantelor sau în paralel atunci când drumul este drept, în care caz unul din motoare acționează un mic dinam ce încarcă bateria. Aceasta mai poate fi alimentată fie de la o rețea electrică, fie cu ajutorul unor panouri solare. Un buton situat pe ghidon permite trecerea celor două motoare dintr-o situație în alta. În imagine, „Solectric” montat pe o bicicletă obișnuită.

Microcentrală automată

Un fel de „valiză” solară este această microcentrală, ce poate debita, în funcție de tip, trei sau șase wati, la o tensiune de 12 volți. Celulele solare se află pe fața valizei, ele încărcînd o

baterie de acumulatori cu plăci de plumb. La un dispozitiv anexă, așa cum se vede în imagine, se pot bransa diverse aparate și scule electrice: ventilator, lampă de iluminat, radio-casetofon, aparat de bărbierit letcon, etc. Dimensiunea valizei: 375x270x45 milimetri iar greutatea patru kilograme.

Telefon traducător

În Anglia, „British Telecom” a creat un telefon care traduce, automat și simultan, tot ceea ce se vorbește în el, în altă limbă, prin intermediul unui mic ordinator încorporat. Deocamdată traducerea se face din engleză în franceză și invers, pentru un număr de 100 de cuvinte, cu care se pot forma aproximativ 400 fraze uzuale. Constructorii însă consideră acest lucru un început, el sperînd ca într-un viitor apropiat aparatul să fie capabil să execute traduceri și în limbile germană, italiană, spaniolă și suedeză, iar numărul cuvintelor și deci al frazelor ce pot fi folosite să poată fi mult mărit.

Simulator naval

Simulatorul alăturat permite constructorilor navali să suprimă etapa tradițională și eschiză a probelor cu machete în

bazin. Numit „multimanevre navale”, el simulează comportamentul navelor ce sînt „supuse” la diferite condiții de navigație și evită, astfel, modificări constructive ulterioare. De fapt aparatul este un ordinator ce folosește două programe. În stadiul inițial se introduce în el datele de bază: forma navei și a elicei, puterea disponibilă, capacitatea de transport etc., care permit să se evalueze rezistența, propulsia și o serie de factori hidrodinamici. Al doilea program simulează reacțiile navei la: hulă, tangaj, valuri mari, viteza de rotație a elicei și așa mai departe. Simulatorul este astfel conceput încît el permite să se cunoască și alte date: cum să fie format echipajul, modul de realizare a securității navei la acostajul în porturi etc.

AUREL DIANU

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Cu toate că prognoza meteorologică pentru săptămîna care a trecut anunța o vreme deosebit de rece în raport cu momentul calendaristic, evoluția vremii a depășit orice așteptări. Temperatura de -21,3°C înregistrată la Intorsura Buzăului în zorii zilei de 27 octombrie este limita inferioară pînă la care a coborît mercurul termometrelor în România în luna octombrie, de cînd se fac măsurători instrumentale. Pentru meteorologi, această valoare este un record senzational ce a stîrnit în rîndul sinopticienilor și climatologilor discuții pasionante cum poate doar săritura în lungime de 8,90 m a lui Bob Beamon, nota de 10 a Nadiei Comăneci la Montreal sau scorul de 5-1 al fotbalistilor de la Steaua realizat la Praga au animat în rîndul iubitorilor de sport.

Privitor la veridicitatea acestei valori, omologate în cele din urmă, au existat argumentații pro și contra. Sinopticienilor nu le era ușor să admită o discontinuitate în cîmpul temperaturii de peste 7°C între valoarea de la Intorsura Buzăului și cele de la stațiile recunoscute ca poli ai frigului cum ar fi Joseni, Toplița, Miercurea Ciuc. Tot el însă trebuiau să țină seama de consistența stratului de zăpadă depus la Intorsura Buzăului, ca de un factor hotărîtor în pierderea radiativă de căldură suplimentară, comparativ cu restul teritoriului rămas neacoperit de zăpadă. Climatologii — negăsind în șirul măsurătorilor efectuate pînă în prezent o valoare mai coborîtă decît cele -17,8°C din 1920 de la Brașov, în timp ce la Intorsura Buzăului cea mai coborîtă valoare a lunii octombrie de -16,2°C dată din 1946 — aveau motive de suspiciune. Faptul că în nopțile de 27, 28 și 29 octombrie a.c. minimele absolute lunare s-au modificat la peste 30 de stații meteorologice era încă un motiv serios de a nu persista în tendința de a te situa în limitele firescului. Salturi spectaculoase ale unor valori extreme sînt posibile. Drept exemplu la București-Filaret după recordul de frig al lunii octombrie, realizat în 1920, cînd în ultimele zile ale lunii minimele nocturne au fost de -4,5, -7,1 și respectiv -10,7°C următoarea valoare coborîtă înregistrată în peste o sută de ani de măsurători a fost cea de -4,2°C consemnată în

28.X.a.c. Din punct de vedere al metodicii observațiilor meteorologice diferențele destul de importante consemnate între observațiile efectuate cu termometrul cu mercur și termograful din dotarea stației trebuiau admise ca atare, aparatele fiind de curînd etalonate.

După intervalul deosebit de rece, încălzirea ce se aștepta pînă la finele lunii s-a dovedit efemeră. Temperatura a crescut vertiginos atîngîndu-se valori de pînă la 18°C în ziua de 29 oct. iar în noaptea următoare

aproape în întreaga țară mercurul termometrelor nu a mai coborît sub temperatura de îngheț, la Călărași minime nocturnă fiind de 10°C. În cu totul dimineața de 30.X. a.c. aerul hibernal a revenit în nordul Moldovei pentru ca în ultima zi a lunii el să se generalizeze în cea mai mare parte a țării.

Prin intermediul valorilor de excepție din tabelul caracteristicilor climatice revenim la intervalul 3-9.XI.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 3-9.XI.

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	10÷15	3÷7	7÷22	27.0	Giurgiu 1963	-11.2	Jurju Mare 1982
Deal și podiș	8÷15	-1÷4	7÷13	26.5	Iasi 1927	-14.0	Iasi 1982
Depresiuni	8÷13	-3÷2	7÷11	20.0	Miercurea Ciuc 1960	-20.5	Joseni 1956
În. Omu	-1÷1	-4÷-6	19	11.0	1983	-24.2	1956
Litoral	13÷14	6÷7	5÷9	24.8	Constanța 1926	-5.6	Constanța 1956

Luînd în considerare temperatura de 24,8°C de la Constanța din ziua de 3 nov. 1896, ținînd seama și de caracteristicile ținutei de plajă de epocă cu minicute și volănase ne putem imagina că a avut loc o plăcută revenire la sezonul estival. Și tot zile calde s-au înregistrat în anii 1926 (25,1°C la Arad), 1960 (26,6°C la Călărași), 1963 în care s-a consemnat cea mai ridicată maximă a intervalului de 27°C la Giurgiu.

Alături de zilele de vară se înscriu și zilele de iarnă, prezente în acest interval în cea mai mare parte a țării, cu maxime deosebit de scăzute în Moldova (-5,9°C la Rădăuți, -3,9°C la Botoșani în 1956).

Maximele nocturne au depășit la multe stații pragul unei nopți geroase. Exceptînd sud-estul și sud-vestul țării în restul zonelor, acestea au fost cele mai scăzute în anii 1920 (-14,0°C la Iași), 1956 (-16,4°C la Ocna Șugatag, 24,2°C la Virful Omu), 1982 (-14,3°C la Miercurea Ciuc).

Intervalul 3-9.XI a.c. se va înscrie în intervalele reci, valorile extreme situîndu-se în ge-

neral sub cele climatologice.

În prima zi se va simți un ușor proces de înălbire. Un sistem frontal va aduce mai ales regiunile estice și sud-estice determinînd precipitații indeosebi sub forma de ploaie și ninsoare. Masa de aer mai rece ce va fi advecată va compo-

nență a circulației, asupra nord-nord-vest va duce la răcirea vremii. Cerul va fi variabil, mai mult senin, în aceste condiții procesele radiative vor fi intense astfel că minimele nocturne vor fi, în aproape toate zonele țării, sub limita de îngheț. În general, acestea vor fi cuprinse între -12 și -2°, mai coborîte în zonele depresionare și ușor mai ridicate în sud-estul țării în prima noapte.

Ziua temperaturile maxime se vor încadra între 0° și 10°, mai ridicate în partea a doua a intervalului în sud-vestul țării. Dimineața se va produce frecvent brumă și îngheț la sol. De asemenea, vor fi condiții de producere a ceații mai ales în zonele joase. În ultimele zile se va face resimțit un ușor proces de încălzire.

Racul

Acte

ORIZONTAL : 1) Text oficial prin care se aduce la cunoștință publică un fapt de mare importanță și de interes general. 2) A copia un înscris. 3) Personaj legendar — Riu în R.D. Germană. 4) Stringe hirtile fără valoare — Plasă de prins peste — Document de valoare. 5) Conținutul unei bule! — Subdiviziunea unui act dramatic — Introducere la statut! 6) Roșu de buze — Acorduri internaționale. 7) Mîloc prin care se cere reexaminarea unei hotărîri

judecătorești care nu satisfac una din părți — Conținutul unui bilet! 8) Localitate în Anglia — A iubi (inv.). 9) Act emis de un organ al puterii de stat prin care se stabilește dispoziții obligatorii — Chemare adresată maselor. 10) Cuprinsul

Dezlegarea careului „Pic... pic”:

PUTIN; STROP; IMATUR; AIDI; PERI; ESTUAR; EZITANT; RIA; TIS; MIRI; I; A; ORASEL; CE; BRAT; AERA; PO; POLS; AZI; LACARAIE; UP; ORII; ANOSTIE; IERTA; ALBIE.

unei note! — Consemnați din timp în documente Nota bene (abr.). 11) Act care conține o dispoziție cu caracter obligatoriu — Documente încheiate între țări în scopul menținerii păcii.

VERTICAL : 1) Act prin care se dă cuiva imputernicirea de a acționa în numele altcuiva — Duet. 2) Rezolvarea pe care cel în drept o dă unui act. 3) Listă de acte — Începutul jalbei! — Act normativ care cuprinde o culegere sistematică de reguli juridice. 4) Strigătul corbului — Documente (fig.) 5) Afla-te-n bloc! — Document — Încheie o notificație! 6) Act scris prin care se recunoaște un fapt sau un drept. 7) Începe muzica! — Scrieri istorice în care se consemnează an de an întîmplările importante — Nicolae Popescu. 8) Prind actele — Bune de cusut — Aceea (non). 9) Localitate în R.S. Cehoslovacă — Afla-te în mapă! 10) Act juridic prin care se transmite averea moștenitorilor! 11) Hirtii de valoare... — ...și fără nici un fel de valoare.

Dictionar: OZIA, TLTE, AVA, ILE, AINE, AM, TELC.

GHEORGHE BRĂDVEANU

Cupele europene la fotbal

Asalt
pentru
primăvară

Informații de ultima oră în legătură cu pregătirea echipei Steaua pentru meciul de la Moscova cu Spartak, informații primite de la președintele clubului Steaua, tovarășul Nicolae Gavrilă, și de la președintele secției de fotbal, Constantin Dănilescu. Mai întâi, câteva impresii de data aceasta la „rece”, despre partida cu Spartak Moscova de la București. La sfârșitul meciului cistigat de steliști într-o manieră entuziasmată, conducerea tehnică a echipei, toți cei care-i veghează destinul, după felicitările de rigoare au căutat, și atunci, și în zilele următoare, să nu alimenteze starea euforică, firescă de altfel, și să însușească jucătorilor ideea că nu se pot încă socoti calificați, deoarece, pentru a promova într-o fază superioară a C.C.E., mai trebuie să se joace 90 de minute ce se anunță destul de dificile, ținând cont de ambiția și de dorința de revanșă a partenerilor de întrecere. Deci miercuri, 9 noiembrie, Steaua trebuie să se prezinte în plinitudinea forțelor sale și trebuie să nu-și minimalizeze nici o clipă adversarii. S-a spus chiar că meciul de la Moscova se consideră a începe de la 0-0. Din aceasta se înțelege că toți jucătorii, conducerea lor sint hotărâți să obțină un rezultat cât mai bun, chiar o victorie. De altfel, Steaua a mai abordat astfel de partide, ca și cum n-ar fi cistigat prima manșă, uneori chiar la un scor confortabil. Acest mod lucid de pregătire conduce, cu siguranță, la o mobilizare exemplară în vederea cistigării disputei fotbalistice. Revenirea antrenorului principal Anghel Iordănescu la pupitrul de comandă al echipei e socotită de bun augur, ea dind mai multă încredere în respectarea sarcinilor de joc. Uneori, acest lucru nu s-a realizat în meciurile de campionat și atunci Steaua nu a mai fost Steaua. La întrebarea: care a fost partitura ofensivă steliștilor pentru interpretare în primul meci cu Spartak am primit următorul răspuns: în primul rând, între cele trei linii — înaintare, mijloc, apărare —

să fie o distanță cât mai mică, pentru a-și fixa pe adversari în propria lor jumătate de teren: ținându-se cont de tehnica individuală a jucătorilor noștri, să se realizeze o rapidă și derutantă circulație a mingii; apoi, folosirea intensivă a jocului pe extreme — de altfel, după cum s-a văzut, Lăcătuș avea să exceleze pe dreapta, iar mijlocul Ilie Dumitrescu s-a infiltrat deseori pe partea stângă; fundasilor li s-a permis să urce în atac, în timp ce Belodedici a primit sarcina să anihileze orice acțiune de contraatac a oaspeților. Jucătorilor de la Steaua le-a plăcut — în mod justificat — cel mai mult Dăscău de la moscoviti, el reușind să se opună ca tabela de marcaj să nu înregistreze un scor-fluviu. Meciul de la Moscova se va disputa pe stadionul lui Dinamo (Spartak nu are un teren propriu, el evoluind în general pe Lujniki). Ora de începere a meciului — ora 19 (ora locală). Nici terenul, nici ora desfășurării meciului nu mai pot fi schimbate deoarece ele au fost comunicate la U.E.F.A. În echipa noastră, cu excepția lui Bum-bescu (pe 27 octombrie i s-a scos ghipsul) nu sînt alte indisponibilități. Mîine, Steaua va juca în compania Sportului studențesc pe terenul acestuia. Luni dimineața va efectua un ultim antrenament după care la prînz va pleca la Moscova cu avionul. Marti, la ora jocului, va mai face un antrenament pentru acomodarea cu terenul și condițiile atmosferice. Mai mult ca sigur că meciul se va desfășura la o temperatură care va fi — sperăm, nu prea mult — sub zero grade. Se cunoaște condiția fizică deosebită a celor de la Spartak Moscova, dar și Steaua a dovedit că poate să lupte din primul până în ultimul minut, așa cum a făcut-o în prima manșă la București. Ea doareste să reediteze frumoasa victorie și să se prezinte în fața moscovitilor potrivit impresiunilor sale cărți de vizită. Steaua va pleca spre țară, tot pe calea aerului, imediat după meciul care, li dorim din toată inima, îi va consfinți calificarea. Sintem îndreptățiți să sperăm într-un astfel de rezultat și datorită comportării remarcabile a „blocului steliștilor”, în frunte cu inepuizabilul Hagl, în recentul meci al echipei naționale, victorioasă cu 3-0 în disputa cu fotbalistii eleni.

GEORGE ARION

Trei pentru turul al treilea

Atenție
la „aviția”
scotiană!

Calificarea echipei Dinamo nu este sigură înainte de returul cu Dundee. Încep de această afirmație care are gust de aguridă pentru a avertiza asupra forței de joc și de șoc a unei echipe scoțiene extrem de redutabilă pe orice teren (pregătindu-se pentru Dinamo, Dundee s-a deplasat puțin pînă în Franța, unde l-a învins pe gironinii de la Bordeaux cu 2-0). De altfel, cam aceeași opinie, deși ceva mai nuanțată („calificarea încă nu s-a decis, Dundee este o echipă foarte puternică”) a avut și omul cel mai îndreptățit să formuleze aprecieri, Mircea Lucescu, la interperările de la vestiar ale ziariștilor scoțieni.

Vom vedea la București o echipă de băieți dandy, eleganți și spilcuiți, dar care și vor lăsa, fără îndoială, la vestiare orice conduită de protocol pentru a fi în teren așa cum sint întodeauna: iuți, duri, explozivi și necruțători în lupta pentru minge. Dinamo „le-a tăiat” această manieră tipic britanică printr-un joc mult mai elaborat, cu preocupări de construcție și de posesie a mingii, cu driblinguri și pătrunderi individuale, pe scurt — cu elemente pe care scoțienii ajunseseră la un moment dat să le privească nedumeriți și infuriați. A fost o partidă ca un meci de box între un puncheur și un stilist: Dundee s-a îngrămădit peste adversar, neglijînd mijlocul terenului și pompînd la nesfîrșit centrări înalte la care Meade, Paatelainen și Gallagher așteptau orice ezitare sau nesincronizare spre a puncta, la întimplare, vreuna din „mingile căzute”. În schimb Dinamo a jucat pe tot „ringul”, plimbîndu-și adversarii cu pase multe la mijlocul terenului din care au rezultat breșe de pătrundere și ocazii de finalizare pentru Vaiscovic, Cămătaru ori Mateuț. Atît de pregnant a reușit Dinamo să-și impună stilul de joc incit, cu trecerea timpului, devenea limpede că această partidă nu putea avea decît învingătorul pe care l-a și avut.

Dinamo a trecut la Dundee un mare examen de maturitate, obținînd o victorie care ne lămu-rește de la sine și pe deplin asu-

pra valorii acestei echipe. Și asta pentru că, dacă succesul scoțienilor ar fi putut fi doar rod al întîmplării, victoria dinamovistilor este rezultatul firesc al jocului practicat, al ocaziilor avute, al partiturii tactice interpretate.

Returul nu este deloc simplu pentru Dinamo. În cupele europene, scorul de 1-0 este înșelător și periculos: îndeamnă să aperi un rezultat care oricînd poate fi egalat. Dinamo are și șansa meciului egal, dar nu credem că va intra în teren cu acest gînd. După cum nu credem nici că va ataca „orbește” pentru a forța o victorie la scor, întrucît contraatacurile în haită ale scoțienilor sint extrem de periculoase. Varianta tactică posibilă este ca Dinamo să-și facă jocul ei obişnuit, să-i „toace mărunt” pe scoțieni cu pase și combinații la mijlocul terenului și să-și demonstreze clasa printr-o evoluție dezinvolată în ambele faze ale jocului.

De la scoțieni sint de urmărit: Raphael Meade, extremă dreapta, un jucător de culoare, puternic și bătaios, dar insuficient de mobil (de aceea preferă intrările spre centru în locul sprinturilor pe extremă, fiind prezent la „sfîrșitul” centrărilor și nu la începutul lor); Kevin Gallacher, spiridușul de pe extrema stîngă, jucător care prin demarările abile și forța de penetrație aminteste de Butragueno; Mixu Paatelainen, virf de atac în naționala Finlandei, destinația predilectă a unor centrări de pe stînga spre care vine din linia a doua; Paul Hegarty — un mijlocas năbădăios și dur; McInally, un fundaș care l-a spart arcada lui Sabău, și Dave Narey, veteranul echipei după prezențele în jocuri oficiale internaționale, placa turnantă a mingilor aeriene spre cele trei virfuri.

Fără îndoială, partida de pe stadionul Dinamo va fi vedeta runde europene pentru echipele românești, o întîlnire „la virf” în care se va lupta fără menajamente pentru obținerea victoriei. Sperăm că Dinamo va fi, în ordine cronologică (partida de la Moscova va începe mai tîrziu, iar a Victoriei cu Dinamo Minsk, a doua zi), prima noastră reprezentantă calificată în turul III al acestei ediții a cupei europene. Dacă ea a încheiat splendid seria celor trei jocuri din prima manșă, acum are toate șansele s-o deschidă la fel de frumos, li dorim mult succes!

OCTAVIAN ȘTIREANU

„Jocurile
sînt făcute”...
pe Victoria!

Înainte meciului de la Minsk în tabăra echipei Victoria domneau încrederea și hotărîrea neclintită de a-și apropia mult dorita calificare, cu prețul oricărui efort, din chiar această primă confruntare de pe stadionul Dinamo. Nimănui nu-i trecea prin minte să-și subestimeze adversarul despre a cărui abilitate ne avertizase, înaintea încheșării din teren, șirul „procedeele de dezamorsare” aplicate nouă în răstimpul dintre sosire și meci. Cu toții eram însă conșiați că, printr-o mobilizare exemplară și multă luciditate necesare contracarării forței de joc a acestei atletice echipe sovietice, aplicînd riguroso lecția învățată acasă printr-o strictă respectare a sarcinilor fiecăruia, reușita va fi a noastră. Și doar puțin a lipsit să putem consemna la sfîrșitul partidului un rezultat mai liniștitor, un rezultat pe care, o spunem fără reținere, după perioade de superioritate și ocazii create, băieții noștri l-ar fi meritat cu prisosință dar de atingerea căruia (fără a căuta prin nimic să justificăm nereușita) i-a frustrat arbitrajul (Toncev-Cekarov-Spasov) mai mult decît neșansa și amîndouă mai mult decît prestația din teren. Și, cine poate ști, poate că tot răul va fi spre bine: această înfringere la limită, cu un gol marcat în deplasare, va însemna o premisă viabilă în rezolvarea atît de dificilului si-logism al calificării. Altfel spus, o înfringere, fie ea cît de merituoasă, scutește pe oricine de „grijă” că ar putea adormi pe urechea nepăsării, mobilizează și ambiționează, invită la analiză atentă, pînă la detaliu, în pregătirea următorului pas. Căci, dacă elevii lui Halagian și Timar s-au luptat vitejește, de la egal la egal cu mai experimentații lor adversari, dovedind calitățile unor jucători ca Nițu, Cojocaru, Mirea, Dan Daniel, Damaschin I și Culcear, pentru a-i numi doar pe cei mai buni din seara acestui meci, și o disponibilitate tehnico-tactică remarcabilă, înfringerea înregistrată — dincolo de cauzele care au generat-o — trebuie considerată ca atare, iar măsurile ce se impun pentru eliminarea oricărei surprize în retur trebuie luate în consecință.

Ora meciului de la Minsk a trecut și, firesc, datele returului de la București vor fi altele. Este greu de crezut că Aleinikov, Goțmanov, Gurinovici, Metlițki și ceilalți vor mai „prinde” forma de excepție pe care au avut-o în partida tur, ceea ce nu înseamnă că jocul lor va fi mai puțin periculos. Este însă de sperat într-o creștere a potențialului sportiv al echipei noastre, prin îmbunătățirea randamentului liniei de mijloc, în special, solicitată la un travaliu dublu de imperativele unei apărări care nu trebuie să primească și unui atac care va trebui să marcheze măcar un singur gol, golul victoriei și al calificării totodată. Pentru că, să nu uităm, meciul va începe de la scorul de 1-2 și răsturnarea sa necesită conectarea întregului dispozitiv la tensiunea înalte performanțe. Sint lucruri la îndemîna jucătorilor și tehnicienilor echipei noastre pe care antrenorul Malofeev o aprecia, la conferința de presă care a urmat partidului de la Minsk, ca pe o „formație de clasă internațională”. Victoria are datoria să argumenteze prin fapte adevărul afirmației făcute de reputatul tehnician sovietic, transînd cu hotărîre de partea sa soarta acestei duble confruntări cu o valoroasă adversară a cărei eliminare ar echivala (dat fiind faptul că Dinamo Minsk reprezintă un fotbal „la modă”, aureolat la C.E. și la Olimpiadă) cu deschiderea căilor de acces spre elita fotbalului european. Victoria, deci, rămîne singura miză pe care, iată, pariem și noi acum cînd „les jeux sont faits et rien ne va plus”.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Lumină din cerul scoțian

Cum serie și pe copertina peluzei de la poarta în care a marcat Mateuț, Dundee a fost și orașul în care Dinamo s-a redescoperit pe sine ca echipă de talie internațională. Victoria cu 1-0, obținută în chiar fief-ul scoțienilor, în fața unui public incandescent dar disciplinat (terenul nu era inconjurat nici de gard, nici de șanț, iar locurile spec-

tatorilor ajungeau pînă la cîțiva metri de tușă), sustine cu clocventă speranțele într-o pe deplin posibilă calificare a lui Dinamo în „primăvara europeană”. Fără îndoială, și la București un rol mare îl va avea, în teren, „blocul ofensiv” prezent în aceste imagini (Mateuț, Sabău, Cămătaru, Vaiscovic), după cum pregătirea returului cu scoțienii este și un examen de organizare, la care conducerea clubului și a sec-

ției se gîndeau de îndată după această fotografie a bucuriei nedismulate.

Din ceața scoțiană a răzbătut, deci, lumina unui frumos succes; sperăm că această rază să fie prelungită printr-o calificare în turul trei, pe care o dorim tuturor celor trei reprezentante ale noastre în cele trei cupe ale Europei fotbalistice. (O.S.).

Fotografii de VICTOR RADULESCU

Frumusețea patinajului transformă competiția în spectacol și concursul în sărbătoare sportivă. Deși se aluneacă „pe puncte” și se întocmesc clasamente după niște reguli severe destul de complicate, orice întrecere de patinaj este notată, pînă la urmă, doar la „proba” unică a impresiei artistice produse de întreaga manifestare. Grăbindu-ne să spunem că, din acest punct de vedere, Campionatele internaționale de patinaj artistic-juniori ale României, desfășurate nu demult la Miercurea Ciuc, au fost o reușită, nu vom omite să formulăm niște observații în legătură cu desfășurarea acestei întreceri.

În primul rînd, participarea a fost sub orizontul de așteptare al organizatorilor, care, obișnuiți cu agitația jocurilor de hochei, doreau să confere și patinajului fastul și grandioarea unei întreceri mult mai „populate”. Or, la întregul concurs au participat 19 sportive și sportivi, adică mai puțin decît numărul lotului unei singure echipe de hochei — din cele două care au încheiat cu jocuri de campionat programul fiecărei după-amieze de la sala sporturilor. Din această cuplură „patinaj” + „hochei” (determinată de fermitatea Federației de hochei de a nu organiza jocurile de campionat în reuniuni separate) a rezultat popularitatea mai mare pe aceste meleaguri a celui de-al doilea sport și nostalgia celor legați de primul de a nu fi fost singuri la rampă. Așa se face că, sub presiunea robustă a unor partide obișnuite de hochei, Campionatele internaționale de patinaj artistic au creat o imagine mai firavă și mai puțin consistentă decît meritau. Asta și pentru că nu toate invitațiile adresate (2 sportive, 2 sportivi, antrenori și arbitri pentru fiecare țară) au fost onorate pe deplin: Bulgaria și Luxembur-

gul n-au mai venit, Austria, care nu fusese invitată, și-a declinat intenția de a participa doar cu o zi înainte de începerea competiției, iar celelalte țări au venit cu loturi incomplete — cite un sportiv și-o sportivă din Polonia și Ungaria, două sportive din Cehoslovacia și o sportivă din R.F.G.

În schimb, țara noastră a fost reprezentată cum se cuvine: Kerekes Zsolt, Prisăcaru Marian, Moiseanu Codruța, Curceacovski Beatrice (subgrupa lotului național pregătit de Cornel Munteanu), Gheorghe Cornel, Taifas Luis, Raluca

La junioare s-a constatat o firească și oportună abandonare a acelei predispoziții care se mai întîlnește în unele concursuri de acest fel, și anume de a câștiga noi „tot”. Drept pentru care învingătoare a fost Lucie Vankova (Cehoslovacia), urmată de Codruța Moiseanu și Katarzyna Keskrawiec (Polonia).

Activă și inspirată ca de obicei, conducerea Federației de patinaj a folosit această întrecere și ca un prilej de dezbatere, împreună cu organele locale, cu activiști ai mișcării sportive și reprezentanți ai pre-

Gheață pentru doi

Duda, Vișinoiu Fabiola (subgrupa lotului național pregătit de Gabriela Munteanu), plus Felix Sinitean (pregătit de Beatrice Hustiu), Alecu Crențuța, Bellu Marina și Munteanu Andreea.

Concursul masculin a fost dominat de interesanta rivalitate dintre Kerekes Zsolt și Cornel Gheorghe (a se vedea „subgrupele” din care fac parte). A câștigat Kerekes — care și-a probat cu dezvoltură și siguranță de sine calitățile sportive, fiind „ajutat” de un temperament neimpresionabil la emoții și de dorința unei evoluții impecabile în fața propriilor concetățeni. Cornel a părut mult mai crispat și dominat de spectrul unui eșec — de aceea a și ratat în fiecare program de concurs (doar două triple reușite, din cele șase cite poate face). Pe locul trei, Taifas Luis — sportiv aflat, după opinii competente, „în mare progres tehnic” față de anul trecut.

se, a unor probleme de fond privind dezvoltarea patinajului artistic în țara noastră. Dintre multe idei enunțate, subscrim la două: mutarea centrului olimpic de patinaj într-o zonă „cu gheață” la propriu, dar cu căldură pentru sporturile de iarnă și lărgirea colectivului tehnic care pregătește lotul național. Transferarea centrului olimpic de la Mecanică Fină (unde ființează în prezent) la Gheorghieni sau Galați (sau și acolo — avînd în vedere realitatea, insurmontabilă, deocamdată, a celor două subgrupe) n-ar fi deloc o simplă schimbare de adresă, ci tocmai o plasare a unei munci la locurile potrivite pentru desfășurarea ei în condiții optime. În Harghita activează trei din cele șase echipe ale primei grupe valorice din campionatul național de hochei (celelalte trei fiind Steaua, Dinamo și Dunărea Galați). Reluînd chiar și numai comparația statistică a

ceea ce înseamnă întreținerea unei echipe de hochei față de un lot de patinaj, rezultă că, pe plan local, ar putea fi „gheață pentru doi”, adică și pentru pregătirea lotului național de patinaj artistic (pentru că, de pildă, patinoarul din București a fost închis din arpile pînă nu demult, centrului olimpic de la Mecanică Fină rămînîndu-i, astfel, „mindria” de a exista mai mult în aer decît pe gheață!). Mai invocăm și exemplele gimnasticii și natației care dau rezultate foarte bune, deși (sau tocmai pentru că) respectivele centre olimpice ființează în orașe mai mici, dar cu suflul mare pentru respectivele sporturi.

La fel, adică tot după exemplele celor două sporturi, credem că se impune o lărgire a colectivului de tehnicieni, care să includă coregraf, corepetitor și tot ceea ce mai trebuie într-un sport al măiestriei cum este patinajul. O observație ce poate fi de amănunt este că tinerii noștri patinatori au evoluat în aceste campionate internaționale după o muzică potrivită mai degrabă virstei senectuții, decît felului de a fi și stării de spirit proprii copilăriei. (Ca să menținem compariția — muzica pentru „solul” Daniei Silivaș a fost cîteva săptămîni selectată și „muncită” la fracțiuni de secundă, de către un cunoscut muzicolog, asistat de „ce vroia” Adrian Goreac). Fără aportul unor specialiști pricepuți în diferite domenii, care să concure, în sens propriu, cu datele profesionale respective la pregătirea sportivilor, progresul într-un sport ca patinajul este greu de realizat — cum ar fi fost, de altfel, și-n gimnastică. Pe scurt, să generalizăm experiențele pozitive — cum se spune.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

ROMÂNIA — GRECIA 3-0 (2-0)

„Scorul spune totul!”

În vestiare, cel mai abordabil era, în primă instanță, CORNEL DRĂGUSIN: „A fost un meci foarte bun, pentru că adversarii n-au venit să joace, ci să strice jocul prin obstrucțiile la care i-a încurajat și arbitrajul. Echipa noastră căzuze la un moment dat în această capcană, nemaivînd luciditatea să construiască fiecare atac. Ne bucurăm că am obținut 4 puncte din două jocuri, în care naționala a prezentat trei debutanți — Sabău, Gh. Popescu și Rotariu. Felicitîntreaga echipa și fac mențiunea, absolut corectă, că succesele naționalei au fost posibile și datorită contextului creat de rezultatele bune ale echipelor noastre în cupe europene”. ANDONE e limpede ca un sahist: „A fost un joc decisiv, ca oricare din această campanie pe care sperăm s-o încheiem în Italia. Adversarii au vrut doar să ne încurce jocul nostru, apelînd la obstrucții și la anti-joc. Ne-am grăbit prea mult la finalizare, altfel scorul era mai mare. Anastasoulas simțind că „n-are spor”, s-a retras spre mijlocul terenului”. HAGI, vădit surâzînt (ne el, pe altii, pe arbitru sau ne stie el cine): „Cum să nu fie 11 m? Puteam să trag, dar portarul nu lăsa, eram departe. Ne-a refuzat trei penalty-uri!”. După ce se mai calmază: „Echipa a

jucat bine. Puteam marca mai mult. Victoria ne dă încredere și ne arată că sintem pe un drum bun. Dar la faza aia m-a împins din spate, mi-a dat și una în cap, eu lășind mingea să curgă spre a o trimite în colțul lung!”. CINEVA mă anunță că, pe hol, JENEI răspundea ziaristilor greci. Traducea Ioan Chirilă: „Cum am prevăzut, a fost un joc difil, pentru că echipa Greciei este imprevizibilă și incomodă pentru oricine. Am cerut jucătorilor noștri să aibă răbdare, să construiască și să nu se precipite — lucruri pe care le-au reușit în bună parte. E adevărat, acum un an am făcut 2-2 la București, dar un joc nu seamănă cu altul, și nici unul amical cu unul de calificare”. ROTARIU era gata îmbrăcat: „Am fost bine primit la lotul național și ajutat să mă integrez rapid în joc. La Sofia poate că am jucat mai bine, dar aici mă preocupă Saravakos, și de-accea n-am mai plecat așa de mult în atac. Puteam să învingem și mai clar”. IOVAN e surprinzător de volubil: „Mă bucur mult pentru această victorie, mai ales că a fost un joc foarte difil datorită jucătorilor greci care stricau totul. Echipa noastră a fost vîroaia întii și puteam câștiga mai clar. Mai specificați acolo că unitatea sufletească este de-

plină la echipa națională”. LUNG își potrivea cravata: „Joc tipic de calificare și, la scorul ăsta, toate-s bune, pentru că rezultatul contează. Dar am realizat și perioade bune de spectacol. Deși e un început de drum, cred că am luat elanul necesar pentru calificarea la mondială”. MATEUT, jovial, avînd conștiința că, într-adevăr, a fost cel mai bun de pe teren: „Am mai avut și alte jocuri foarte bune! La Craiova, în campionat, am marcat trei goluri și-am primit nota 8,5, dar nu asta contează. Sint bucuros că am inseris și astăzi, după Sofia și Dundee. Acum mă gîndesc la returul cu scoțienii. Chiar dacă nu voi marca eu, important este ca echipa să meargă bine și să ne calificăm”. Îmi spune că a marcat în campionat 11 goluri („Gică are 12, dar eu n-am nici-unul din 11 m!”), și-l întreb cum de-a „prins” forma asta foarte bună: „Pregătirea și stimularea reciprocă între națională și echipa de club, pentru că una atrage pe cealaltă”. Trece Fane Iovan, care-i aruncă „Piticului”: „Ne vedem joi, și succes cu scoțienii ăia ai voștri!”. Mateut redevine serios: „Jucătorii greci au jucat obstrucționist, iar arbitrul ne-a refuzat cel puțin două penalty-uri! Apoi, în final, terenul devenise foarte greu și controlam mingea cu dificultate. Nici sansă nu prea am avut. Ce mai, scorul spune totul!”. SABĂU, cu voce domoală de ardelean și timidă, de licean: „Mă bucur

pentru golul marcat în ultimele minute, sperînd că, astfel, am spart gheața! Mulțumesc tovarășilor antrenori pentru încrederea acordată și-mi doresc să nu-i fac de rusine nici în viitor!”. ȘTEFAN COVACI, cordial ca întotdeauna: „În cîteva cuvinte: echipa națională de acum poate să facă față oricărei reprezentative europene. Jucătorii evoluează într-o simbioză perfectă, completîndu-se excelent din punct de vedere tactic și tehnic. Alții!”. În sfîrșit, JENEI, sobru ca înainte de meci. O singură temă: vă așteptați să încheiați atît de bine cele două jocuri? „Dumneata mă cunoști și știi că întotdeauna sint optimist! Indiferent de adversar, am realismul de a-l aprecia cum se cuvine și a-l cîntări corect, dar și optimismul că, în funcția de asta, îl putem învinge. E adevărat, scorurile din cele două partide sint cam peste așteptările mele, dar ele au fost posibile prin jocul practicat”. Fac o aluzie la cei trei debutanți. Zîmbește mirat: „Dar nu mai sint debutanți! Ei au fost testați în alte partide anterioare, astfel încît, acum știm că pot conta pe ei!”. CINEVA îl răpoește într-un birou alăturat. Începe stringînd mîna președintelui federației, în semn de felicitări, reînnoind convenția mai veche de a face, atunci cînd apele de toamnă ale fotbalului se vor mai liniști, o „acoladă” peste tot ce s-a petrecut în fotbalul nostru în acest răstimp.

Civilizația sportului

Aer proaspăt în fotbal

Aminăm cu o săptămînă continuarea serialului despre doping, pentru că în fotbalul românesc a avut loc un eveniment: factorii de răspundere de la echipele divizionare au fost convocați recent la federație. Veți spune, poate, că au mai fost convoacați de multe ori și... nu s-a simțit. De acord, numai că de această dată, s-a spus lucrurilor pe nume. Au făcut-o chiar președintele C.N.E.F.S., și președintele F.R.F., care au solicitat presa să comenteze fără ocolisuri cele discutate și măsurile preconizate. Ceea ce ne grăbim să facem.

S-a constatat că starea disciplinară este îngrijorătoare (e cam demult dar bine că s-a constatat și acum). În primele 9 etape în diviziile A, B, C și în campionatul de speranțe s-au dictat 164 eliminări de pe teren! Totalul sancțiunilor hotărîte de comisia de disciplină (bravo pentru fermitatea ei!) se ridică la 385 etape de suspendare care însumează 135 de luni de inactivitate a celor vinovați. Numărul cartonașelor galbene în această primă treime a competițiilor este de 2.076 !! (probabil un record).

Măsurile: gazdele vor face la fiecare meci un plan de asigurare a ordinii, accesul în incinta terenului și la vestiare nu va mai fi permis decît persoanelor oficiale (ce-o să facă responsabili cu „problemele speciale”?); contactul cu arbitrii va fi limitat la maximum conform regulamentului, se vor face dezbateri pe teme educative cu jucătorii, întîlniri cu oamenii de ordine și cu suporterii (aceștia din urmă, prin unele locuri, au întrecut orice limită a bunei-cuviințe scîndînd obscenități, care, proferate pe stradă se numesc huliganism verbal, se va trece la o susținută activitate de educație și propagandă prin programele de meci, stațiile de amplificare ale stadioanelor etc.

Au fost și cîteva ludri de cuvînt care, acum, n-au mai bătut apa în piulă ci au mers drept la obiect. Apreciatul fost arbitru internațional Kevork Ghemigean a fost chiar emoționat și emoționant pledînd pentru îmbunătățirea sistemului relațional dintre jucători, arbitri, antrenori și observatori. Competentul om de fotbal Mihai Ionescu a pus degetul pe o rană veche care se a-dîncește continuu: sumele mari de bani necontabilizate care circulă prin culise, a semnalat că nereușitele din joc ale unor fotbaliști sint transferate asupra arbitrilor (asa este) iar sancțiunile actuale pentru acte de indisciplină sint prea blînde. S-a mai vorbit despre cluburi de fotbal care nu-si justifică existența neavînd valoare, despre rezultate tructe (probabil acesta este motivul pentru care în programele Pronosport apar numai meciuri din campionatul italian; acolo cei prinși cu aranjamente au fost suspendați pe cite 3, 4, 5 ani, unele echipe au fost retrogradate în divizia secundă, una dintre ele direct în liga a treia!), președintele C.N.E.F.S. a atacat frontal încorectitudinea, actele de necinste, fenomenul violentei (ii mulțumim!), iar președintele F.R.F. a reamintit tuturor celor prezenți în sală care este telul activității fotbalistice, pentru ce s-au angajat, pentru ce trebuie să militeze, care este rolul și rostul lor în perimetrul fotbalului românesc. Bine venită această „trezire la realitate” fiindcă prea mulți oameni care nu și-au găsit loc în alte părți, mîșună prin fotbal cîștigînd bani necontrolați.

Asadar, ofensiva contra minciunii în fotbal a intrat într-o fază nouă: mai severă și, să sperăm, mai eficientă. Fotbalul trebuie să fie lubit datorită adevărului. Sloganul pasivității „ce putem face noi?” a fost abandonat. Putem face mai mult. Trebuie să facem mult mai mult. Dacă ne justificăm în fața propriei conștiințe că nu putem face nimic, atunci nu avem dreptul să ne lamentăm. Este momentul să înțelegem că fără a apăra fotbalul, nu avem dreptul să cerem fotbal.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

„Steaua București este una dintre cele mai puternice echipe de fotbal din lume, la ora actuală”, a declarat antrenorul lui Spartak Moscova, Konstantin Beskov, după ce necazul i-a mai trecut în urma grelei înfrîngerii a campioanei U.R.S.S. la București, în timp ce „la cald” tehnicianul sovietic își acuzase elevii de o agapă pentru sărbătorirea lui Rinaț Dasaev, recompensat de către F.I.F.A. cu titlul de cel mai bun portar din lume. Analizînd prima manșă, Beskov a precizat: „Jocul s-a desfășurat în marea majoritate a timpului în jumătatea noastră de teren, sporadicile contraatacuri neavînd vlagă (sau, cum sună în rusă, „n-au avut dinți!”). La rîndul lui, Dasaev s-a pronunțat: „Deși nu avem, practic, decît o sansă dintr-o sută, ne-o vom apăra din toate puterile...”

„Evenimentul” principal al primei manșe a turului secund a fost înregistrat la meciul Partizan Belgrad — A.S. Roma, din „Cupa U.E.F.A.”. Molipsit de regretabilele exemple de pe alte meleaguri, spectatorii iugoslavi au produs grave incidente în timpul partidei, aruncînd petarde care au declanșat un incendiu în tribuna ocupată de suporterii italieni. Meciul a fost întrerupt, apoi reluat, dar din nou întrerupt cu două minute înainte de final, în momentul în care o brichetă metalică i-a spart capul căpitanului oaspeților, Giuseppe Gianini (au fost necesare două puncte de sutură). Echipa italiană a cerut omologarea unui rezultat de 3-0 în favoarea sa, dar comisia de disciplină a forului fotbalistic continental nu se va reuni decît ca de obicei, după întîlnirile retur. Pe belgrădeni îi așteaptă, fără îndoială, pedepse drastice! Cu toată împotrivirea șalangerului, meciul Mike Tyson — Frank Bruno pentru centura cu diamante a categoriei grea la box se va disputa la Las Vegas, și nu la Londra, cum se stabilise inițial. Posibilitatea unor cîștiguri mai mari, asigurate de proprietarii de cazinouri și de organizatori de pariuri, a fost decisivă, deși britanicul Bruno tună și fulgeră în continuare: „Acest meci, organizarea lui sint un adevărat scandal! Mai întii, Tyson si-a fracturat un deget într-o încăierare pe stradă, aminînd întîlnirea; apoi, după alte „meciuri” cu sotia, a trebuit să se prezinte la divort; altă amînare! Acum, se schimbă locul desfășurării meciului. Dacă-i înving, si-l voi învinge, nu-i voi acorda niciodată revanșa lui Tyson!”, a declarat Bruno. Parcă-i după el... Logotipul Jocurilor Olimpice de vară de la Barcelona, din 1992, a obținut medalia de aur a Expoziției internaționale de grafică de la Liubliana, manifestare prestigioasă ajunsă la a XII-a ediție. Într-o declarație la televiziunea vest-germană, Franz Beckenbauer a anunțat solemn că va demisiona din postul de director tehnic în cazul în care echipa R.F. Germania nu se va califica la turneul final al campionatului mondial de fotbal din 1990. Declarația, nu lipsită de umor involuntar (cine-i mai așteaptă demisia după o astfel de contraperformanță?), a survenit după meciul R.F. Germania — Olanda, încheiat cu un scor alb, meci după care Beckenbauer a lipsit, pentru prima oară din 1984, de cînd l-a înlocuit pe Jupp Derwall, de la tradiționala conferință de presă. Marc jucător, Beckenbauer nu este, se pare, și un mare tehnician. De altfel, s-a spus că ocupă ilegal postul la reprezentativă, neavînd diplomă de antrenor... Acest 0-0 din grupa a IV-a europeană a eliminărilor mondiale ne duce cu gîndul la celălalt meci egal, încheiat cu același scor, cîntînd pentru grupa a II-a: Anglia — Suedia. De ce? Pentru că este vorba de seriile cu 4 echipe, ca și a noastră, din care se pot califica și formațiile de pe locul secund. Dar, atenție, în grupele II și IV sint și echipe de esalonul trei (Albania, respectiv Finlanda și Țara Galilor), în timp ce în grupa noastră...

LUCIAN OPREA ■

În preliminariile C.M. la fotbal, a doua victorie consecutivă:

ROMÂNIA — GRECIA 3-0 (2-0)

Sabău și Belodedici, Mateuț și Hagi, Cămătaru și ceilalți tricolori au dovedit că echipa națională este, cu adevărat, o „conjuncție” între tot ce are mai bun fotbalul nostru

Naționala a încheiat impecabil sezonul de toamnă, mai precis, cele două jocuri oficiale care au inaugurat noua campanie de calificare la turneul final al campionatului mondial: 4 puncte, +2 la adevăr, golaveraj 6-1, lideră în grupa întâi. Acest bilanț obligă, în sfârșit, la un consens în a afirma că echipei naționale nu i se mai poate reproșa nimic. Deocamdată; mai precis, până la 26 aprilie 1989, cînd va veni „al treilea val” al preliminarilor (Grecia — România). Deci echipa reprezentativă va avea o iarnă liniștită, pe parcursul căreia va fi înconjurată, începînd de acum, cu elogii, încredere și speranță în evoluția la fel de triumfale, la capătul cărora să vedem colinele Romei. Felicitîndu-i pe componenții lotului național care au obținut cele două prețioase victorii, pe antrenorii Emerich Jenei și Cornel Drăgușin, care și-au asumat răspunderea de a intra în această nouă aventură a calificării și, nu în ultimul rînd, conducerea federației, care a urnit, cu tact și inteligență, corabia tricolorilor de la

țarmul tutelar al intereselor de club, promitem că vom mai zăbovi asupra învățămintelor, și chiar perspectivei noi pe care aceste rezultate ale naționalei le oferă unor probleme mai de fond ale fotbalului, cum ar fi: calitatea campionatului, efectele „rivalității în doi” și ale „concentrării valorilor”, cluburi fruntașe și „clubul tricolorilor”, sentimentalism și obiectivitate în selecția naționalei, muncă de perspectivă și efort pentru rezultate imediate s.a.m.d. Asemenea probleme au drept judecător absolut rezultatul — și așa cum analizele curg la înfrîngere, este bine să nu le ocolim nici la succese. Cu alte cuvinte, putem învăța și din victorii.

Bucurîndu-ne, odată cu tricolorii, pentru modul în care ei și-au făcut datoria în „campania de toamnă”, vom face scurte considerații asupra meciului de miercuri, cu sentimentalul valorii lor „de arhivă”, intrucît pînă la 26 aprilie e prea mult timp ca ele să mai fie operaționale în activitatea naționalei.

Contează ultima impresie

„Timeo danaos et dona ferentes”: jucătorii noștri s-au temut de greci chiar și cînd aceștia le-au făcut cadou propria jumătate de teren. Așteptînd, probabil, la începutul jocului, o replică în forță a echipei elene, tricolorii au evoluat cu prudență, pîrînd chiar prea liniștiți față de miza jocului și de așteptările publicului, iar desele angajări cu mingi lungi au sugerat că eram pregătiți pentru a juca pe contraatac. Lămurindu-se că echipa Greciei nu este interesată decît să facă obstrucție și anti-joc, jucătorii noștri „culcă mingea”, fiind tot mai mult preocupați de construcție. De aceea, primul gol a venit abia în min. 26: Lăcătuș schiează în extremis o minge pe dreapta, centrează impecabil Manolos deviază în aer, dintre Cămătaru și Gică Popescu, mingea ajunge la Mateuț care înscrie aproape identic ca la Sofia și Dundee, dinspre colțul din stînga careului de 16 m. În min. 40, tot Mateuț îl angajează excelent pe Cămătaru, din a cărui pătrundere în careu, cumulată cu o alta din min. 7 (a lui Hagi), arbitrul face, în sfârșit „suma” unui „11 m” pe care Hagi îl transformă: 2-0. În repriza a doua timp de un sfert de oră s-a jucat „o partidă ciudată”: trei lansări spre gol ale lui Lăcătuș, pornite din aceeași „rampă”, Mateuț, rămîn nefructificate: la prima, extrema naționalei ratează incredibil, singur cu portarul, la a doua arbitrul acordă ofsaid, stîrnind ilaritate și la a treia portarul grec trimite în aut, cu piciorul, dinafara careului. În minutul următor, o fază rară la fotbal: apărarea elenă „iese” în bloc, liniile se întrefes, Iovan își ține după o minge a suire, e singur în careu, doar cu portarul în față, și-n loc să tragă „cu ochii închiși”, trimite spre Mateuț, aflat, ce să-i faci, în ofsaid! În urma acestei faze se stinge și tabela de marcaj, parcă în semn de supărare că în loc de 5 sau 6-0 arăta tot 2-0. În min. 54 Cămătaru e faultat în careu dar arbitrul dictează invers (pentru prima dată în vreo douăzeci de ani imperturbabilul Cornel Drăgușin sare de pe bancă), după cum și Hagi este faultat, în min. 56, așteptînd și el cuvenitul (de altfel) penalty. La această fază, Hagi putea marca oricum, dar probabil s-a gîndit să-și facă pohta ce-a pohtit numai singur cu fotografii, adică din 11 m... După acest joc avîntat din primul sfert de oră, echipa noastră începe să se complice singură, intră în clenciriile adversarilor, n-are răbdare să mai construiască, și-un sentiment de ciudă domnea peste tot stadionul că scorul arăta numai 2-0. Înlocuirea lui Lăcătuș cu Vaișcovici se produce prea tirziu, dar în min. 84 Sabău își ia inima în dinți, pătrunde pe dreapta, rămîne în posesia mingii după „carambolul” de rigoure și trimite în plasă, marcînd primul său gol pentru națională (în care a evoluat acum pentru a 8-a oară): 3-0, și în sfârșit, la acest scor ne mai apropiem de realitatea forțelor din teren.

Cum spuneam, după acest joc rămîn scorul și punctele agonisite. Numîndu-i pe toți cei care au evoluat în echipa noastră, considerăm că tuturor li se cuvin calde felicitări: Lung. Iovan, Belodedici, Andone, Rotariu — Mateuț, Gh. Popescu Sabău, (min. 86, Klein), Hagi — Lăcătuș (min 78, Vaișcovici), Cămătaru.

(Continuare în pag. 23)

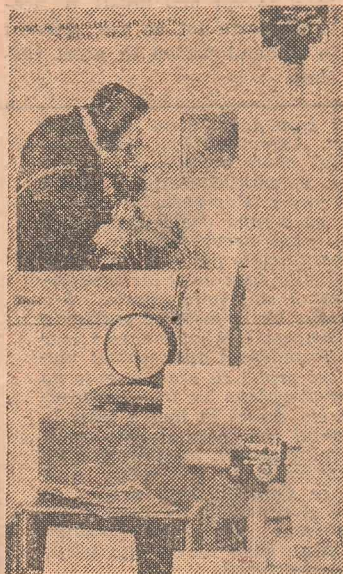
P.S.: În celălalt meci al grupelor, Danemarca — Bulgaria 1-1 (1-1). După „două runde”, în clasament conduce ROMÂNIA (+2 la „adevăr”), urmată de Danemarca (0), Grecia și Bulgaria (fiecare cu -1).

Grupaj realizat de OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografie de PAUL AGARICI

Tineri cu idei

În perioada 31 octombrie — 5 noiembrie, declarată „Săptămîna științei și tehnicii tineretului”, Comitetul U.T.C. al sectorului 1 a organizat o serie de manifestări științifice menite să pună în valoare creativitatea celor aflați la primii pași în meserie. Peste două sute de aparate, dispozitive, echipamente de o deosebită originalitate și-au dat întâlnire în cadrul „Expoziției de invenții și inovații realizate de tinerii din sectorul 1”, inaugurată în premieră la Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” pentru tineret — Modern Club. Reprezentanții conducerii Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, ceilalți vizitatori au apreciat nivelul științific și tehnic ridicat al exponatelor, efectele economice favorabile pe care acestea le pot aduce în fluxurile de producție. Cu dezinvoitură și curajul tinereții, cu entuziasm și fierbere de idei, tinerii au abordat cele mai diverse domenii ale tehnicii. Eugen Badea s-a gîndit să elimine tensiunile interne din piesele metalice printr-un nou echipament de pendulare a arcului de sudură. Ion Lungu a imaginat un aparat manual de metalizare aluminică pentru protecția anticorozivă, Adrian

Bratu a reușit să aclimatizeze o serie de soluri de tutun pentru experimente genetice, Aurora Tănase a „țesut” din idei noi un tip de terocel cu greutate specifică mică în vederea înlocuirii bumbacului etc. Cel mai „bătrîn” inventator, Laurențiu Geambașu de 33 de ani, cel mai tînăr, elevul Florin Duminiță au ca numitor comun plăcerea de a inventa. (Florin Condurățeanu).

Locomotivă românească

În Rodopi

În timp ce la TIB '83 vehiculul care se deplasează la fel de ușor pe șine și pe șosea (prezentat de revista noastră în numărul precedent) cucerea interesul a zeci de mii de vizitatori, în apropierea Plovidivului o locomotivă românească cucerea munții Rodopi. Legătura dintre cele două evenimente o constituie faptul că ambele mijloace de transport au fost concepute și proiectate de același colectiv de la ICSITCMR București. Șeful atelierului de proiectare, inginerul Remus Paraschivescu, întors zilele trecute din Bulgaria, unde s-a deplasat special pentru a asista la probele primului lot de cinci locomotive livrate de întreprinderea 23 August, probe a căror trecere constituia condiția de acceptare a mărfii ne relatează: „Traseul de cale ferată care leagă localitatea Septemvri de cel mai înalt punct de cale ferată din Bulgaria, este unul din cele mai dificile din Europa. Pe o lungime de numai 80 km, el are o diferență de nivel de aproape 1100 m, în numeroase porțiuni ale sale urcușurile avînd o înclinare de pînă la 33 la mie și prezentînd, de asemenea, curbe strînse și tuneluri. La locomo-

tiva noastră am atașat o garnitură de vagoane de 340 tone, iar la un moment dat ni s-a cerut să facem oprire și apoi demaraj într-o porțiune de rampă cu o înclinare de 30 la mie. Partea bulgară a subliniat că aceasta constituie o adevărată performanță pentru o locomotivă de numai 1100 CP”. (Virgil Simion)

Farmacia naturii

Preparatul „Apitolal” (produs apiterapeutic, obținut din corpul albinei) și care și-a demonstrat efectele curative (avînd proprietatea de a acționa ca antigen în inducerea de anticorpi) va intra curînd în compoziția unui produs natural destinat tratamentelor în reumatologie, alergologie și imunologie. Astfel, la ora actuală, la întreprinderea de produse cosmetice „Miraj” este pe cale de a se realiza șarja experimentală pentru un unguent terapeutic. În compoziția noului produs amintim deoptrivă prezența veninului de albină, extractului de ardei lute și lemnul dulce. Farmacia naturii se dovedește cu adevărat un izvor nesecat de sănătate, cu atît mai mult în țara noastră unde specialiștii au izbutit să obțină, în premieră mondială, prin Apilarnil și Apitolal, cel de-al 3-lea și al 9-lea produs al stupului. (Liviu Timbus)

Pasărea măiastră

Cea mai recentă premieră a Teatrului Giulești a avut loc în aceste zile: este vorba de evocarea-recital Pasărea măiastră... Maria Tănase. Timp de o oră și jumătate actrița Adriana Trandafir dă viață biografiei și

farmecului unic al celei care a fost Maria Tănase. Regia artistică a spectacolului aparține lui George Bănică, iar textul poartă semnătura cunoscutului muzicolog George Zbârcea. (Tania Radu).

Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, casuta postală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrieri: 25 42, Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 2002. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate să pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței n. 82-84.